ΔΕΛΤΙΟ ΘΥΕΛΛΗΣ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ΄, ΤΕΥΧΟΣ 49/29, ΜΑΡΤΙΟΣ 2018, ΤΙΜΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ 1 ΕΥΡΩ

Ο πατριωτισμός βλάπτει σοβαρά την κοινωνική χειραφέτηση

Πολλοί υποστηρίζουν ότι ενώ ο εθνικισμός, με αφετηρία την πεποίθηση περί μοναδικότητας της δικής μας πατρίδας, είναι επιθετικός απέναντι στα άλλα έθνη, αντίθετα ο πατριωτισμός, εκπορευόμενος από την αγάπη για αυτή, την υπερασπίζεται άνευ όρων απέναντι σε κάθε επιβουλή. Η διαφορά, δηλαδή, μεταξύ του διαβόητου εθνικισμού και του ενάρετου πατριωτισμού εντοπίζεται στο βαθμό έντασης που προσλαμβάνουν κατά καιρούς, οι —ούτως ή άλλως δυσδιάκριτες μεταξύ τους— έννοιες της «μοναδικότητας» και της «αγάπης» της πατρίδας. Πρόκειται για έωλο διαχωρισμό γιατί τόσο ο εθνικισμός όσο και ο πατριωτισμός δεν αποτελούν συναισθήματα (ανεξάρτητα από το αν προκαλούν ή εκμεταλλεύονται πολλά), αλλά πολιτικές ιδεολογίες με συγκεκριμένες αφηγήσεις και στοχεύσεις. Για παράδειγμα, το πατριωτικό και αμυντικό «Το όνομά μας είναι η ψυχή μας» δεν είναι εθνικιστικό και επιθετικό καθώς, αφενός, κανείς δεν επιδιώκει να μας στερήσει το δικαίωμα να ονομαζόμαστε Έλληνες, ενώ, αφετέρου, εμείς απαγορεύουμε στο λαό της Δημοκρατίας της Μακεδονίας να ονομάσει την... ψυχή του όπως αυτός κρίνει; Τελικά, δεν είναι τυχαίο ότι τον πλέον ειλικρινή ορισμό του πατριωτισμού δίνει ένας ακραιφνής μιλιταριστής, ο στρατηγός Πάτον: «Πατριώτης δεν είναι αυτός που πεθαίνει για την πατρίδα του, αλλά εκείνος που κάνει το κάθαρμα τον άλλο να πεθάνει για τη δική του».

Ισχυριζόμαστε ότι, σε τελική ανάλυση, ο εθνικισμός αποτελεί alter ego του πατριωτισμού και, ακριβώς εκ του κατασκευασμένου διαχωρισμού τους, το καλύτερο νομιμοποιητικό άλλοθί του και τον επαρκέστερο μηχανισμό απενοχοποίησής του. Και τούτο όχι μόνο γιατί πολύ πριν τον καπιταλισμό τα όρια ανάμεσα στην άμυνα και την επίθεση ήταν απολύτως ρευστά και υποκειμενικά («ο πόλεμος είναι η συνέχεια της πολιτικής με άλλα μέσα» έχει πει ο μεγάλος Κλαούζεβιτς), αλλά και για έναν ακόμα σημαντικότερο λόγο: Στην αυγή του μεταφεουδαρχικού νεότερου κόσμου οι αστικές τάξεις μέσω του κράτους κατασκεύασαν το έθνος, ως αφετηριακή διαχρονική ταυτότητα, συνεκτική ύλη της διαιώνισης της κυριαρχίας τους.

Όπως οι θρησκείες προσφέρουν ανακούφιση, εξασφαλίζοντας πολλαπλάσια άγνοια και φανατισμό στους πιστούς, έτσι και ο πατριωτισμός, η επίσημη ιδεολογία του έθνους-κράτους, εξασφαλίζοντας την πρωτογενή, «φυσική» ταυτότητα των υποτελών τάξεων, διαιωνίζει την υποταγή τους στην κοινωνική αδικία. Στο όνομα της «υπεράσπισης της πατρίδας» οι γερμανοί σοσιαλδημοκράτες υποστήριξαν τη συμμετοχή της χώρας τους στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, στο όνομα της «εδαφικής ακεραιότητας της Αργεντινής» η ριζοσπαστική κυβέρνηση Ιριγκόγεν αιματοκύλισε, κατ' εντολή των μεγαλογαιοκτημόνων, στα 1921, τους εξεγερμένους απεργούς αγρεργάτες στην παγωμένη Παταγονία και, ακριβώς στον αντίποδα, για την επιβίωση της επανάστασης, ο Λένιν και ο Τρότσκι, κόντρα σε όλα τα αριστερά κόμματα, την πλειονότητα των αναρχικών και μεγάλη μερίδα μπολσεβίκων, συνήψαν την εθνικά ταπεινωτική για τη Ρωσία συμφωνία ειρήνης με τη Γερμανία στο Μπρεστ Λιτόφσκ.

Στην Ελλάδα, γ.ια λόγους που δεν μπορούν να αναπτυχθούν εδώ, ο πατριωτισμός/εθνικισμός αποτελεί πλειοψηφική ιδεολογία, με ισχυρότατα ερείσματα στην Αριστερά. Μάλιστα, την τελευταία περίοδο, στο έδαφος της οικονομικής και κοινωνικής κρίσης, καθώς και της ήττας της Αριστεράς, ευρέα τμήματα του πληθυσμού αναζητούν αρχαϊκές ταυτότητες, κυρίως στο έθνος και τη θρησκεία. Αντιπαρερχόμαστε ανιστόρητες πομφόλυγες του επιπέδου «ο αδούλωτος ελληνικός λαός» (θυμάται κανείς τη ναυμαχία του Ναυαρίνου το εθνοσωτήριο 1827;) και αλυτρωτικούς λεονταρισμούς του τύπου «Η Μακεδονία είναι μία και ελληνική» (οπότε, τι να κάνουμε, να προσαρτήσουμε εδάφη της Δημοκρατίας της Μακεδονίας και της Βουλγαρίας που κατοικούνται επί αιώνες από σλαβικής καταγωγής Μακεδόνες ή να ηρεμήσουμε αφού κανείς δεν αμφισβητεί ότι «η ελληνική Μακεδονία είναι ελληνική», ούτε θέτει ζήτημα για το πώς απέκτησε τη χιλιοτραγουδισμένη ελληνικότητά της;).

Επιμένουμε, όμως, στον εγκλωβισμό της Αριστεράς στην πατριωτική/εθνικιστική αφήγηση, μια αφήγηση που, ως επί το πλείστον, την οδηγεί στην καταγγελία του συμβιβασμού για το όνομα της γειτονικής χώρας διακοσμημένη με άφθονο «αντιιμπεριαλισμό», την κάνει να σιωπά, όταν δεν θορυβεί αυτοεξευτελιζόμενη, για το Κυπριακό, σαν να μη γνωρίζει τις τεράστιες —έως σήμερα— ευθύνες της ελληνικής και της ελληνοκυπριακής πλευράς για το συνεχιζόμενο διαμελισμό του νησιού, επιμένοντας στη μονομερή καταγγελία της τουρκικής επιθετικότητας, και βεβαίως την ωθεί στον ανεκδιήγητο οπορτουνισμό να αποκαλεί την τουρκική μειονότητα της Θράκης «μουσουλμανική», ενώ, ευλόγως, δεν διανοείται να ονομάσει την ελληνική μειονότητα της Νότιας Αλβανίας «χριστιανική».

Όπως ακριβώς κάνει προσπάθεια εξαγνισμού του πατριωτισμού, αποδίδοντάς του κοινωνικό ριζοσπαστικό χαρακτήρα (είναι ο «σοσιαλπατριωτισμός», που στηλίτευσε ο Λένιν), η ίδια Αριστερά, κυρίως σταλινογενής και αστικορεφορμιστική, επιχειρεί να ουδετεροποιήσει ταξικά και κοινωνικά το διεθνισμό, μετατρέποντάς τον στην άνευρη «φιλία και αλληλεγγύη των λαών». Βέβαια, το «οι προλετάριοι δεν έχουν πατρίδα» του Μαρξ συνεχίζει να αποτελεί πρόταγμα και όχι πραγματικότητα, γι' αυτό εκατομμύρια πτώματα προλεταρίων επί αιώνες πλημμυρίζουν τα πεδία των μαχών, οπωσδήποτε όμως το «είμαι πατριώτης και διεθνιστής», που πρόσφατα εξεστόμισε ο εθνικός μουσικοσυνθέτης, αποτελεί αυθεντικό προϊόν αυτής της τερατογένεσης.

Ωστόσο, ο διεθνισμός αποτελεί την πεμπτουσία του αντικαπιταλισμού και του κομμουνισμού γιατί συγκρούεται μετωπικά με τον πυρήνα της καπιταλιστικής κυριαρχίας, το έθνος-κράτος. Γιατί επιλέγει το πλέον δύσκολο, αλλά το περισσότερο αναγκαίο πεδίο του κοινωνικού ανταγωνισμού, εκείνο της συμφιλίωσης με τους «προαιώνιους εξωτερικούς εχθρούς», συνήθως γειτονικά έθνη και λαοί, για να οξύνει την αντιπαράθεση με τον «αιώνιο εσωτερικό εχθρό», το κράτος, το κεφάλαιο και το μιλιταρισμό. Όσο ακριβώς η ανθρώπινη χειραφέτηση προϋποθέτει την απαλλαγή από την κυριαρχία του έθνους-κράτους άλλο τόσο η νικηφόρα έκβαση οποιουδήποτε επαναστατικού εγχειρήματος απαιτεί τη ρήξη με τον πατριωτισμό. Στα τέλη του 19ου αιώνα μια ομάδα γάλλων αναρχικών, από τις πολλές υπέροχες που δρούσαν εκείνη την εποχή, μοίραζε έξω από τις εκκλησίες μια μπροσούρα με τίτλο «Τα εγκλήματα του Θεού». Τα εγκλήματα των πατρίδων και για τις πατρίδες;

Σε τρία μέτωπα καθορίζονται

Με το δεύτερο μήνα του 2018 να βαίνει προς το τέλος του, μάλλον ξεκαθαρίζει το πλαίσιο εντός του οποίου θα κινηθεί η πολιτική ζωή αν όχι μέχρι το τέλος του έτους, τουλάχιστον μέχρι το φθινόπωρο. Φαίνεται ότι οι πολιτικές εξελίξεις θα κριθούν σε τρία βασικά μέτωπα: κλείσιμο μνημονιακού προγράμματος, σκάνδαλο Novartis και Μακεδονικό.

Πώς θα κλείσει τυπικά το μνημονιακό πρόγραμμα;

Τον Αύγουστο λήγει τυπικά το 3ο Μνημόνιο και μαζί με αυτό ολοκληρώνεται το όλο μνημονιακό πρόγραμμα. Κατά τον Αλέξη Τσίπρα (*Ενικός*, 13/2/2018), «σήμερα βρισκόμαστε όλο και πιο κοντά στο πλέον καθοριστικό σημείο καμπής, τον Αύγουστο του 2018: Τη μέρα που η Ελλάδα θα βγει από τα μνημόνια και θα μπορεί πλέον να στηριχθεί στις δικές της δυνάμεις και να αξιοποιήσει τις πραγματικές της δυνατότητες.»

Η πραγματικότητα βέβαια είναι αρκετά διαφορετική. Γιατί μπορεί το 3ο Μνημόνιο να λήγει τυπικά τον Αύγουστο, αλλά το μνημονιακό πλαίσιο θα δεσμεύει την Ελλάδα για πολύ μεγάλο διάστημα ακόμα – αν φυσικά δεν ανατραπεί πολιτικά. Ας θυμηθούμε τις δεσμεύσεις που έχουν ήδη αναληφθεί:

- Έχει ψηφιστεί **περικοπή συντάξεων** 1, 8 δισ. (1% του ΑΕΠ) από την 1η Ιανουαρίου του 2019.
- Έχει ψηφιστεί **μείωση του αφορολόγητου ορίου** 1, 8 δισ. (1% του ΑΕΠ) από 1η Ιανουαρίου του 2020 (μπορεί να επισπευστεί αν δεν πιαστεί ο στόχος του πλεονάσματος).
- Έχουν συμφωνηθεί **πρωτογενή πλεονάσματα** 3, 5% έως και το 2022 και 2% από το 2023 έως το 2060 (!).
- Έχει συμφωνηθεί να γίνεται **έλεγχος των οικονομικών στοιχείων** της χώρας σε τακτά χρονικά διαστήματα (πιθανόν κάθε εξάμηνο).

Σε αυτά πρέπει να προστεθεί ότι ενδεχόμενη ρύθμιση του χρέους θα συνοδευτεί από νέες δεσμεύσεις, πράγμα που ξεκαθάρισε ο επικεφαλής του ESM Κλάους Ρέκλινγκ (*Καθημερινή*, 28/1/2018): «Εάν η Ελλάδα επιθυμεί περαιτέρω ελάφρυνση του χρέους, που σημαίνει ότι οι πιστωτές της θα πρέπει να χορηγήσουν κάτι επιπλέον, τίθεται το λογικό ερώτημα πώς οι χώρες πιστωτές θα ήθελαν να βεβαιωθούν ότι εφαρμόζονται τα συμφωνηθέντα, ότι δεν θα υπάρξει πισωγύρισμα μεταρρυθμίσεων και ότι θα τηρηθούν οι υποσχέσεις σε σχέση με το πρωτογενές πλεόνασμα, με τις μελλοντικές φορολογικές πολιτικές, με τις ιδιωτικοποιήσεις, με τη μείωση των κόκκινων δανείων». **Επομένως, δεν υπάρχει περίπτωση να ανατραπούν μετά τον Αύγουστο του 2018 οι κατευθυντήριες γραμμές που Μνημονίου.**

Άλλωστε ο ίδιος ο Ευκλείδης Τσακαλώτος (*Les Echos*, 17/2/2018), μιλώντας για το «μεταμνημονιακό σχέδιο» που επεξεργάζεται η κυβέρνηση, παραδέχτηκε εμμέσως ότι μόνο οριακές αλλαγές ίσως υπάρξουν (όπως μια αύξηση του κατώτατου μισθού), ενώ σε κάθε περίπτωση το κυβερνητικό σχέδιο δεν θα δυσαρεστήσει τις «αγορές»: «Θα παρουσιάσουμε μέχρι τον Απρίλιο ένα σχέδιο μεταρρυθμίσεων φιλικό προς την ανάπτυξη, με κοινωνική ευαισθησία. Θα μπορούσε να σημαίνει μια αύξηση του κατώτατου μισθού, όπως έκαναν οι Πορτογάλοι, όμως εξετάζουμε και άλλες ιδέες. Έτσι, οι επενδυτές θα ξέρουν πού βαδίζουμε».

Με δεδομένη την αδυναμία του συνδικαλιστικού κινήματος να αντιμετωπίσει την εργασιακή ζούγκλα που δημιούργησε το Μνημόνιο (ένας στους τρεις εργαζόμενους του ιδιωτικού τομέα αμείβεται με μέσο καθαρό μισθό μικρότερο από το τακτικό μηνιαίο επίδομα ανεργίας των 360 ευρώ), δύο είναι τα σημεία που φαίνεται (τουλάχιστον αυτή τη στιγμή) ότι μπορεί να επιτείνουν την ήδη πολύ μεγάλη φθορά του ΣΥΡΙΖΑ:

- Οι δεκάδες χιλιάδες ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί που θα πρέπει να γίνουν μέσα στο έτος για να «εξυγιανθούν» τα χαρτοφυλάκια των ελληνικών τραπεζών – οι οποίες παραμένουν «ζόμπι» παρά τον πακτωλό κρατικού χρήματος που έχουν λάβει. Οι πλειστηριασμοί είναι ένα από τα λίγα πεδία όπου η μνημονιακή-κυβερνητική πολιτική συναντάει πραγματικές κοινωνικές αντιστάσεις.
- Το ενδεχόμενο να κρίνουν οι δανειστές τον Μάιο ότι δεν «βγαίνει» ο στόχος για πλεόνασμα 3, 5% και να αποφασίσουν την αναστολή των κοινωνικών «αντίμετρων» ή και (ακόμα χειρότερα) την επίσπευση κατά ένα χρόνο της περικοπής του αφορολόγητου ορίου. Σε μια τέτοια περίπτωση η κυβέρνηση θα έχει δεχτεί καίριο πολιτικό πλήγμα.

Πού θα καταλήξει η έρευνα για το σκάνδαλο Novartis;

Από τα μέχρι στιγμής δεδομένα για την υπόθεση Novartis, μπορούμε να κάνουμε με αρκετή σιγουριά τρεις παραδοχές:

- Πρόκειται για μείζον διεθνές σκάνδαλο διαφθοράς. Η πολυεθνική Novartis δωροδοκούσε συστηματικά αξιωματούχους και γιατρούς για να προωθεί τα προϊόντα της, να πετυχαίνει υψηλές τιμές και να αποκλείει τον ανταγωνισμό.
- Αποτελεί μια από τις πιο ακραίες εκφράσεις της απανθρωπιάς του σύγχρονου καπιταλισμού. Η πώληση των φαρμάκων σε υψηλές τιμές και ο αποκλεισμός σκευασμάτων με κάθε άλλο παρά επιστημονικά κριτήρια σημαίνουν στην πραγματικότητα ότι μεγάλος αριθμός ασθενών δεν βρίσκει τη θεραπεία που χρειάζεται.

- Μια τόσο μεγάλη επιχείρηση διαφθοράς δεν θα μπορούσε να εκτυλιχτεί χωρίς την άμεση εμπλοκή ανώτερων κυβερνητικών αξιωματούχων. Από τη στιγμή που οι τιμές ορίζονται κεντρικά και οι απώλειες για το Δημόσιο υπήρξαν τόσο μεγάλες, δεν γίνεται να πιστέψει κανείς ότι απλώς δωροδοκήθηκαν τα μέλη κάποιων τεχνικών επιτροπών.

Ωστόσο, άλλο το τι είναι προφανές και άλλο το τι μπορεί να αποδειχτεί δικαστικά. **Αν δεν προσκομιστούν πειστήρια από μεταφορές χρημάτων σε λογαριασμούς ή άλλο οπτικοακουστικό υλικό, δύσκολα θα μπορεί να φτάσουν στα δικαστήρια οι 10 πολιτικοί (μεταξύ των οποίων και ο Αντώνης Σαμαράς) που κατηγορούνται.** Οι καταθέσεις των «προστατευόμενων μαρτύρων» μπορεί να δημιουργούν εντυπώσεις, αλλά δεν αρκούν.

Για τη συνέχεια της υπόθεσης, φαίνεται να υπάρχουν τρία ενδεχόμενα:

- Εμφανίζονται ατράνταχτα στοιχεία για

οι πολιτικές εξελίξεις

τους 10, οπότε θα πρέπει να αναμένουμε ανατροπή του πολιτικού σκηνικού, με τη ΝΔ να περιέρχεται σε δεινή θέση.

- Η έρευνα κλείνει χωρίς να αποδειχτεί τίποτα για τα βασικά πολιτικά πρόσωπα, οπότε η δίωξη καταλήγει σε φιάσκο και μετατρέπεται σε μπούμερανγκ για την κυβέρνηση.
- Πάμε σε εκλογές με ανοιχτή τη διερεύνηση της υπόθεσης, οπότε η σκανδαλολογία καταλαμβάνει το επίκεντρο της πολιτικής ατζέντας, με αναπόδεικτες κατηγορίες να εκτοξεύονται προς όλες τις κατευθύνσεις.

Ωστόσο, υπάρχει και μια άλλη ιδεολογική πτυχή του θέματος που δεν θα πρέπει να παραβλεφθεί. Μιλώντας στην ΚΟ του ΣΥΡΙΖΑ στις 12 Φεβρουαρίου ο Τσίπρας είπε ότι «αν είχαμε τα 23 δισ. (ΣτΣ από το σκάνδαλο των φαρμακευτικών) ίσως δεν είχαμε μνημόνια». Από αυτή την αποστροφή του πρωθυπουργού προκύπτει ένα μείζον ιδεολογικοπολιτικό ζήτημα. Πάντοτε η τρόικα ισχυριζόταν ότι για την ελληνική χρεοκοπία ευθύνονταν οι παθογένειες της χώρας, με προεξάρχουσα τη διαφθορά. Αντιθέτως, ο ΣΥΡΙΖΑ διατύπωνε την άποψη ότι βασική αιτία υπήρξε η στρεβλή δομή της ευρωζώνης, κυρίως η ανυπαρξία πρόβλεψης για τη μεταβίβαση πόρων από τον πλούσιο Βορρά στο φτωχό Νότο. Τώρα βλέπουμε τον ΣΥΡΙΖΑ να μετατοπίζεται στην ανάλυση της τρόικας, θεωρώντας τη διαφθορά του ελληνικού πολιτικού συστήματος βασική αιτία της χρεκοπίας και των μνημονίων. **Με αφορμή λοιπόν το σκάνδαλο, η κυβέρνηση κάνει ένα ακόμα αποφασιστικό βήμα στην κατεύθυνση της «υιοθέτησης του Μνημονίου» (δηλαδή της ιδεολογικής αποδοχής του), ικανοποιώντας το τελευταίο μείζον αίτημα των δανειστών.**

Θα κλείσει το Μακεδονικό;

Το τρίτο μέτωπο που θα κρίνει τις πολιτικές εξελίξεις είναι αυτό του Μακεδονικού. Η αρχική αισιοδοξία ότι μπορεί να φτάσουμε σε συμβιβαστική λύση για το όνομα σκιάστηκε από τα δύο μεγάλα εθνικιστικά συλλαλητήρια σε Θεσσαλονίκη και Αθήνα. Αν και τα συλλαλητήρια δεν μπορούν να συγκριθούν με εκείνα του 1992 (τα οποία άλλωστε είχαν οργανωθεί από τον κρατικό μηχανισμό), εντούτοις, πέτυχαν:

- Να μετατοπίσουν τη Νέα Δημοκρατία σε πιο ακραία εθνικιστική θέση.
- Να αναγκάσουν την κυβέρνηση σε μερική αναδίπλωση, όπως δείχνει η εσπευσμένη προώθηση της υπόθεσης Novartis, προκειμένου να αλλάξει η ατζέντα του δημόσιου διαλόγου.
- Να επανανομιμοποιήσουν σε ορισμένα τμήματα της κοινωνίας τη ναζιστική συμμορία της Χρυσής Αυγής καθώς και τις ποικιλώνυμες ομάδες της Ακροδεξιάς.

Πάντως την ώρα που σχεδόν το σύνολο των ελληνικών πολιτικών δυνάμεων συντηρούν το παντελώς ανυπόστατο ζήτημα περί «αλυτρωτισμού του Συντάγματος» της Δημοκρατίας της Μακεδονίας, η κυβέρνηση Ζάεφ έκανε δύο αποφασιστικά βήματα στην κατεύθυνση της σύγκλισης των δύο χωρών:

- Αποδέχτηκε ως βάση της λύσης τη σύνθετη ονομασία με γεωγραφικό προσδιορισμό — δηλαδή το πάγιο αίτημα της Ελλάδας.
- Μετονόμασε το αεροδρόμιο της χώρας από «Μέγας Αλέξανδρος» σε «διεθνές αεροδρόμιο Σκοπίων», καθώς και την εθνική οδό που οδηγεί στα σύνορα με την Ελλάδα από «Αλέξανδρος ο Μακεδών» σε «Φιλίππη».

Εν ολίγοις, τα Σκόπια κάνουν πραγματικές κινήσεις καλής θέλησης, την ώρα που η Αθήνα θέτει ως όρο την αλλαγή του Συντάγματος — κάτι που είναι εξαιρετικά δύσκολο, αν όχι αδύνατο, για τον Ζάεφ. Η αίσθηση που δίνει το Μαξίμου είναι ότι όταν φτάσει η διαπραγμάτευση στο κρίσιμο σημείο, θα κρίνει τις αντιδράσεις της κοινής γνώμης και αναλόγως θα πράξει, είτε καταλήγοντας σε συμφωνία είτε υπονομεύοντας με πρόσχημα τον «αλυτρωτισμό». Στην όλη εξίσωση θα πρέπει επίσης να ληφθούν σοβαρά υπόψη τόσο η διακαής επιθυμία ΗΠΑ και ΕΕ για ένταξη της Δημοκρατίας της Μακεδονίας στους ευρωατλαντικούς θεσμούς όσο και η επιδίωξη της Ρωσίας να μπλοκάρει αυτή την ενταξιακή διαδικασία.

Πάντως ανεξαρτήτως της έκβασης της διαπραγμάτευσης, με αφορμή το Μακεδονικό έκανε εκ νέου την εμφάνισή του το ισχυρό κοινωνικό ρεύμα της λαϊκής εθνικιστικής (ακρο)Δεξιάς που αναζητεί πολιτική εκπροσώπηση, μιας και δύσκολα αναγνωρίζει τον εαυτό του στη Νέα Δημοκρατία του Μητσοτάκη. Η δυναμική αυτού του ρεύματος μπορεί να επανακαθορίσει τον πολιτικό χάρτη κατά τρόπο που δεν μπορεί να προβλεφτεί αυτή τη στιγμή.

Γιάννης Αλμπάνης

Η εξωκοινοβουλευτική

Πώς διαμορφώθηκε η γεωγραφία του χώρου

Μετά την υπογραφή του Μνημονίου από την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ, τον Ιούλιο του 2015, μια σειρά από διασπάσεις, αποχωρήσεις και νέες συγκροτήσεις διαπερνούν τον ευρύτερο χώρο. Το Αριστερό Ρεύμα και η ΔΕΑ φεύγουν από τον ΣΥΡΙΖΑ και μαζί με την πλειοψηφία των ΑΡΑΝ και ΑΡΑΣ, που αποχωρούν από την ΑΝΤΑΡΣΥΑ, συγκροτούν τη Λαϊκή Ενότητα, η οποία παίρνει μέρος στις εκλογές του Σεπτεμβρίου και οριακά αποτυγχάνει να μπει στη Βουλή. Στη ΛΑΕ συμμετέχει και η ΑΡΚ, πολιτική κίνηση που προέρχεται από την τάση των 53 του ΣΥΡΙΖΑ, η οποία μετά από ένα διάστημα φεύγει. Επίσης, από τον ΣΥΡΙΖΑ αποχωρεί η ΚΟΕ, συνεχίζοντας αυτόνομη διαδρομή, μάλλον στις παρυφές της Αριστεράς.

Την ίδια περίοδο αποχωρεί συντεταγμένα η πλειοψηφία της Νεολαίας ΣΥΡΙΖΑ, η οποία στη συνέχεια συγκροτεί την ΟΝΡΑ «Ανασύνθεση», ενώ λίγο αργότερα δημιουργείται η Δικτύωση Ριζοσπαστικής Αριστεράς, με κέντρο την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, από αποχωρήσαντα μέλη του ΣΥΡΙΖΑ της τάσης των 53, αλλά και μέλη του Δικτύου που είχαμε στενές σχέσεις μαζί τους όλη την προηγούμενη δεκαπενταετία. Σε όλη αυτή την κρίση αποχώρησαν ή απενεργοποιήθηκαν χιλιάδες μέλη του ΣΥΡΙΖΑ, αρκετά από τα οποία τον ψήφισαν τον Σεπτέμβριο, χωρίς στη συνέχεια να ενταχθούν σε κάποια συλλογικότητα, με έντονα δείγματα αποστράτευσης. Επίσης, την ίδια περίοδο αποχώρησαν η Ζωή Κωνσταντοπούλου και ο Γιάννης Βαρουφάκης, φτιάχνοντας προσωποπαγή σχήματα, που δεν μας ενδιαφέρουν καθώς κινούνται στη σφαίρα της αστικής πολιτικής.

Στο κοινωνικό πεδίο την απογοήτευση, την αμηχανία και την κινηματική ύφεση που διαδέχονται τη σοσιαλφιλελεύθερη μετάλλαξη του ΣΥΡΙΖΑ επιτείνουν η εσωστρέφεια και η αυτάρκεια που επιδεικνύουν οι μεγαλύτερες κινήσεις της υπαρκτής εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς, με χαρακτηριστικότερα δείγματα έναν πρωτόγονο ηθικιστικό αντισυριζισμό του Αριστερού Ρεύματος στη ΛΑΕ και μια σεκταριστική απογείωση του ΝΑΡ στην ΑΝΤΑΡΣΥΑ. Έτσι, σε μια περίοδο που απαιτούσε ουσιαστικές ενωτικές διαδικασίες, για την ανύψωση του ηθικού του απογοητευμένου κόσμου, και τολμηρή ιδεολογικοπολιτική αναζήτηση για το πώς πάμε παρακάτω, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων (π.χ., προσφυγικό), στα σωματεία, τους δήμους, τα πανεπιστήμια κ.λπ. κανόνας ήταν —και παραμένει— οι διασπάσεις κοινών σχημάτων, η αλληλοϋπονόμευση, οι πρόχειρες «κινητοποιήσεις» με προαποφασισμένα πλαίσια και βεβαίως μια στομφώδης ιδεολογίζουσα φλυαρία σαν να μην έχει συμβεί τίποτα τα τελευταία χρόνια. Χαρακτηριστικά, την πρότασή μας, ήδη από τις αρχές του 2016, για την κοινή δράση του κινήματος και τις εναλλακτικές στρατηγικές, παρότι επί ενάμιση χρόνο τη συζητούσαμε ενδελεχώς και με όλους τους συνδυασμούς, τελικά καταλήξαμε η μεν ΛΑΕ να την αποδέχεται προσχηματικά και χωρίς κανένα ζήλο, το δε ΝΑΡ να απορρίπτει πεισματικά κάθε νέα —προσαρμοσμένη στα μέτρα του— εκδοχή της.

Πού βρισκόμαστε σήμερα

Νομίζω πως δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η κατάσταση της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς είναι απολύτως αναντίστοιχη με τις ανάγκες της περιόδου, σχεδόν απογοητευτική, σε όλα τα πεδία της ταξικής πάλης και του ευρύτερου κοινωνικού ανταγωνισμού. Προφανώς, υπήρξαν εποχές που οι γενικές συνθήκες ήταν πολύ δυσμενέστερες για το κίνημα και την Αριστερά, ωστόσο αυτό που θεωρώ εξόχως ανησυχητικό για το σήμερα είναι ότι η υπαρκτή εξωκοινοβουλευτική Αριστερά παρουσιάζει έντονα φαινόμενα άγνοιας της πραγματικότητας —και της δικής της—, σαν να συμπληρώνει την κοινωνική σύγχυση και παραίτηση με τη δική της ιδεολογική και πολιτική στασιμότητα. Ισχυρίζομαι, λοιπόν, ότι χωρίς να υποτιμάμε τον κύριο ρόλο που έπαιξε η —όχι αιφνιδιαστική πάντως— μετάλλαξη του ΣΥΡΙΖΑ στην απαξίωση της αριστερής πολιτικής από ευρύτερα τμήματα των υποτελών τάξεων, η κρίση ανυποληψίας που αντιμετωπίζει η εξωκοινοβουλευτική Αριστερά οφείλεται πρωτίστως στην ίδια. Όχι επειδή δεν μπορεί βραχυπρόθεσμα να νικήσει —τούτο δεν εξαρτάται κυρίως από την ίδια—, αλλά επειδή συμπεριφέρεται, στην πλειονότητά της, σαν να μπορεί, αλλά την εμποδίζουν εξωγενείς παράγοντες. Ας μη γελιόμαστε: Την οραματική και αποτελεσματική πολιτική υπάρχει σοβαρή πιθανότητα να την εμπιστευτούν πολλοί και μια ισχυρή εξουσία ακόμα μεγαλύτερη να την υποστηρίξουν περισσότεροι, ωστόσο μια πολιτική που η στρατηγική της δεν εμπνέει και η τακτική της δεν πείθει αποκλείεται να έχει τύχη.

Θα μπορούσα να αναφέρω πολλά παραδείγματα αυτής της (αυτο)καταστροφικής πολιτικής, λόγω χώρου όμως θα περιοριστώ σε ελάχιστα: Πρώτον, είναι δυνατό να μπαίνει ως προαπαιτούμενο για την κοινή δράση η συμφωνία για την έξοδο από την ΕΕ και το ευρώ; Όχι η ορθή επισήμανση ότι η ύπαρξή τους αποτελεί ασφυκτικό πλαίσιο για τη νικηφόρα διεξαγωγή αγώνων και κινημάτων, αλλά η δογματική επιμονή στην έξοδο εδώ και τώρα, λες και είμαστε εμείς αριστερή κυβέρνηση ή, ακόμα καλύτερα, σοσιαλιστική μεταβατική εξουσία. Αντί, λοιπόν, να ανοίγουμε μέσα από την κοινή δράση σήμερα τη βεντάλια των μεταβατικών αιτημάτων και της αντικαπιταλιστικής κριτικής, βάζοντας μπροστά το κάρο και πίσω το άλογο, ακυρώνουμε τόσο την κοινή δράση του κινήματος όσο και την επαφή με ευρύτερα τμήματα των εργαζομένων που ευλόγως δεν είναι πεισμένα όχι για την αντιλαϊκότητα της ΕΕ και του ευρώ (το γνωρίζουν καλά), αλλά για τη βιωσιμότητα της εξόδου από αυτά.

Δεύτερον, τι ακριβώς σημαίνει η εργώδης προσπάθεια ορισμένων να αποδείξουν ότι ο ΣΥΡΙΖΑ είναι ολόιδιος με τη Νέα Δημοκρατία, αν όχι χειρότερος; Προφανώς, ο ΣΥΡΙΖΑ αποτελεί πλέον πολιτικό και ταξικό αντίπαλο, επ' ουδενί μπορεί —ή θα μπορέσει στο μέλλον— να συμμετάσχει σε οποιαδήποτε απόπειρα αριστερής αντεπίθεσης, αλλά σε ιδεολογικό, πολιτικό και κοινωνικό πεδίο δεν έχει νόημα η ταύτισή του με τη Δεξιά. Αντίθετα, ευνοεί τις τάσεις σύγχυσης και αντιπολιτικής, με έναν αριστεροδεξιό νεοκυβερνητισμό συσκοτίζει τα επίδικα της περιόδου και βεβαίως προσφέρει τις καλύτερες υπηρεσίες στον ΣΥΡΙΖΑ, απαλλάσσοντάς τον από μια ουσιαστική εξ αριστερών κριτική, καθώς αντί να προσπαθεί να επαναπροσανατολίσει το μετέωρο αριστερό κόσμο που κινείται στις παρυφές του αρκείται στον εξευτελισμό του. Προς τι, λοιπόν, αυτός ο όψιμος και μίζερος «τριτοπεριοδισμός»; Μήπως στην προσδοκία ότι η πτώση του και η επάνοδος της Δεξιάς, με την όξυνση της καταπίεσης, θα δημιουργήσει ευνοϊκότερες συνθήκες για την ταξική πάλη; Δυστυχώς, η Ιστορία δεν το επιβεβαιώνει — αν τα πράγματα εξελίσσονταν τόσο ευθύγραμμα, η Αφρική θα ήταν κατακόκκινη... Η μήπως στην εκτίμηση ότι ο σιχτιρισμένος από την πολιτική και την πολιτεία του ΣΥΡΙΖΑ αριστερός κόσμος θα στραφεί στην —πράγματι— έντιμη και αγωνιστική υπαρκτή εξωκοινοβουλευτική Αριστερά, για να την κάνει κι αυτή κοινοβουλευτική, με ό,τι αυτό σημαίνει; Και πάλι δυστυχώς, αφενός να θυμίσουμε ότι το «βρόμικο '89» δεν ενίσχυσε ιδιαίτερα την πέραν του Συνασπισμού Αριστερά και αφετέρου ότι τέτοιες μανιχαϊστικές προσεγγίσεις οπωσδήποτε συσπειρώνουν στον ΣΥΡΙΖΑ τον ενδιάμεσο αμήχανο κόσμο.

Τρίτον, και τελευταίο, τι σχέση έχει με τη φυσιογνωμία μιας αντικαπιταλιστικής διεθνι-

Αριστερά μετά το 2015

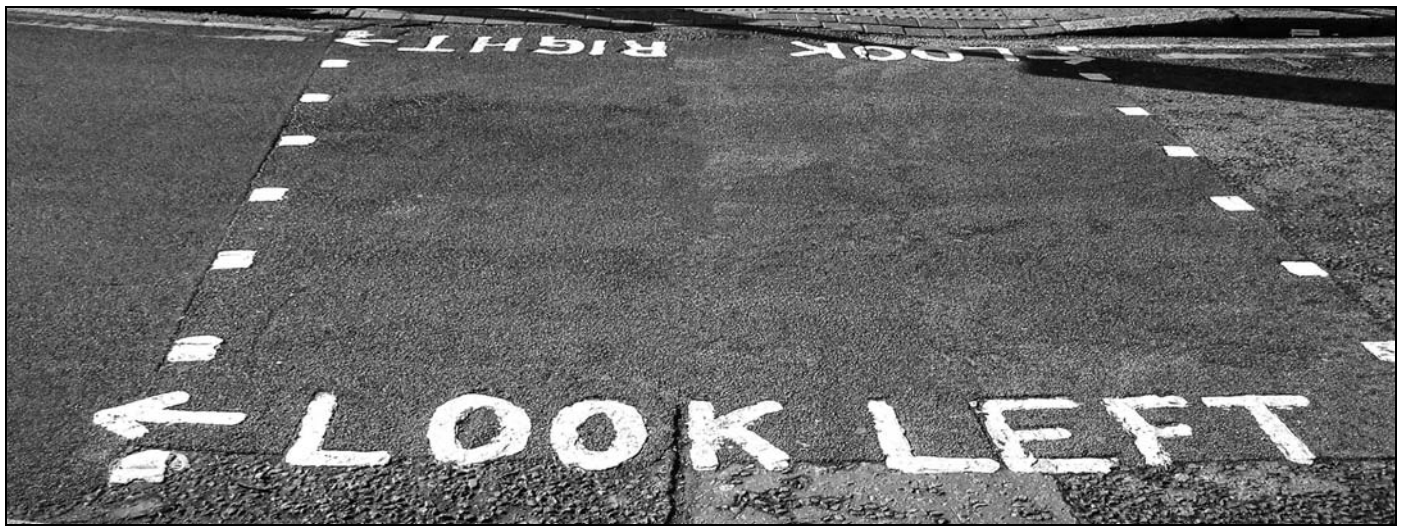

στικής Αριστεράς η στάση της πλειονότητας των οργανώσεων στο ζήτημα της ονομασίας της Δημοκρατίας της Μακεδονίας; Αντιπαρέρχομαι το αίσχος ορισμένων τοποθετήσεων που διέγνωσαν αντιμνημονιακή δυναμική στα εθνικιστικά συλλαλητήρια και θα σταθώ στις πλέον σοβαρές προσεγγίσεις. Θεωρώ ότι είναι ιδεολογικά συντηρητικές, γιατί δεν συγκρούονται με την πεμπτουσία του καπιταλιστικού συστήματος, την αυθεντία του έθνους-κράτους, μουρμουρίζοντας γενικά για «εθνικισμούς» υπό την αιγίδα του έωλου «αριστερού πατριωτισμού», είναι πολιτικά οπορτουνιστικές, καθώς αρνούνται να ονομάσουν τη γειτονική χώρα με το όνομά της και, ενώ ορκίζονται στον «αυτοκαθορισμό», την αποκαλούν FYROM, μέχρι και Σκόπια, και αφόρητα φιλοκρατικές, γιατί, στηλιτεύοντας το συμβιβασμό για το όνομα ως προϊόν «ιμπεριαλιστικού δακτύλου», κλείνουν το μάτι στον επιθετικό ελληνικό εθνικισμό, μπαίνοντας από... τα αριστερά στο γήπεδο των «απορριπτικών», όπως εξάλλου κάνουν και στο Κυπριακό, σε διπλανές κερκίδες με την πλειονότητα του πολιτικού προσωπικού του κράτους και των ΜΜΕ, καθώς και άλλους ακατανόμαστους.

Πώς πορευόμαστε

Από τις αρχές της προηγούμενης χρονιάς το Δίκτυο για τα Πολιτικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, η Δικτύωση Ριζοσπαστικής Αριστεράς και η Οργάνωση Νεολαίας Ριζοσπαστικής Αριστεράς «Ανασύνθεση» συμπορευόμαστε στα πεδία της πολιτικής πρακτικής και της ιδεολογικοπολιτικής αναζήτησης, με σταθερή κοινή παρουσία στο δρόμο και ευρύτερα στο δημόσιο χώρο, συνελεύσεις και εκδηλώσεις, συστέγαση σε γραφεία και στέκια, συστράτευση στο Χώρο Στέγασης Προσφύγων City Plaza και στα αντιρατσιστικά φεστιβάλ κ.λπ. Πρόκειται, δεδομένου του μεγέθους μας, για σημαντική εξέλιξη, που βεβαίως πρέπει να αναβαθμιστεί πολιτικά και οργανωτικά, σε συνδυασμό με ανοιχτές ενωτικές κινηματικές πρωτοβουλίες, που σε μεγάλο βαθμό θα εξαρτηθεί από τη μαζική και μαχητική συμμετοχή της ΟΝΡΑ «Ανασύνθεση». Επιδιώκουμε σε αυτή τη συμπόρευση να συμμετάσχει και η ΑΡΚ, με την οποία έχουμε κοινές εμπειρίες και απόψεις. Ταυτόχρονα, παρακολουθούμε με μεγάλο ενδιαφέρον τις ιδέες και τη δυναμική του K-lab, καθώς, εκτός της διαπιστωμένης εγγύτητας των αντιλήψεών μας, με αρκετές-ούς συντρόφους-ισσες αυτού του χώρου την τελευταία διετία συναντιόμαστε αρμονικά σε ποικίλες εκφάνσεις του κινήματος.

Με αυτή την προσπάθεια δεν επιδιώκουμε τη δημιουργία ενός ακόμα «πόλου» στην υπαρκτή εξωκοινοβουλευτική Αριστερά. Πιστεύω ότι τα «ενωτικά εγχειρήματα» που, δημιουργώντας αίσθηση αυτάρκειας, απλώς νομιμοποιούν και αναπαράγουν το συνολικό κατακερματισμό έχουν κλείσει τον κύκλο τους. Θεωρώ, λοιπόν, ότι χρειαζόμαστε μια πολιτική συλλογικότητα που θα επιχειρεί να επιτύχει δύο στόχους: Αφενός, να αποτελέσει τον πυροδότη ενωτικών πρωτοβουλιών πολύ ευρύτερων από το δικό μας χώρο, με τη συμμετοχή οργανώσεων της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς (η Επιτροπή για τους Πλειστηριασμούς αποτελεί καλό παράδειγμα), κινηματικών νεανικών συλλογικοτήτων (η πρωτοβουλία «Πόλεις» δείχνει να έχει δυναμική), τμημάτων του αντιεξουσιαστικού χώρου που επιθυμούν συνεργασία με αντικαπιταλιστικές οργανώσεις και βεβαίως ανένταχτων που θέλουν να συμμετέχουν σε πρωτοβουλίες αντίστασης. Και αφετέρου, να γίνει το εργαστήρι θεωρητικής αναζήτησης και πολιτικής συγκρότησης του δικού μας χώρου, ώστε να ανταποκριθούμε στα επείγοντα στρατηγικά προβλήματα που αντιμετωπίζουμε, να επινοήσουμε νέες, συμμετοχικότερες, ελκυστικότερες και αποτελεσματικότερες, μορφές οργάνωσης και δράσης, να ενισχυθούμε απέναντι στις αντιξοότητες της συγκυρίας και τη «δεξιοποίηση» του εγχώριου και διεθνούς σκηνικού.

Ιδιαίτερα στο πεδίο της θεωρητικής αναζήτησης και του ιδεολογικού προσανατολισμού μας οφείλουμε να επιχειρήσουμε ριζικές τομές. Από την κριτική αποτίμηση της Οκτωβριανής Επανάστασης και των ανατρεπτικών κινημάτων του 20ού αιώνα μέχρι την εξέταση των εμπειριών των αριστερών κυβερνήσεων (της δικής μας πρωτίστως συμπεριλαμβανομένης) με κέντρο τον κυβερνητισμό, το κόμμα-εκπρόσωπο και την προσήλωση στον κοινοβουλευτικό δρόμο· από την καπιταλιστική διεθνοποίηση και τις νέες εθνικές περιχαρακώσεις ως τον επαναστατικό διεθνισμό και τις πρακτικές εργατικής και κοινωνικής αντιεξουσίας από σήμερα· από την αναγκαία συνάντηση του «κόκκινου» με το «μαύρο» (την ταξική διεθνιστική οπτική με το αντικρατικό ελευθεριακό πρόταγμα) μέχρι την επανανοηματοδότηση του ενιαίου μετώπου και του μεταβατικού προγράμματος. Και τούτα, καθώς και πολλά άλλα, όχι επειδή πιστεύουμε ότι είμαστε σε θέση να εκπονήσουμε βραχυπρόθεσμα μια σοσιαλιστική στρατηγική *προς εφαρμογή* —για κάτι τέτοιο απαιτούνται μαζικά αντικαθεστωτικά κινήματα, σπουδαίες θεωρητικές ανακαλύψεις και τεκτονικές αλλαγές στην κοινωνική συνείδηση—, αλλά για να κατορθώσουμε να συνεισφέρουμε στη δημιουργία ενός νέου αρχιπελάγους ανταγωνιστικών ιδεών και πρακτικών.

Νίκος Γιαννόπουλος

...είναι απεργία!

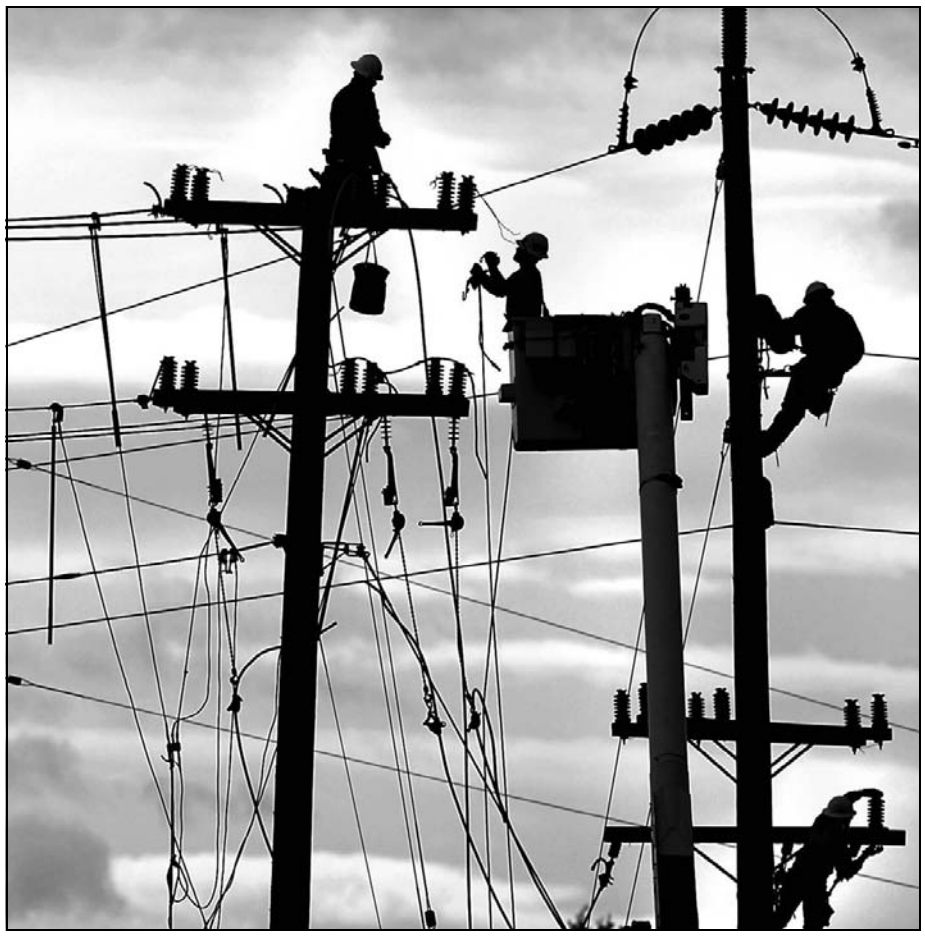

Μα και στ' αστεία να το λέγαμε, δεν θα θέλαμε να το πιστέψουμε: Η αριστερή (!) κυβέρνηση του τόπου αποφάσισε να περάσει ένα ακόμη αντιλαϊκό μέτρο, κόντρα στις ανάγκες των πολιτών και με στόχο κάθε άλλο παρά να απαλύνει τις βαρύτατες συνέπειες του Μνημονίου, το οποίο η ίδια η κυβέρνηση ψηφίζει. Ένα μέτρο που καμιά νεοφιλελεύθερη κυβέρνηση δεν τόλμησε να εισηγηθεί ως τώρα, είτε γιατί η μνημονιακή πολιτική δεν το είχε αιτηθεί ακόμη ως προαπαιτούμενο της αξιολόγησης είτε γιατί φοβόταν τις αντιδράσεις του εργατικού κινήματος.

Η τροπολογία ανέφερε «*με την προτεινόμενη διάταξη ορίζεται ειδική απαρτία κατά τις γενικές συνελεύσεις πρωτοβάθμιων συνδικαλιστικών οργανώσεων σε περίπτωση συζήτησης και λήψης απόφασης κήρυξης απεργίας. Ειδικότερα, απαιτείται η παρουσία τουλάχιστον του ενός δευτέρου (1/2) των οικονομικά τακτοποιημένων μελών της συνδικαλιστικής οργάνωσης*» και από τις 17 Ιανουαρίου 2018 υπάρχει πλέον ως άρθρο δημοσιευμένο στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης. **Άρθρο 211, Ποσοστό απαρτίας για συζήτηση και λήψη απόφασης κήρυξης απεργίας:** «*Μετά το τρίτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 8 του ν. 1264/1982 (Α' 79) προστίθεται εδάφιο ως εξής: ''Ειδικά για τη συζήτηση και τη λήψη απόφασης κήρυξης απεργίας απαιτείται η παρουσία τουλάχιστον του ενός δευτέρου (1/2) των οικονομικά τακτοποιημένων μελών*», όπου το τρίτο εδάφιο όριζε ως τώρα ότι ήταν η αρκετή η παρουσία του 1/5 των οικονομικά τακτοποιημένων μελών για να ληφθεί απόφαση για κήρυξη απεργίας.

Το εργατικό κίνημα, οφείλουμε να το παραδεχτούμε, βρίσκεται αποδυναμωμένο και αποκαμωμένο και η αντίδρασή του ήταν αντίστοιχα αμήχανη και ανεπαρκής. Πέρα από τα πρωτοβάθμια σωματεία, που έδειξαν αγωνιστική παρουσία και κατήγγειλαν την περιστολή των εργασιακών μας δικαιωμάτων, ο επίσημος συνδικαλισμός, ΓΣΕΕ, ΑΔΕΔΥ δεν κάλεσε καν σε γενική απεργία, ούτε την ημέρα ψήφισης του νομοσχεδίου, κάνοντας ουσιαστικά πλάτες στο να χαθεί όσο το δυνατόν πιο αναίμακτα και εν κρυπτώ ένα ακόμη κατεκτημένο εργασιακό δικαίωμα.

Ας μην κρυβόμαστε. Οι ελαστικές σχέσεις εργασίας και η εξαρτημένη σχέση εργασίας που ουσιαστικά υποκρύπτεται πίσω από την «ελεύθερη», δημιουργεί συνθήκες δύσκολες για τη συσπείρωση των εργαζομένων και τη δημιουργία των συνθηκών εκείνων που θα επιτρέψουν τη μαζική συμμετοχή στα σωματεία. Οι περικοπές στους μισθούς, οι απειλές και οι εργοδοτικές βαναυσότητες αποπροσανατολίζουν τους εργαζόμενους και τις εργαζόμενες και τους περιχαρακώνουν. Τις ίδιες μέρες, άλλωστε, που ψηφιζόταν το νομοσχέδιο διαβάζαμε για απολύσεις εργαζομένων, οι οποίοι δεν επέστρεψαν το δώρο Χριστουγέννων! Και δυστυχώς οι απολύσεις γυναικών που έμειναν έγκυες τείνουν να μην περιορίζονται σε μεμονωμένες περιπτώσεις και μάλιστα χωρίς να υφίσταται η εργοδοσία καμία συνέπεια.

Η κρίση έδωσε την αφορμή και τη νόμιμη συγκάλυψη στον εργοδοτικό μηχανισμό να εδραιώσει την πιο σκληρή αντεργατική πολιτική. Υπερωρίες που δεν πληρώνονται, ελαστική και επισφαλής εργασία, εργασία με μπλοκάκι, μαύρη ή ανασφάλιστη εργασία. Υπεργολαβίες, συμβάσεις που δεν ανανεώνονται για να μη θεμελιώσουν δικαίωμα, περικοπές, όλα ενισχύουν πέρα από την εργασιακή ανασφάλεια και μια συνολικότερη ανασφάλεια καθημερινότητας και ζωής. Και να προσθέσουμε ότι ο μεγάλος αριθμός των προσφύγων, οι οποίοι βρίσκονται σε καθεστώς εξαίρεσης δικαιωμάτων, αποτελούν εργασιακό υποκείμενο με μισθούς πείνας και συνθήκες σκλαβιάς (τα έχουμε ζήσει και παλαιότερα, τα βλέπουμε να ανθούν ξανά).

Η διάταξη αυτή για τη λήψη της απόφασης για απεργία στα πρωτοβάθμια επιχειρησιακά σωματεία περιστέλλει και περιορίζει ένα από τα βασικότερα εργασιακά δικαιώματα και έρχεται ως κορύφωση της ανεργίας, της επισφάλειας, των περικοπών και των ελαστικών σχέσεων εργασίας. Αυτό το δικαίωμα οφείλουμε να το περιφρουρήσουμε ώστε να μην καταλήξει η απεργία να ακούγεται μόνο σαν λέξη στα τραγούδια που ακούμε στα εθιμοτυπικά απεργιακά καλέσματα.

Όμως είναι ξεκάθαρο για όσες και όσους εργαζόμαστε, δουλεύουμε, απασχολούμαστε, ασκούμε ελεύθερο επάγγελμα, ότι ο μόνος τρόπος να αντιμετωπίσουμε τη λαίλαπα της επίθεσης και απαξίωσης της εργατικής μας δύναμης είναι η οργανωμένη απάντηση μέσα από τα σωματεία και τις πολιτικές μας ομάδες. Οι αγώνες οι αποκομμένοι από μια συνολική θεώρηση της καταπίεσης και της εκμετάλλευσης και χωρίς αλληλέγγυο και δυναμικό τρόπο διεκδίκησης των δικαιωμάτων μας είναι δυστυχώς αναποτελεσματικοί.

Ευαγγελία Κοντοδήμα

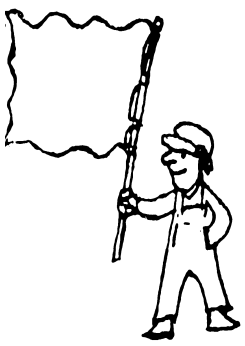

Δελτίο πλειστηριασμών ή Δελτίο θανατικών εκτελέσεων;

Δελτίο πλειστηριασμών: κοντά τέσσερα χρόνια τώρα δημοσιοποιεί τους πλειστηριασμούς κάθε εβδομάδας. Εκδίδεται με επιμέλεια της Πρωτοβουλίας Πλειστηριασμοί-stop και του Δικτύου Αλληλεγγύης Εξαρχείων. Αποτελεί εργαλείο των κινητοποιήσεων κατά των πλειστηριασμών. Τα κινήματα πληροφορούνται ποια σπίτια, ποιες πρώτες κατοικίες, ποιες λαϊκές περιουσίες βγαίνουν στον πλειστηριασμό. Προαναγγέλλει ποιοι αύριο θα χάσουν το σπίτι τους, ποιοι θα μείνουν στο δρόμο. Θα μπορούσε επομένως να λέγεται *Δελτίο θανατικών εκτελέσεων*. Γιατί περί αυτού πρόκειται. Κάθε συμπολίτης μας χτυπημένος από την κρίση, που εξαναγκάστηκε να φτωχοποιηθεί, να στερηθεί βασικά αγαθά, τώρα προσπαθεί να σώσει το τελευταίο που του απέμενε: ένα κεραμίδι πάνω από το κεφάλι του. Όμως ήλθε η ώρα που θα το χάσει και αυτό. Το σύμβολο της αξιοπρέπειάς του γίνεται λεία των κερδοσκόπων, των τοκογλύφων τραπεζών, των δανειστών.

Σε αυτά τα τέσσερα χρόνια έχουμε εκδόσει πάνω από 150 δελτία πλειστηριασμών, έχουμε μελετήσει πάνω από 2000 πλειστηριασμούς έναν προς έναν. Σε αυτούς υπάρχουν εκατοντάδες πρώτες κατοικίες, υπάρχουν και δευτερεύουσες κατοικίες (ένα διαμέρισμα, ένα σπίτι στην επαρχία, ένα κατάστημα). Σε ένα μεγάλο ποσοστό πρόκειται για περιουσίες μικρομεσαίων οικονομικά πολιτών, σε ένα επίσης μεγάλο ποσοστό πρόκειται για περιουσίες μεσαίων στρωμάτων, που μένουν στα οικιστικά αναπτυσσόμενα προάστια. Από τις μελέτες μας προκύπτει ότι είναι το κατ' εξοχήν κοινωνικό στρώμα που χτυπήθηκε από την κρίση. Από τα υψηλά κάποτε εισοδήματά τους οδηγήθηκαν στο να χάσουν τα πάντα.

Μέχρι την εφαρμογή των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών το κίνημα είχε καταφέρει να αποτρέπει σχεδόν όλους τους πλειστηριασμούς που γίνονταν στα ειρηνοδικεία. Επέτρεπε μόνο αυτούς που αφορούσαν μη καταβληθέντες μισθούς, ασφαλιστικές εισφορές ή κραυγαλέες περιπτώσεις μεγαλοεπιχειρηματιών. Από τις πρώτες μέρες εφαρμογής των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών έχει αποδειχθεί ότι αυτοί αποτελούν το υπερόπλο των τραπεζών. Στη μεγάλη πλειονότητα έχουν γίνει όλοι, χωρίς το κίνημα να μπορεί να τους αποτρέψει.

Οι αριθμοί δεν αφήνουν περιθώρια αισιοδοξίας

100 δισ. κόκκινα δάνεια, 100 δισ. ληξιπρόθεσμες οφειλές στο Δημόσιο, 30 δισ. οφειλόμενες ασφαλιστικές εισφορές, δεκάδες χιλιάδες «κόκκινοι» λογαριασμοί σε ΔΕΚΟ, σφίγγουν όλο και πιο πολύ τη θηλειά σε κάθε νοικοκυριό. Και μόνο η ΑΑΔΕ (Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων) έχει προγραμματίσει από την 1/5/2018 σχεδόν 73.000 πλειστηριασμούς. Ταυτόχρονα το πρωτόκολλο συμμόρφωσης του προγράμματος προσαρμογής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κάνει λόγο για 130.000 πλειστηριασμούς έως και το 2021 και παράλληλα απαιτεί την εντός δύο μηνών έξωση από κάθε εκπλειστηριασθέν ακίνητο. Από την άλλη, απαξιωμένη εργασία, συνεχόμενες περικοπές μισθών και συντάξεων, ανεργία και υποαπασχόληση, ανατιμήσεις βασικών αγαθών, φοροληστρικά γιουρούσια γονατίζουν έτι περαιτέρω τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, συνθλίβοντας κάθε ελπίδα ανάκαμψης και εξόδου από το φαύλο κύκλο της ύφεσης. Αντίθετα, θα ζήσουμε μια «ανάπτυξη» που θα στηριχθεί στο ξεσπίτωμα χιλιάδων οικογενειών, θα μετατρέψει το δικαίωμα στη στέγη σε εμπόρευμα, θα επιβάλει τον απόλυτο έλεγχο της γης από κερδοσκοπικούς οργανισμούς και τον ανασχεδιασμό των πόλεων με βάση τις οικονομικές επιδιώξεις του real estate. Τα «κόκκινα δάνεια» μετατρέπονται σε πηγή αέναης κερδοφορίας για τις τράπεζες και ανείπωτης δυστυχίας για όσους θέλησαν να αποκτήσουν ένα σπίτι ή κάποιο ακίνητο για τις βιοποριστικές τους ανάγκες.

Στη Δραπετσώνα πια δεν έχουμε ζωή

Μέσα σε αυτό το εφιαλτικό σχέδιο οι ασκήσεις συνεχών εκβιασμών και τρομοκράτησης, είτε από τους θεσμούς και τους δανειστές είτε από τους τραπεζίτες και την κυβέρνηση, οδηγούν τους οφειλέτες στο να αποδεχθούν τη μοίρα τους: να χάσουν το σπίτι τους, το μαγαζί τους, το χωράφι τους. Αναδύεται ένας κόσμος χτυπημένος από έναν ακήρυχτο πόλεμο, παραδομένος στην κατάθλιψη και την παραίτηση. Ελάχιστοι πια είναι αυτοί που ελπίζουν πως θα αλλάξει κάτι. Και ακόμη πιο λίγοι αυτοί που μπορούν να πιστέψουν και να παλέψουν για να αποτραπεί η καταστροφή τους. Έχουμε οδηγηθεί στην αποδόμηση της κοινωνικής συνοχής που εκφράζεται με την απομαζικοποίηση των συλλογικών διαδικασιών, παράλληλα με την απουσία ενός κοινού οράματος που θα μπορούσε να εμπνεύσει και να δημιουργήσει ένα ισχυρό ανάχωμα στην επερχόμενη καταστροφή. Πόσους απασχολούν οι 130.000 πλειστηριασμοί, οι εκατοντάδες χιλιάδες άστεγοι που θα φιλοξενήσουν οι δρόμοι των μεγάλων πόλεων;

Αν υπολογίσουμε ότι σε κάθε πολυκατοικία θα υπάρξουν 2-3 εξώσεις οικογενειών, μια κοινωνία δεν μπορεί να κρύβει κάτω από το χαλί το πρόβλημα του διπλανού της. Πώς αλήθεια θα συνυπάρξουμε με ένα εκατομμύριο άστεγους πρώην γείτονές μας, με ένα εκατομμύριο νεκροζώντανους πολίτες; Αν δεν θέλουμε να μιλήσουμε για γενοκτονία, ας μιλήσουμε για ξεριζωμό, έναν εσωτερικό ξεριζωμό, συνέπεια ενός ακήρυκτου εδώ και δεκαετίες πολέμου.

Και ποιος θα μπει μπροστά;

Αλήθεια, έχει σκεφτεί κανείς αν ένας άστεγος, ένας ξεσπιτωμένος μπορεί να νοιαστεί και να παλέψει αύριο για όσα μικρά μπορούν να βασανίζουν την υπόλοιπη κοινωνία; Από το φτηνό ή δωρεάν εισιτήριο στις μετακινήσεις έως την ακρίβεια, την ανεργία, τη φτηνοπληρωμένη εργασία, το προσφυγικό ή τη φασιστική επιβουλή. Έχουμε χρέος να κρατήσουμε αυτούς τους συνανθρώπους μας όρθιους, μαζί μας. Επομένως, το ζήτημα των πλειστηριασμών μπαίνει ως προτεραιότητα όλων των ενεργών συλλογικοτήτων, όλων των ενεργών πολιτών. Μόνο ένα μαζικό κίνημα με στόχο την αποτροπή των πλειστηριασμών και των εξώσεων μπορεί να είναι η απάντησή μας στην πρωτοφανή επίθεση του κεφαλαίου εναντίον της κοινωνίας.

Θανάσης Αλεξάνδρου
Μέλος της Πρωτοβουλίας Πλειστηριασμοί-Stop
και της Ενωτικής Πρωτοβουλίας κατά των Πλειστηριασμών

Ένας άλλος κόσμος είναι εφικτός

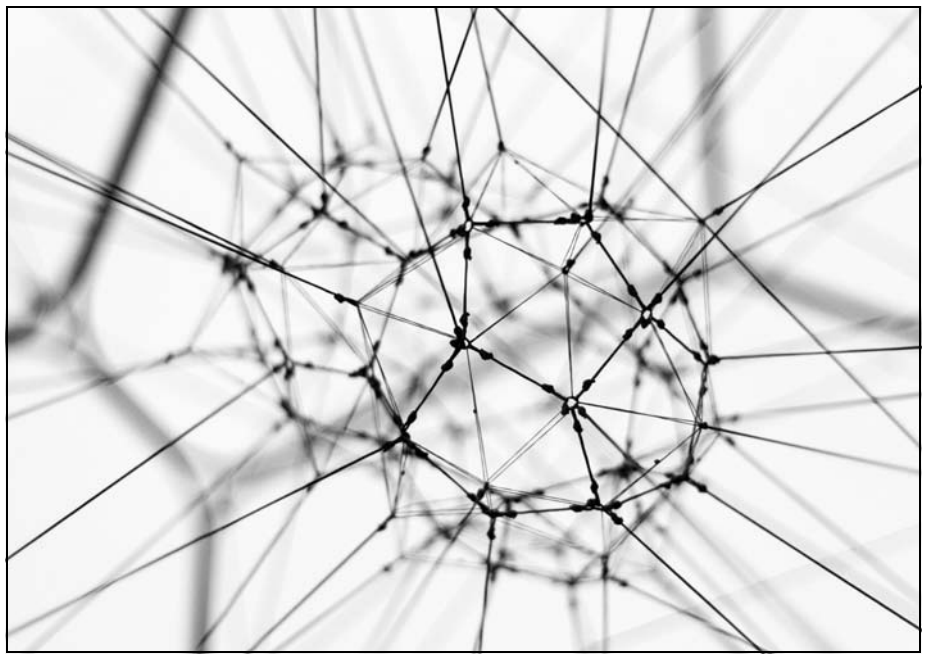

Στις αρχές της δεκαετίας του '90, παράλληλα με την ανάπτυξη του Ίντερνετ (δηλαδή του παγκόσμιου συστήματος διασυνδεδεμένων δικτύων υπολογιστών) διαφαίνονταν πτυχές ενός ελευθεριακού οράματος για το ρόλο που θα μπορούσε να επιτελέσει. Αυτό εκτεινόταν από την επιδίωξη για ένα ανοιχτό και ωφέλιμο δίκτυο για όλους όσοι συμμετέχουν σε αυτό μέχρι τη θεώρηση ότι δυνητικά θα αποτελούσε ένα δίκτυο ικανό να ανατρέψει τις υπάρχουσες ιεραρχίες και να ισομοιράζει την πληροφορία ή ακόμη και την ισχύ.

Είναι ξεκάθαρο ότι αυτές οι ουτοπικές βλέψεις δεν επιβεβαιώθηκαν καθόλου από την πραγματικότητα των δεκαετιών που ακολούθησαν. Το διάστημα αυτό, παρότι εισήχθησαν μεγάλες τεχνολογικές τομές στην καθημερινότητα και στις διαπροσωπικές σχέσεις, ο ψηφιακός χώρος όχι μόνο αναπαρήγαγε τις ίδιες ιεραρχίες με τον φυσικό αλλά και σε μεγάλο βαθμό τις ενίσχυσε. Οι ανταγωνισμοί στον κλάδο της τεχνολογίας έφεραν μαζί τους τη διαρκή διεύρυνση των λειτουργιών και δυνατοτήτων του Ίντερνετ, που εμπορευματοποιούνταν μαζί με μια σειρά από περιφράξεις και μονοπωλιακές πολιτικές που με τη σειρά τους εισήγαγαν νέα επιχειρηματικά πρότυπα και πλαίσια.

Σε αυτό το πλαίσιο η επιτροπή τηλεπικοινωνιών του αμερικανικού κογκρέσου ψήφισε τον Δεκέμβρη την άρση της Ουδετερότητας Διαδικτύου (Net Neutrality). Η Ουδετερότητα Διαδικτύου αποτελεί την αρχή που ορίζει ότι οι πάροχοι πρέπει να επιτρέπουν την πρόσβαση σε κάθε περιεχόμενο και εφαρμογή ανεξάρτητα της πηγής και χωρίς να προκρίνουν ή να «μπλοκάρουν» συγκεκριμένες ιστοσελίδες ή προϊόντα. Παρότι η καταπάτηση του τελευταίου σκέλους της ουδετερότητας ήταν κοινή πρακτική για τις εταιρείες-παρόχους, η σκέψη ότι γιγάντιες επιχειρήσεις μπορούν πλέον νόμιμα να ελέγχουν το περιεχόμενο που «ταξιδεύει» μέσα από τα καλώδιά τους είναι πραγματικά τρομακτική. Φτάνει να σκεφτούμε το πώς θα μας φαινόταν αν ο τηλεφωνικός μας πάροχος αποφάσιζε ποιους μπορούμε να καλέσουμε (περιεχόμενο) και τι να πούμε στο τηλεφώνημα (εφαρμογή).

Η άρση της ελεύθερης πρόσβασης έχει σωστά εκληφθεί ως μια επίθεση στην ελεύθερη επικοινωνία και έχει αντιμετωπιστεί ως τέτοια από το πολύμορφο κίνημα που αναπτύσσεται ενάντια στην άρση της ουδετερότητας, τόσο πριν όσο και μετά την ψήφισή της. Το κίνημα αυτό έχει καταφέρει να μαζικοποιηθεί και να κάνει γνωστό το ζήτημα, να περικλείει στο εσωτερικό του ένα σύνολο πολιτικών τοποθετήσεων και φορέων (από ακτιβιστές μέχρι ορισμένες τεχνολογικές

επιχειρήσεις των οποίων η λειτουργία περιορίζεται), να καθυστερήσει την εφαρμογή και να επιστρατεύσει το σύνολο των νομικών δυνατοτήτων για την ανάκληση της απόφασης. Παρ' όλα αυτά, για να γίνει πραγματικά αποτελεσματικό αναπόφευκτα θα πρέπει να ξεπεράσει τον εαυτό του: Να μετατραπεί από κίνημα διαμαρτυρίας σε κίνημα διεκδίκησης και δημιουργίας. Είναι αλήθεια, όπως λέει το σλόγκαν του κινήματος, ότι η άρση της ουδετερότητας σκοτώνει το Ίντερνετ – μάλλον όπως σκοτώνει την ιδεατή μορφή του. Η συγκέντρωση της ψηφιακής μας προσοχής σε μια χούφτα πληροφοριακά μονοπώλια (Facebook, Google, Amazon κ.ά.) σημαίνει ότι το περιεχόμενο ήταν και πρόκειται να είναι διαχειρίσιμο από αυτές, σε μεγάλο βαθμό άσχετα με το πώς ρυθμίζονται οι υποδομές. Το Ίντερνετ δεν ήταν και δεν θα είναι ποτέ ουδέτερο όσο το διαδικτυακό ολιγοπώλιο ορίζει το τι βλέπουμε, τι χρησιμοποιούμε και πώς συμπεριφερόμαστε σε αυτό.

Αν λοιπόν δεν μπορούμε να εμπιστευτούμε το Διαδίκτυο στην παρούσα μορφή του, χρειάζεται να φανταστούμε και να δημιουργήσουμε εναλλακτικές υποδομές και μορφές δικτύων. Φαίνεται ότι σε αυτό το επίπεδο υπάρχει ελπίδα: Μια σειρά από γειτονιές, κοινότητες και πόλεις έχουν αρχίσει να δημιουργούν τα δικά τους τοπικά δίκτυα επιδιώκοντας ένα νέο χώρο στον οποίο ανθίζει μια νέα μορφή επικοινωνίας. Τα τοπικά δίκτυα απαιτούν σημαντική δουλειά και συνεργασία, προϋποθέτουν τεχνολογική εκπαίδευση και ενασχόληση, μπορούν όμως να λειτουργήσουν αυτόνομα ως δίκτυα προσανατολισμένα στις κοινωνικές και πολιτικές ανάγκες. Ένα πραγματικό εργαλείο για τους πολλούς, του οποίου η χρησιμότητα και η στόχευση ορίζεται από όσους συμμετέχουν σε αυτό.

Τα παραπάνω δεν γράφονται με το σκεπτικό της παραίτησης από το αίτημα για ουδετερότητα ή της παράδοσης του Ίντερνετ και της συντριπτικής πλειονότητας χρηστών στις μεγάλες επιχειρήσεις, αλλά με την πεποίθηση ότι η ενίσχυση εναλλακτικών και δυνατοτήτων, πέρα από την υπάρχουσα μορφή του Ίντερνετ, μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό εργαλείο μετασχηματισμού του. Ένα άλλο δίκτυο είναι εφικτό και βρίσκεται στην επιθυμία των ανθρώπων να χρησιμοποιούν την τεχνολογία για να βελτιώνουν την καθημερινότητά τους.

Αντώνης Φάρας

ΔΕΛΤΙΟ ΘΥΕΛΛΗΣ
ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ', ΤΕΥΧΟΣ 49/29, ΜΑΡΤΙΟΣ 2018, ΤΙΜΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ 1 ΕΥΡΩ

ένθετο αφιέρωμα στο Μακεδονικό

Η Αριστερά απέναντι στα εθνικιστικά συλλαλητήρια

Τα εθνικιστικά συλλαλητήρια για το όνομα της Μακεδονίας ήταν εξαιρετικά ανησυχητικά. Ήταν μαζικά (ακόμα κι αν οι αριθμοί που επικαλούνται οι διοργανωτές είναι εκτός πραγματικότητας, τα δύο συλλαλητήρια συγκέντρωσαν μαζί εκατοντάδες χιλιάδες), ήταν μαχητικά, ήταν πολιτικά αποτελεσματικά. Πρέπει να καταλάβουμε πώς το καταφέραν, αν θέλουμε να αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά αυτή την ετερόκλητη αλλά επικίνδυνη εθνικιστική συμμαχία. Μια συμμαχία που στηρίζεται στον απόπατο των ενοριών, περνά μέσα από το στρατό και τους διαχρονικούς παραστρατιωτικούς μηχανισμούς, απλώνεται στους οπαδικούς στρατούς των ΠΑΕ, οργανώνεται μέσα από τα παραδοσιακά αστικά κόμματα της Δεξιάς και ολοκληρώνεται με την καθαυτή φασιστική συνιστώσα της Χρυσής Αυγής και των λοιπών ακροδεξιών συμμοριών.

Πρώτα απ' όλα, κατάφεραν να έχουν τέτοια απεύθυνση γιατί το κεντρικό τους αίτημα —το αίτημα δηλαδή να αφαιρεθεί από τη Δημοκρατία της Μακεδονίας το δικαίωμα του εθνικού αυτοπροσδιορισμού— στηρίζεται σε εθνικιστικούς μύθους τόσο καθολικά αποδεκτούς, που ακούγεται αυτονόητο. Οι εθνικιστές των συλλαλητηρίων δεν λένε κάτι διαφορετικό από αυτό που αποδέχθηκαν όλα τα αστικά κόμματα από τη δεκαετία του '90, από αυτό που διδασκόμαστε επίσημα στα σχολεία, από αυτό που αναπαράγουν όλα τα ΜΜΕ — ότι η Μακεδονία είναι ελληνική. Υπερασπίζονται τα ίδια «εθνικά δίκαια», ίσως με τρόπο λίγο πιο «ερειστικό» από τους μετριοπαθείς (ή τους «αλήτες - προδότες») πολιτικούς. Και αυτή η μαχητική υπεράσπιση δίνει στον κόσμο που τους ακολουθεί μια αίσθηση υπερηφάνειας, η οποία μπορεί να υποκαταστήσει προσωρινά την τσαλαπατημένη του αξιοπρέπεια.

Έτσι, γύρω από αυτή την κεντρική εθνικιστική θέση μπορούν να συραφτούν γνήσιες λαϊκές αγωνίες, προσδοκίες, αιτήματα, αισθήματα. Οι οργανωτές των συλλαλητηρίων το γνώριζαν αυτό, γι' αυτό και φρόντισαν να εμπλουτίσουν το λόγο τους με αντιμνημονιακές και αντικυβερνητικές κορώνες. Προσοχή: Αυτό δεν σημαίνει με τίποτα ότι τα συλλαλητήρια ήταν μασκαρεμένη αντιμνημονιακή διαδήλωση. Το ακριβώς αντίθετο: Ήταν μία ατόφια δεξιά εθνικιστική κινητοποίηση, με κομβικό μάλιστα το φασιστικό στοιχείο, η οποία όμως επιχειρούσε να ενσωματώσει στο ιδεολογικό της πλαίσιο και άλλα, αλλότρια αιτήματα — όπως κάνει αυθόρμητα κάθε πολιτική δύναμη που διεκδικεί την ηγεμονία.

Γι' αυτό και δεν έχει καμία σημασία η συνήθης συζήτηση για το αν οι εκατοντάδες χιλιάδες που πήγαν στα συλλαλητήρια (και τα εκατομμύρια που τα στηρίζουν, θα προσθέταμε), είναι ή δεν είναι όλοι φασίστες (ή εθνικιστές ή δεξιοί κ.ο.κ.). Σημασία έχει ότι την ηγεμονία σε αυτά την είχε σαφώς η εθνικιστική Δεξιά και η Ακροδεξιά. Και ακόμα μεγαλύτερη σημασία έχει ότι χρησιμοποιεί αυτό το βήμα για να επεκτείνει περισσότερο αυτή την ηγεμονία, ότι αξιοποιεί μια ισχυρή «πανεθνική» θέση για να νικήσει τους —εσωτερικούς— αντιπάλους της. Γιατί, ας το παραδεχτούμε, αυτό που λέει αυτή τη στιγμή η εθνικιστική Δεξιά, με δεδομένη πάντα την εθνική μας γαλούχηση, είναι κάτι πολύ καθαρό, πολύ περήφανο, κάτι που μιλάει στις ψυχές των ανθρώπων. Ενώ οι αντίπαλοί της, από την άλλη, απαντάνε συνήθως κάτι ηττοπαθές, κάτι μπερδεμένο ή κάτι άσχετο.

Πρώτα απ' όλα η νεοφιλελεύθερη κυβερνώσα Αριστερά του ΣΥΡΙΖΑ: Αποδέχεται την εθνική θέση, αναπαράγει αμάσητα την προπαγάνδα περί «σκοπιανού συνταγματικού αλυτρωτισμού» και επιβεβαιώνει τελικά ότι υπάρχει κάτι που πρέπει να διαπραγματευτούμε με την «άλλη πλευρά». Η θέση της δεν είναι ότι τα εθνικιστικά συλλαλητήρια είναι άδικα, αλλά ότι είναι ανεύθυνα και ακραία, ότι «δεν βοηθούν» στην εθνική υπόθεση. Στη συνέχεια βέβαια, καλεί τον κόσμο να την εμπιστευτεί (και) σε αυτή τη διαπραγμάτευση. Αν όμως σε μια κοινωνία που είναι στα κάγκελα, η μία πλευρά λέει να υπερασπιστούμε το δίκιο μας στο δρόμο και η άλλη λέει να αφήσουμε τον Τσίπρα να διαπραγματευτεί με υπευθυνότητα, είναι φανερό ποια κερδίζει — τουλάχιστον στις καρδιές των ανθρώπων. Τα ίδια ισχύουν και για το χώρο του φιλελεύθερου κοσμοπολιτισμού που φρίττει με τον εθνικισμό, αλλά δεν τολμά και να πει ότι έχει άδικο.

Ούτε όμως η ανταγωνιστική Αριστερά φαίνεται απόλυτα σίγουρη ότι οι εθνικιστές έχουν άδικο. Και δεν μιλάμε για το μικρό αλλά θλιβερό εκείνο κομμάτι της που πιστεύει ότι με το να χαϊδεύει τα εθνικιστικά ένστικτα θα πλασαριστεί καλύτερα στον εθνικό κορμό. Είναι χαρακτηριστικό ότι και οι υπόλοιπες αριστερές, κομμουνιστικές και αναρχικές ομάδες φοβούνται ακόμα και σήμερα να πουν τα πράγματα με το όνομά τους, να πουν δηλαδή πώς λέγεται η «γειτονική χώρα» ή έστω ο γειτονικός λαός. Άλλες μιλούν για FYROM (σεβόμενοι μάλλον τις αποφάσεις του ΟΗΕ) και άλλες πετούν τη μπάλα στην κερκίδα, ισχυριζόμενες ότι το όνομα (των άλλων, βεβαίως) δεν έχει καμία σημασία. Φυσικά και το όνομα έχει σημασία, όταν διακυβεύεται το δικαίωμα του αυτοπροσδιορισμού — και ακόμα περισσότερο όταν το δικαίωμα αυτό αμφισβητείται από έναν ισχυρότερο αντίπαλο, ενταγμένο στους διεθνείς ιμπεριαλιστικούς οργανισμούς, όπως είναι η Ελλάδα απέναντι στη Μακεδονία.

Ούτε τοποθετήσεις «ενάντια σε όλους τους εθνικισμούς» απαντάνε στο θέμα. Όταν συγκρούονται δύο εθνικισμοί κι ο ένας —ο δικός μας— είναι ολοφάνερα πιο επιθετικός και πιο ισχυρός, οι ίσες αποστάσεις σημαίνουν υποταγή στον κυρίαρχο. Ούτε επίσης βοηθά σε τίποτα, απέναντι σε όσους πιστεύουν ότι τα συλλαλητήρια υπερασπίζονται κάτι δίκαιο, να λέμε «άστα αυτά και κοίτα το μισθό που σου κόβουν» (γιατί ακούγεται μίζερο), ούτε να προειδοποιούμε «ναι, αλλά δίπλα σας βρίσκονται φασίστες» (γιατί αποτελεί διαφήμιση για τους φασίστες). Όλα αυτά είναι υπεκφυγές και ψελλίσματα απέναντι σε μια —όπως είπαμε— πολύ ισχυρή και πολύ καθαρή θέση.

Αν θέλουμε να ανταγωνιστούμε αποτελεσματικά τον εθνικισμό των συλλαλητηρίων, θα πρέπει να πούμε και να αποδείξουμε ότι το κεντρικό τους αίτημα είναι άδικο, ανήθικο, ανιστόρητο. Πρέπει να υπερασπιστούμε με θάρρος το δικαίωμα αυτοπροσδιορισμού του μακεδονικού λαού, να αναδείξουμε την επιθετικότητα και το άδικο του «δικού μας» εθνικισμού. Ακόμα κι αν είναι μειοψηφική, μόνο μια τέτοια θέση στέκεται επάξια ενάντια στους αντιπάλους, ανοίγει τη συζήτηση, διαμορφώνει όρους ανταγωνισμού και όχι υποταγής.

Νίκος Νικήσιανης

Ένας, δύο, πολλοί

1

Το Μακεδονικό δεν έχει καμιά απολύτως σχέση με το ζήτημα της ελληνικότητας (ή μη) των αρχαίων Μακεδόνων, ζήτημα που μόνο ως ιδεολογικό επιχείρημα έχει επιστρατευθεί σε διάφορες φάσεις από τους αντίπαλους εθνικισμούς (όχι πάντοτε τους ίδιους). Από την ύστερη αρχαιότητα έως τα τέλη του Μεσαίωνα η Μακεδονία δέχτηκε αλλεπάλληλες επιδρομές και πληθυσμιακές εγκαταστάσεις, πέρασε στην κυριαρχία διαφόρων κρατικών σχηματισμών (Ρώμη, Βυζάντιο, δύο βουλγαρικά βασίλεια, Αυτοκρατορία Σέρβων, Βουλγάρων και Ρωμαίων του Στέφανου Δουσάν, Σταυροφόροι, Οθωμανοί), ώστε κάθε συζήτηση περί ιστορικής ή πληθυσμιακής συνέχειας με τα χρόνια του Μεγαλέξανδρου και των επιγόνων του να ακούγεται σαν κακόγουστο ανέκδοτο. Στο πρώτο μισό του 19ου αιώνα, στις παραμονές δηλαδή της ανάδυσης του Μακεδονικού ως σύγχρονου ζητήματος, η διακοπή αυτής της συνέχειας είναι αντιληπτή και ομολογείται από τους πάντες: Από ευρωπαίους περιηγητές, που τονίζουν διαρκώς την αντίθεση ανάμεσα στις περιγραφές των αρχαίων γεωγράφων και την πραγματικότητα που αντικρίζουν επί τόπου, μέχρι τον ίδιο τον Καποδίστρια, που στο επίσημο υπόμνημά του προς τις Μεγάλες Δυνάμεις (10/22.11.1828) ζήτησε ως *«φύσει οριστική»* ελληνοτουρκική μεθόριο τη γραμμή Όλυμπος-Μέτσοβο, με το επιχείρημα πως *«η Θεσσαλία εφυλάχθη πάντοτε ελληνική, ενώ η Μακεδονία εκυριεύθη από τους Σλάβους και από πολλάς άλλας φυλάς»*.

2

Το Μακεδονικό υπήρξε ένα ζήτημα με δύο διαφορετικές μορφές, διαδοχικές και εν μέρει αλληλοκαλυπτόμενες. Η πρώτη δρομολογήθηκε στα μέσα του 19ου αιώνα, αφορούσε τη μελλοντική διαδοχή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στην περιοχή και ολοκληρώθηκε με τους πολέμους του 1912-1918 και τη συνακόλουθη επικύρωση του διαμελισμού της μεταξύ Ελλάδας, Βουλγαρίας και Σερβίας (στη συνέχεια Γιουγκοσλαβίας). Η δεύτερη ξεκινά αρκετές δεκαετίες αργότερα και αφορά τη (σλαβο)μακεδονική εθνογένεση, τη σταδιακή με άλλα λόγια διαμόρφωση μιας νέας εθνικής ταυτότητας, διακριτής και ανταγωνιστικής προς τη βουλγαρική, τη σερβική ή την ελληνική, καθώς και τη μετέπειτα παγίωσή της από ένα τμήμα του επίμαχου πληθυσμού.

3

Όλα αυτά τα χρόνια, ως «Μακεδονία» γίνεται αντιληπτή από τους πάντες, βάσει της σχετικής οριοθέτησης των αρχαίων γεωγράφων, όλη η ευρύτερη περιοχή που περιλαμβάνει τη σημερινή ελληνική Μακεδονία, την ΠΓΔΜ, τη ΝΔ Βουλγαρία («Μακεδονία του Πιρίν») και κάποια χωριά της ΝΑ Αλβανίας («Κάτω Πρέσπα»). Βόρειο σύνορό της θεωρούνταν το όρος Σκάρδος (Σαρ Νταγ ή Σαρ Πλάνινα), το σημερινό τουτέστιν σύνορο Σερβίας και ΠΓΔ Μακεδονίας. Η εθνικά ωφέλιμη επανοριοθέτηση της περιοχής από τον ελληνικό εθνικισμό, με την προβολή του ισχυρισμού περί «ιστορικής» Μακεδονίας που ταυτίζεται σχεδόν με τη νυν ελληνική, δεν είναι παρά μια διπλωματική κατασκευή του 1884, που απέβλεπε στην αποκοπή των περιοχών *«όπου ο ελληνισμός δύναται να παρασταθή επικρατών»* από τα βορειότερα μέρη, τα οριστικά πλέον χαμένα για την Ελλάδα. Όταν το ελληνικό Υπ.Εξ. ζήτησε από τον εθνικό ιστορικό και πανεπιστημιακό καθηγητή Κωνσταντίνο Παπαρρηγόπουλο να συμβάλει με τις γνώσεις του στην τεκμηρίωση της όλης ιδέας, αυτός αρνήθηκε κατηγορηματικά, προβλέποντας ότι κανείς δεν επρόκειτο να την πάρει στα σοβαρά. Επιβεβαιώθηκε μόνο εν μέρει: στην Ελλάδα, αυτή η ιστορική αυθαιρεσία έχει αναγορευθεί μετά το 1992 σε εξ αποκαλύψεως αλήθεια.

4

Στο γύρισμα του εικοστού αιώνα, στην οθωμανική Μακεδονία ζούσαν κάπου 2.500.000 άνθρωποι. Το 1.000.000 ήταν Μουσουλμάνοι με διάφορες μητρικές γλώσσες, πολιτικά ενιαίοι ως η κυρίαρχη τότε «φυλή»· 70.000 ήταν Εβραίοι, συγκεντρωμένοι κυρίως στη Θεσσαλονίκη και δευτερευόντως σε μερικές ακόμη πόλεις, οι δε υπόλοιποι Χριστιανοί, σχεδόν στο σύνολό τους Ορθόδοξοι. Η μεγάλη πλειονότητα των τελευταίων, πάνω από 900.000, είχε μητρική γλώσσα διάφορες σλαβομακεδονικές διαλέκτους, λιγότερο ή περισσότερο συγγενείς προς τα βουλγαρικά. Οι ελληνόφωνοι δεν ξεπερνούσαν το 1913 τις 360.000 και κατοικούσαν κυρίως στην ελληνοτουρκική μεθόριο, στα παράλια του Αιγαίου και σε κάποιες πόλεις της ενδοχώρας· απ' αυτές τις τελευταίες, εκτός της σημερινής ελληνικής επικράτειας έμεινε τελικά μόνο μια μικρή κωμόπολη (το Μελένικο, στη σημερινή ΝΔ Βουλγαρία).

5

Η πρώτη φάση του Μακεδονικού, από τα μέσα του 19ου αιώνα μέχρι το 1912, αφορά σχεδόν αποκλειστικά τις προσπάθειες προσεταιρισμού των σλαβόφωνων Μακεδόνων από τους γειτονικούς βαλκανικούς εθνικισμούς (ελληνικό, βουλγαρικό, σερβικό). Δευτερευόντως διεκδικήθηκαν επίσης οι Βλάχοι (ως μειοψηφική μεν αλλά κοινωνικά ισχυρή και στρατηγικά κρίσιμη ομάδα) μεταξύ Ελλάδας και Ρουμανίας· η ταυτότητα των ελληνόφωνων πληθυσμών, απεναντίας, ουδέποτε αμφισβητήθηκε. Στην πράξη, τόσο η παραπάνω διεκδίκηση όσο και η ανταπόκριση του ντόπιου πληθυσμού σ' αυτήν πήραν τη μορφή εθνικών «κομμάτων» (ελληνικό, βουλγαρικό, σερβικό, ρουμανικό), που αναφέρονται συνήθως ως τέτοια στην πολιτική φιλολογία και το καθημερινό λεξιλόγιο της εποχής. Όπως κάθε κόμμα, έτσι κι αυτά περιλάμβαναν ένα σκληρό πυρήνα αφοσιωμένων οπαδών, επάλληλα στρώματα χαλαρότερης ένταξης και μια εξωτερική περίμετρο κυμαινόμενων οπαδών («φαύλων εκπλειστηριαστών της συνειδήσεώς των», σύμφωνα μ' ένα διπλωμάτη της εποχής). Όπως σε κάθε κομματική διαμάχη, συνηθισμένες ήταν κι εδώ οι μεταπηδήσεις ως αποτέλεσμα αλλαγής πεποιθήσεων, συναλλαγής ή ορθολογικής επιλογής που σχετιζόταν με το δυναμισμό ή τις εσωτερικές τριβές κάποιου κόμματος, το κοινωνικό περιεχόμενο ή τη φερεγγυότητα των εκατέρωθεν απελευθερωτικών επαγγελιών. Κάθε κόμμα καλλιεργούσε επίσης την αντίστοιχη ιδεολογία, ένα μίγμα αναλύσεων και επαγγελιών που αφορούσαν την ταυτότητα του σλαβόφωνου μακεδονικού πληθυσμού (γλώσσα, θρησκεία, ιστορία), κυρίως όμως το παρόν και το μέλλον του. Παρά τη «θρησκευτική» θεσμική υπόστασή τους, βασικό μηχανισμό ιδεολογικής και φυσικής αναπαραγωγής των εθνικών κομμάτων αποτέλεσαν τα ανταγωνιστικά εθνικά σχολικά δίκτυα — και, φυσικά, το χρήμα που τα ενδιαφερόμενα εθνικά κέντρα δαπανούσαν αφειδώς για τη σύσταση και επέκτασή τους.

6

Στο γύρισμα του εικοστού αιώνα, η εσωτερική κρίση αυτού του εθνοκομματικού συστήματος (απόρροια κυρίως της υπερπαραγωγής αποφοίτων ενός ολοένα διευρυνόμενου σχολικού δικτύου, που ήταν αδύνατο να απορροφηθούν επαγγελματικά στις υφιστάμενες δομές) οδήγησε στην προσπάθεια επαναστατικής υπέρβασής της. Οι κομιτατζήδες της Εσωτερικής Μακεδονικής Επαναστατικής Οργάνωσης (ΕΜΕΟ) συγκρότησαν ένα πρώιμο βαλκανικό ΕΑΜ και συνάμα την πρώτη οργανωμένη έκφραση πολιτικού μακεδονισμού, με σύνθημα «Η Μακεδονία στους Μακεδόνες» και προγραμματικό στόχο τη δημιουργία ενός αυτόνομου, πολυπολιτισμικού εθνικού μακεδονικού κράτους («Ελβετία των Βαλκανίων»). Ο ριζοσπαστισμός της οργάνωσης, που στελεχωνόταν κυρίως από ντόπιους «δασκαλάκους» αναρχοσοσιαλιστικών τάσεων και στρατολογούσε μαζικά σλαβόφωνους αγρότες επαγγελλόμε-

μακεδονισμοί

ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΩΝ

ΜΕ ΤΟΥΣ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΠΟΥ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΚΕ ΑΠΟ ΕΛΛΗΝΕΣ ΑΝΤΑΡΤΕΣ ΚΑΙ ΒΟΥΛΓΑΡΟΥΣ ΚΟΜΙΤΑΤΖΔΕΣ. — ΠΩΣ ΕΞΕΛΛΗΝΙΖΟΝΤΑΙ ΒΙΑΙΑ ΟΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΙ ΠΛΗΘΥΣΜΟΙ

ΜΑΚΕΔΟΝΑ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΗ ΜΑΣ

Α'

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, Νοέμβρης.— Είνε γέγονός χωρίς ἀμφιβήτηση πώς πανω στή ζωή καί τη κατάσταση τής μακεδονικής ἐθνότητας ἔχουν λίγα εἶνε ἡ ἴδια. Ξέροντας τή Μακεδονική γλῶσσα μπορεῖς ὁπωσδήποτε νά συνεννοηθεῖς καί μέ τοὺς Σέρβους, ὅπως καί μέ τοὺς Βούλγαρους. Καί τή γλῶσσα αὐτή τή μιλᾶνε καί σή-

πιπελιοτικά κράτη ἔφαγαν τά λυσσακά τους καί μπόρεσαν ὡς ἕνα σημεῖο μέ τή φωτιά καί μέ τό σίδερο νά διαστρεβλώνουν τήν συνείδηση ἑνός μέρους τοῦ πληθυσμοῦ.

—Ε—

Οἱ πιό πολλοί ἀπ' τοὺς Μακεδόνες βρίσκονται σήμερα στή Δυτική Μακεδονία — γύρω στή. Φλώρινα, Ἔδεσσα, Βέροια, Καστοριά. Προσέχοντας ἴσιω καί λίγο στίς περιφέρειες αὐτές θά ἴδεῖς ὁλόκληρα χωριά πού πέτε μιλοῦν Βουλγαρική πότε Ἑλληνική. Δηλαδή Βουλγαρικά καί Ἑλληνικά παραφθαρμένα. Αὐτό μή σᾶς ξενίζει. Δέν εἶνε ἡ μητρική τους γλῶσσα. Εἶνε ἀποτέλεσμα ὅπως τώσημε κιόλας τῆς κατοπίεσης τῆς Βουλγάρικης καί τῆς Ἑλληνικής μπουρζουαζίας σέ διάφορες περιπτώσεις. Αὐτό τό διακρίνεις πολύ καλά ὅταν παρακολουθήσεις ἀπό κοντά τα σημερινά μέτρα τῆς Ἑλληνικῆς Κυβέρνησης γιά τόν ἐξελληνισμό τοῦ πληθυσμοῦ. Ἀλλά γι' αὐτό θά μιλή-

νη τη δυναμική επίλυση του αγροτικού ζητήματος, προκάλεσε την αντίδραση των βαλκανικών εθνικών κέντρων, που επιδόθηκαν σε προσπάθειες ποδηγέτησής της (Βουλγαρία), προσεταιρισμού (Σερβία) ή καταπολέμησής της σε συνεργασία με τις οθωμανικές αρχές (Ελλάδα). Τελική κατάληξη ήταν μια αποτυχημένη εξέγερση στη Δυτική Μακεδονία, γνωστή ως «Ίλιντεν» (1903), η ανασυγκρότηση των εθνικών κομμάτων μέσω των μηχανισμών ανθρωπιστικής βοήθειας των αντίστοιχων εθνικών κέντρων, η αποσύνθεση της ΕΜΕΟ και η μετατροπή του επαναστατικού πολέμου σε ενδοχριστιανικό εμφύλιο (το γνωστό μας «Μακεδονικό Αγώνα»), με όργανα είτε εισαγόμενες ανταρτοομάδες είτε πρώην κομιτατζήδες που πέρασαν στην υπηρεσία των αντίπαλων εθνικισμών.

7

Η πολιτικοστρατιωτική ήττα αυτού του πρώιμου μακεδονισμού, που αναφερόταν στο σύνολο της περιοχής, ολοκληρώθηκε με τους Βαλκανικούς πολέμους του 1912-13 και το διαμελισμό της οθωμανικής Μακεδονίας μεταξύ Ελλάδας, Σερβίας και Βουλγαρίας (σε αναλογία 50-40-10). Οι τρεις αυτές Μακεδονίες θα ακολουθήσουν έκτοτε διαφορετικές πορείες, με τραγική εξαίρεση τα χρόνια των δυο παγκοσμίων πολέμων.

- Η Νότια Μακεδονία εξελληνίστηκε με τη μαζική εγκατάσταση των προσφύγων τη δεκαετία του '20. Στο εξής το Μακεδονικό υπήρχε εδώ ως μειονοτικό μόνο ζήτημα και αφορούσε την ταυτότητα και τη μεταχείριση των 200.000 περίπου Σλαβομακεδόνων που απέμειναν στην ελληνική επικράτεια μετά τις ανταλλαγές πληθυσμών. Τις επόμενες δεκαετίες η μειονότητα δέχτηκε αφόρητες πιέσεις από τους κρατικούς μηχανισμούς για να αφομοιωθεί γλωσσικά ή να εκπατριστεί· ένα μέρος της διώχτηκε τη δεκαετία του '40, ένα άλλο μετανάστευσε στον Καναδά και την Αυστραλία. Οι εναπομείναντες, κάπου 150.000 στα μέσα της δεκαετίας του '60, επέλεξαν τη σιωπή μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '90.
- Η περιοχη του Πιρίν αφομοιώθηκε ομαλά στο βουλγαρικό κράτος, ελλείψει σοβαρού γλωσσικού φράγματος. Η παρουσία ωστόσο εκεί δεκάδων χιλιάδων προσφύγων από τη γιουγκοσλαβική και (κυρίως) την ελληνική Μακεδονία, μετέτρεψε την περιοχή για μια τουλάχιστον γενιά σε φυτώριο αλυτρωτισμού — και μιας εκδοχής βουλγαρομακεδονισμού που επαγγελλόταν την επανένωση της περιοχής και τη μετατροπή της σε αυτοτελές, «δεύτερο βουλγαρικό κράτος». Η συμμαχία αυτού του ρεύματος με το μεσοπολεμικό φασισμό και το Γ' Ράιχ επέφερε την πλήρη απονομιμοποίηση και, τελικά, την καταστολή του από το βαλκανικό κομμουνιστικό κίνημα.
- Η γιουγκοσλαβική Μακεδονία θα αναδειχθεί σταδιακά σε επίκεντρο του σύγχρονου μακεδονισμού, που από πολυπολιτισμικός (στις αρχές του αιώνα) εξελίχθηκε τελικά σε μονοεθνοτικό, ταυτιζόμενος αποκλειστικά και μόνο με τους σλαβόφωνους Μακεδόνες (ή Σλαβομακεδόνες), που στη γλώσσα τους αυτοπροσδιορίζονται ως «Μακεντόντσι».

8

Μέσα σε τέσσερις δεκαετίες τιτοϊκής Γιουγκοσλαβίας, η εθνογενετική διαδικασία που εκκολαπτόταν από τα τέλη του 19ου αιώνα, αρχικά ως αυτοπροσδιορισμός διά της εις άτοπον επαγωγής («ούτε Έλληνες, ούτε Βούλγαροι, ούτε Σέρβοι»), ολοκληρώθηκε — και, όπως γίνεται συνήθως σ' αυτές τις περιπτώσεις, το τελικό προϊόν απέκτησε (ψευδή) συνείδηση περί «προαιώνιας» ύπαρξης και ενότητάς του. Όπως επίσης συμβαίνει συνήθως, η φανταστική γενεαλογία πάνω στην οποία οικοδομείται νοερά αυτή η ενότητα αποτελεί το διακύβευμα σφοδρών πολιτικοϊδεολογικών και κοινωνικών συγκρούσεων. Ο αριστερός μακεδονισμός, κυρίαρχος μέχρι το 1991, επικαλείται την ΕΜΕΟ και τους παρτιζάνους της αντιφασιστικής αντίστασης, υποδεικνύοντας ως μακρινούς προγόνους τους Σλάβους του Μεσαίωνα. Ο δεξιός (και ακροδεξιός) μακεδονισμός, που αναπτύχθηκε αρχικά στη διασπορά και μετεκκενώθηκε κατόπιν στη νεοσύστατη Δημοκρατία, δεν διαθέτει (όπως οι ομόλογοί του εθνικισμοί των άλλων χωρών του πρώην «υπαρκτού») κάποιο αντίστοιχο προπολεμικό πάνθεο· εξ ού και η φυγή στο απώτατο παρελθόν, στην αρχαιότητα και το Μεγαλέξανδρο, που διαθέτει επιπλέον το προσόν μιας πολύ μεγαλύτερης αναγνωρισιμότητας (και ανταλλακτικής αξίας) στις ιδεολογικές πιάτσες της Δύσης. Η αναμέτρηση μεταξύ των δυο εκδοχών θα κριθεί κι αυτή, ενδεχομένως οριστικά, από την έκβαση της τωρινής διπλωματικής διαπραγμάτευσης.

Τάσος Κωστόπουλος

Αντίσταση στην εθνικιστική υστερία

Μάρτιος 1992: Αντιπροσωπεία της Κίνησης πηγαίνει στη Σερβία, το Κόσοβο και τη Μακεδονία, συναντιέται με αντιεθνικιστικές και αντιμιλιταριστικές οργανώσεις των τριών χωρών, αλλά και με στελέχη κομμάτων και συνδικάτων. Είκοσι οργανώσεις από Ελλάδα, Σερβία, Τουρκία υπογράφουν Κοινή Αντιπολεμική Δήλωση. Τον ίδιο μήνα ιδρύεται η Αντιπολεμική Αντιεθνικιστική Συσπείρωση, που θα αποτελέσει τον κορμό του αντιεθνικιστικού κινήματος στην Ελλάδα.

Απρίλιος 1992: Συλλαμβάνονται τέσσερα μέλη της ΑΑΣ (Χ. Τσαμουρά, Β. Σωτηροπούλου, Μ. Καλογεροπούλου, Σ. Μπουρνάζος) ενώ μοίραζαν προκήρυξη με τίτλο «Οι γειτονικοί λαοί δεν είναι εχθροί μας – Όχι στον εθνικισμό και στον πόλεμο». Οδηγούνται στο Αυτόφωρο και τους ορίζουν δίκη με κατηγορίες για διασπορά ψευδών ειδήσεων, πρόσκληση των πολιτών σε διχόνοια και διατάραξη των διεθνών σχέσεων της χώρας. Με πρωτοβουλία της ΑΑΣ και συμμετοχή αρκετών οργανώσεων της Αριστεράς πραγματοποιούνται συγκεντρώσεις και διαδηλώσεις ενάντια στην κρατική καταστολή και την ιδεολογική τρομοκρατία.

Μάιος 1992: Διεξάγεται η δίκη των τεσσάρων μελών της Συσπείρωσης στην Ευελπίδων με πρωτοφανή αστυνομικά μέτρα και εθνικιστικό παροξυσμό από την έδρα, που προπηλάκιζε ακόμα και βουλευτές που κατέθεταν ως μάρτυρες υπεράσπισης. Οι τέσσερις καταδικάζονται σε 19 μήνες φυλάκιση με αναστολή. Η Συσπείρωση, η Κίνηση και αρκετές αριστερές οργανώσεις διαδηλώνουν από τα Προπύλαια στη Βουλή. 169 διανούμενοι προσυπογράφουν δημόσια την προκήρυξη της Συσπείρωσης.

Φθινόπωρο 1992: Μέλη της Κίνησης και της ΑΑΣ πραγματοποιούν αρκετά ταξίδια στην περιοχή της Φλώρινας και της Αριδαίας σε αλληλεγγύη στη μακεδονική μειονότητα, που υφίσταται διώξεις από το ελληνικό κράτος με πρόσχημα τις μηνύσεις που υποβάλλουν εναντίον τους διάφοροι ακροδεξιοί. Οι δίκες κρατούν περίπου δυο χρόνια, οι μειονοτικοί καταδικάζονται, ενώ γίνονται και κάποιες συμπλοκές μεταξύ συμπαραστατών και αστυνομίας – φασιστών.

Ιανουάριος 1993: Δημιουργείται η Κίνηση για το Διάλογο των Πολιτών στα Βαλκάνια, με συμμετοχή της ΑΑΣ, της Κίνησης και αριστερών διανοούμενων, που διοργανώνει συνέδριο στο Πάντειο στο οποίο παρευρίσκονται είκοσι διανοούμενοι από τη Μακεδονία. Δύο μήνες μετά πραγματοποιείται η δεύτερη ελληνομακεδονική συνάντηση στην Οχρίδα, με συμμετοχή και μελών της Κίνησης μεταξύ άλλων. Στην επιστροφή η αντιπροσωπεία υπέστη εξωνυχιστικό έλεγχο στα ελληνικά σύνορα και κατάσχεση βιβλίων γραμμένων στη μακεδονική γλώσσα.

Ιούνιος 1994: Η Συσπείρωση αρχίζει καμπάνια κατά του εμπάργκο που επέβαλε η κυβέρνηση Παπανδρέου στη Δημοκρατία της Μακεδονίας. Η καμπάνια περιλάμβανε εκδηλώσεις, αφισοκολλήσεις και συνεντεύξεις τύπου, αλλά κορυφώθηκε με την αποστολή αλληλεγγύης 100 αντιεθνικιστών στη Μακεδονία, οι οποίοι συναντήθηκαν με εκπροσώπους κομμάτων, συνδικάτων και ΜΚΟ και μοίρασαν προκήρυξη στα μακεδονικά στο κέντρο των Σκοπίων κατά του εμπάργκο.

Μάιος 2008: Με πρωτοβουλία της Αντιεθνικιστικής Αντιμιλιταριστικής Συσπείρωσης πραγματοποιείται ταξίδι στη Δημοκρατία της Μακεδονίας με αφορμή το ελληνικό βέτο στη Σύνοδο του ΝΑΤΟ στο Βουκουρέστι. Η αποστολή συναντήθηκε με συντρόφους και συντρόφισσες από τη Μακεδονία, συμμετείχε μαζί τους σε πορεία στα Σκόπια με κεντρικό σύνθημα «βέτο στον εθνικισμό, το μιλιταρισμό και το ΝΑΤΟ» και δημιούργησε επαφές με ένα κινηματικό κομμάτι που προσπαθούσε να αρθρώσει διαφορετικό λόγο.

Νοέμβριος 2008: Άλλη μια αποστολή της Αντιεθνικιστικής Αντιμιλιταριστικής Συσπείρωσης στη Μακεδονία λαμβάνει χώρα με αφορμή το δικαίωμα των πολιτικών προσφύγων του Εμφυλίου που ζουν στη ΔτΜ να επιστρέψουν στη χώρα που γεννήθηκαν, να επιστραφούν οι περιουσίες τους ή να αποζημιωθούν γι' αυτές. Πραγματοποιήθηκαν αρχικά συναντήσεις με κόμματα, κατοίκους και φορείς στη Φλώρινα και στα χωριά Μελίτη και Ξινό Νερό, όπου κατοικούν ντόπιοι μακεδόνες. Στη συνέχεια, η αποστολή συναντήθηκε στα Μπίτολα με την Ομοσπονδία Συλλόγων των Προσφύγων και έθεσαν τις βάσεις για τη διοργάνωση κοινής καμπάνιας για την επιστροφή των προσφύγων. Οι επαφές και οι κοινές δράσεις συνεχίστηκαν για αρκετό καιρό, με συνεντεύξεις προσφύγων, συζητήσεις με οικογένειες προσφύγων, συλλογή υπογραφών, εκδηλώσεις. Το ζήτημα φυσικά παραμένει άλυτο...

2018: Το θέμα του ονόματος της Μακεδονίας επανέρχεται, οι κυβερνήσεις των δύο χωρών φαίνεται ότι κάνουν μια προσπάθεια επαναπροσέγγισης του ζητήματος, και ο εθνικισμός, οι πατριωτικές κορώνες, η ακροδεξιά προπαγάνδα επανακάμπτουν. Τα δύο

μεγάλα συλλαλητήρια της Θεσσαλονίκης και της Αθήνας κατάφεραν να συσπειρώσουν ό,τι πιο συντηρητικό και ακροδεξιό, χωρίς βέβαια να φτάσουν το πολυπόθητο εκατομμύριο που προπαγάνδιζαν οι οργανωτές. Η υπόδικη Χρυσή Αυγή νομιμοποιήθηκε κανονικότατα κυκλοφορώντας με «πατριωτική» προβιά, ενώ δεν έλειψαν αριστεροί που κατέβηκαν στο συλλαλητήριο «για να μην αφήσουν μόνο το λαό». Το κίνημα από την πλευρά του απάντησε με διάφορους τρόπους στην εθνικιστική υστερία: τη μέρα του συλλαλητηρίου με περιφρουρήσεις σε στέκια, καταλήψεις και χώρους στέγασης προσφύγων, συγκέντρωση στα Προπύλαια και πορεία, αντιφασιστική πορεία την προηγούμενη μέρα κ.ά. Παράλληλα έγιναν αρκετές εκδηλώσεις και συζητήσεις για το ζήτημα, γράφτηκαν πολλά κείμενα, αφίσες, κοινές ανακοινώσεις οργανώσεων κ.λπ. Στην Αθήνα το Δίκτυο μαζί με τη Δικτύωση, την Ανασύνθεση – ΟΝΡΑ, την Αντιεξουσιαστική Κίνηση Αθήνας και την αναρχοσυνδικαλιστική πρωτοβουλία Ροσινάντε οργάνωσαν εκδήλωση στην ΑΣΟΕΕ στις 9/2 με τίτλο «Η Δημοκρατία της Μακεδονίας έχει όνομα». Στη Θεσσαλονίκη στις 10/3 διοργανώνεται Πανβαλκανική Πορεία Διεθνιστικής Αλληλεγγύης.

«Δ.Θ.»

Η μακεδονική μειονότητα από το 1991 έως σήμερα

Η μακεδονική μειονότητα, η οποία ζει σε όλη τη Μακεδονία, αλλά αποδεκατισμένη, έχει μια παρουσία κυρίως στην Κεντρική και Δυτική Μακεδονία. Ο εμφύλιος ήταν όλεθρος για το αριστερό κίνημα, αλλά για τους ντόπιους σλαβόφωνους Μακεδόνες ήταν κόλαση. Η πρώτη μορφή οργάνωσης σε πολιτική βάση έγινε με την ίδρυση της Μακεδονικής Κίνησης Βαλκανικής Ευημερίας (ΜΑ.ΚΙ.Β.Ε) σε παμμακεδονική βάση πια με το έντυπο *ΜΟΓΛΕΝΑ* και κατόπιν με το έντυπο *ΖΟΡΑ* το 1993. Τότε συμμετείχε κόσμος απ' όλους σχεδόν τους νομούς της Μακεδονίας. Ακολουθεί μια περιγραφή από ένα από τα ιδρυτικά μέλη της Κίνησης:

«*Το 1992 ήμουν μέλος της μακεδονικής αντιπροσωπείας που συμμετείχε στη Διάσκεψη για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (Δ.Α.Σ.Ε-Ο.Α.Σ.Ε) στο Ελσίνκι της Φινλανδίας, οπότε και υπογράφτηκε η Τελική Πράξη του Ελσίνκι για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Έγινε από τις 13 έως τις 17 Ιουνίου 1992, οπότε είχα την ευκαιρία να ζήσω μερικές λευκές νύχτες (βόρειο σέλας). Όταν επέστρεψα, έζησα πολλές μαύρες μέρες. Ευτυχώς, δημιουργήθηκαν αυτοί οι θεσμοί, αλλιώς θα με είχε φάει το μαύρο σκοτάδι ή θα ήμουν άλλος ένας εξόριστος Μακεδόνας. Αυτό δεν το έπαθα, αλλά έπαθα αρκετή ζημιά, οικονομική, κοινωνική και ψυχολογική. Έγινα πιο φτωχός, πιο αντικοινωνικός, πιο επιθετικός αλλά και πιο ελεύθερος*».

Το 1992 έγιναν τα συλλαλητήρια με την οικονομική συνδρομή από τις μαύρες σακούλες των υπουργείων. Υποχρέωναν ακόμα και παιδιά να πάνε στα συλλαλητήρια, όπου κυριαρχούσε το σύνθημα «*σύνορα με τη Σερβία*». Υπήρχαν παιδιά που συμμετείχαν, ενώ οι γονείς τους αισθάνονταν εθνικά Μακεδόνες. Ο φόβος, όμως, πολλές φορές κάνει τους γονείς να μην μιλάνε ακόμα και στα παιδιά τους για το πώς αισθάνονται. Υπήρξαν πολλές επιπτώσεις, απόπειρες εξοστρακισμού από κοινότητες, άνθρωποι που έχασαν θεσμικές ή άλλες θέσεις (π.χ. πρόεδροι συνεταιρισμών), απώλεια εργασίας, επιπτώσεις στα μαγαζιά τους, στην πελατεία τους. Εκείνο το χρονικό διάστημα επίσης ιδρύθηκε η Στέγη Μακεδονικού Πολιτισμού στη Φλώρινα, αλλά δεν επικυρώθηκε ποτέ έκτοτε σε καμία από τις βαθμίδες της ελληνικής Δικαιοσύνης. Ακόμα και όταν το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο δικαίωσε τη Στέγη, το ελληνικό κράτος προτίμησε να πληρώσει το πρόστιμο που του επιβλήθηκε, παρά να αναγνωρίσει τη Στέγη. Έτσι, με αυτά τα χρήματα εκδόθηκε ένα δίτομο λεξικό Ελληνομακεδονικό/Μακεδονικοελληνικό, που είχε επιμεληθεί ένας πολιτικός πρόσφυγας με καταγωγή από την Καστοριά, ο Βάσκο Καρατζά, πρώην μαχητής του ΔΣΕ. Ακόμα και τώρα ο Σύλλογος είναι σε εκκρεμότητα.

Με το νόμο Γεννηματά το 1982 αποκλείστηκαν παρά πολλοί πολιτικοί πρόσφυγες να γυρίσουν πίσω και ας ζούσαν στην Τασκένδη, την Τσεχοσλοβακία, πέρα από τη Δημοκρατία της Μακεδονίας. Όλα αυτά τα χρόνια αφαιρέθηκαν ιθαγένειες, κυρίως με το άρθρο 20 του Κ.Ε.Ι. και ας ζούσαν σε Αυστραλία, Αμερική ή Καναδά, επειδή είχαν δραστηριότητα στους εκεί συλλόγους. Συνήθως το μάθαιναν όταν πηγαίναμε στα αεροδρόμια για να τους καλωσορίσουμε, όπου δεν τους άφηναν να κατέβουν και τους γύριζαν πίσω με το αμέσως επόμενο αεροπλάνο. Υπήρχαν περιπτώσεις που έρχονταν από αυτές τις χώρες, επισκέπτονταν το σπίτι τους π.χ. στη Φλώρινα και φοβούνταν να επισκεφθούν κάποιες φόρες τους άλλους συγγενείς λίγα χιλιόμετρα προς τα πάνω, στη Δημοκρατία της Μακεδονίας, γιατί φοβούνταν μην τους έρθει κάποια απαγόρευση να ξαναγυρίσουν στο χωριό τους.

Το πολιτικό κόμμα Ουράνιο Τόξο, που ήταν μια μετεξέλιξη της ΜΑ.ΚΙ.ΒΕ, ιδρύθηκε το 1994 και έλαβε μέρος στις βουλευτικές και στις ευρωεκλογές, καταφέρνοντας να πάρει περί τις 7.500 ψήφους. Οι δραστηριότητές του ήταν πολλές εντός και εκτός Ελλάδας, ενώ εξέδιδε και το έντυπο *ΝΟΒΑ ΖΟΡΑ*. Εδώ όμως υπάρχει μια μεγάλη αδυναμία στη πολιτική δράση για διάφορους λόγους.

Το 1995 στα γραφεία του Ουράνιου Τόξου στη Φλώρινα μπήκε επιγραφή και με κυριλλική γραφή. Επίσημοι θεσμοί, όπως η Εκκλησία, μαζί με άλλους φορείς άκρως εθνικιστικούς κάτω από τρομερή τρομοκρατία, έβαλαν φωτιά στα γραφεία του πολιτικού κόμματος των Μακεδόνων.

Στα ζητήματα που υπάρχει βελτίωση σε σύγκριση με την περίοδο προ της δεκαετίας του '90, είναι τα πανηγύρια, οι γάμοι, τα γλέντια των συλλόγων, που έχουν καθιερωθεί μαζί με τις ντόπιες μακεδονικές ορχήστρες που ανθίζουν ακόμα και με νέα παιδιά, όχι μόνο να παίζουν μουσική, αλλά και να τραγουδούν στη γλώσσα μας τα τραγούδια μας. Τραγούδια από τον τόπο μας, με περιεχόμενο από τη καθημερινή ζωή, αλλά και επαναστατικά από την περίοδο του Ίλιντεν και της περιόδου της Κατοχής και του Εμφυλίου. Ένα από αυτά είναι και το τραγούδι για την Μίρκα Γκίνοβα, που ήταν στέλεχος του ΚΚΕ, του ΝΟΦ, της ΑΦΖ και εκτελέστηκε από τα έκτακτα στρατιωτικά δικαστήρια τον Ιούλιο του 1946. Ήταν η πρώτη γυναίκα που εκτελέστηκε από το ελληνικό κράτος από την ίδρυσή του. Λόγω αυτής της άνθισης των γλεντιών στα χωριά με γεμάτες πλατείες και καταστήματα με εκατοντάδες και χιλιάδες ανθρώπων σε κάθε γλέντι, το κράτος με τις παραφυάδες του, όπως παλαιότερα με τον Εμφιετζόγλου και τώρα με την Π.Ο.Μ.Σ (Παγκόσμια Ομοσπονδία Μακεδονικών Συλλόγων), θέλουν να χειραγωγήσουν τους συλλόγους και να μας κάνουν άλαλους, με διάφορες ψευτοθεωρίες και, όπου δεν γίνεται αυτό, εφαρμόζουν τρομοκρατία. Τον ρόλο της Π.Ο.Μ.Σ τον βλέπουμε και από τον πρόεδρό της, που ήταν από τους βασικούς διοργανωτές των συλλαλητηρίων της Θεσσαλονίκης και της Αθήνας. Όμως, όπως έπεσε στο κενό η προσπάθεια του μεγαλοεπιχειρηματία, έτσι θα πέσει και η προσπάθεια αυτών που θέλουν να αλώσουν τους συλλόγους μας, που τραγουδούν στη μακεδονική γλώσσα, στη γλώσσα των προγόνων μας. Μέσα στο 2017 σε κρατικό τηλεοπτικό κανάλι πανελλαδικής εμβέλειας για πρώτη φορά τραγούδησε δημόσια μια γυναίκα στην ντόπια μακεδονική σλαβόφωνη λαλιά από την περιοχή της Εορδαίας. Και τι δεν ακούστηκε από το κάθε παπαγαλάκι της εθνικοφροσύνης. Όμως, συνεχίζεται ο αποκλεισμός του τραγουδιού μας από τα ΜΜΕ, ιδιωτικά και κρατικά. Ακόμα και οι αριστεροί ραδιοφωνικοί σταθμοί δεν τολμούν να προβάλουν αυτή την κουλτούρα.

Νίκος Σακελλάριος

Το Μακεδονικό

Το ερώτημα γιατί τόσοι άνθρωποι κινητοποιούνται πάνω σε ένα φανταστικό εθνικό ζήτημα είναι ένα πραγματικό ερώτημα. Η απάντηση είναι, ίσως όχι η μόνη, ότι ο πατριωτισμός φτιάχνει ταυτότητα και ο εθνικισμός ήταν πάντα η πιο αποτελεσματική ιδεολογία μέσω της οποίας οι κυρίαρχες δυνάμεις εξασφαλίζουν ηγεμονία και εξαφανίζουν έτσι κάθε ταξική και κοινωνική διαίρεση. Ο Αλτουσέρ έλεγε ότι ο εθνικισμός νομιμοποιεί την εσωτερική ηγεμονία του με τη «φόρτιση» των ατόμων στο «εθνικό χρέος», το «πατριωτικό καθήκον» κ.ο.κ., δηλαδή με την άρθρωση ενός ηγεμονικού λόγου που συγκροτεί και εγκαλεί άτομα ως «εθνικώς σκεπτόμενα» υποκείμενα. Με τον τρόπο αυτό η ιδεολογία αποτελεί ουσιαστική κινητήρια δύναμη σε μια κοινωνία.

Ο πατριωτισμός είναι ένα αίσθημα εμπεδωμένο στους περισσότερους και τις περισσότερες που ζουν σε αυτή τη χώρα. Υπάρχει δηλαδή ιδεολογική σχέση των κυριαρχούμενων τάξεων με την έννοια της πατρίδας, που ουσιαστικά είναι μια βαθύτερα ριζωμένη στις λαϊκές τάξεις συνθήκη ύπαρξης. Άρα προφανώς αυτό δεν μπορεί κανείς να το αγνοεί, πρέπει να κάνει ξεκάθαρο όμως ότι όλο αυτό είναι ένα κατασκεύασμα - εργαλείο, όχημα αποπροσανατολισμού και η χρήση του από τις κυρίαρχες τάξεις είναι πολύ ιδιοτελής.

Μπορούμε επίσης χωρίς καμιά αμφιβολία να πούμε πως η εθνική ιστορία και η εθνική συνείδηση έχουν τη βάση τους σε μεγάλα και συνεχή ψεύδη, ωστόσο ακόμα και σήμερα συναντάμε εθνικά αιτήματα και προσδοκίες όπως και δίκαιους εθνικοαπελευθερωτικούς αγώνες. Στη διάρκεια του 20ού αιώνα, παρ' όλα αυτά, επιλύθηκε με τον ένα ή τον άλλο τρόπο η μεγάλη πλειονότητα των εθνικών ζητημάτων, με πάντα όμως αναπάντητο το κοινωνικό ζήτημα και τη βελτίωση της ζωής των ανθρώπων μέσω της εθνικής χειραφέτησης.

Αν ισχύει ότι τα έθνη-κράτη συγκροτούν την κυριαρχία τους με την εμπέδωσή της στη συνείδηση των υπηκόων τους και με πυλώνες αφενός «την εχθρότητα με το γείτονα» και αφετέρου με την «ανωτερότητα έναντι των άλλων εθνών», το ελληνικό κράτος τήρησε με θρησκευτική ευλάβεια αυτό τον κανόνα: βίαιη ενσωμάτωση των «εθνικά Μακεδόνων» στις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα και επιμονή η γειτονική χώρα να μην ονομάζεται Δημοκρατία της Μακεδονίας.

Στην προηγούμενη περίοδο εθνικιστικής υστερίας για το Μακεδονικό το 1992 με τα συλλαλητήρια που οργανώθηκαν τότε από κράτος, κόμματα (και της Αριστεράς), κυβέρνηση, εκκλησία, η τότε Κίνηση για τα Πολιτικά και Κοινωνικά Δικαιώματα μαζί με πολλούς άλλους διοργάνωσαν σειρά μαζικών εκδηλώσεων απέναντι στην εθνικιστική υστερία. Αντιπροσωπεία της Κίνησης πηγαίνει στη Σερβία, το Κόσοβο και τη Δημοκρατία της Μακεδονίας, όπου συναντιέται με αντιεθνικιστικές και αντιμιλιταριστικές οργανώσεις, εκδίδεται κοινή αντιπολεμική δήλωση και κατόπιν ιδρύεται η Αντιπολεμική Αντιεθνικιστική Συσπείρωση που στις 4 Απριλίου του 1992 μοιράζει προκήρυξη με τίτλο «Οι γειτονικοί λαοί δεν είναι εχθροί μας». Η αστυνομία συλλαμβάνει τέσσερα άτομα και η δίκη τους γίνεται στις 4 Μάη με κατηγορίες για διασπορά ψευδών ειδήσεων, πρόσκληση πολιτών σε διχόνοια και διατάραξη των διεθνών σχέσεων της χώρας. Οι τέσσερις συλληφθέντες καταδικάζονται σε 19 μήνες φυλάκιση με αναστολή, σε κλίμα παραληρήματος. Ακολουθούν διώξεις σε βάρος μακεδόνων μειονοτικών στη Φλώρινα και την Αριδαία, δίκες που κρατούν σχεδόν δυο χρόνια και καταλήγουν σε καταδίκες. Η αστυνομοκρατία απογειώνεται απαγορεύοντας σε πολλά χωριά, όπως η Μελίτη και το Ξινό Νερό, ακόμα και τη διεξαγωγή εκδηλώσεων ή παραδοσιακών μακεδονικών γάμων.

Σήμερα στην αναβίωση του Μακεδονικού μπορεί να μην υπάρχει κλίμα κρατικής τρομοκρατίας μιας και το κράτος την τέλειωσε τη δουλειά του πριν χρόνια, αλλά ο ελληνικός εθνικισμός και καλά κρατεί και ηγεμονεύεται όπως πάντα από τα πιο αντιδραστικά και σκοταδιστικά στοιχεία συμπεριλαμβανομένης σήμερα της Χρυσής Αυγής, που βρήκε πεδίο δόξης λαμπρό την ώρα που ήταν αρκετά στριμωγμένη και απομονωμένη λόγω της δίκης που βρίσκεται σε εξέλιξη.

Το αίτημα του ελληνικού εθνικισμού να απαγορευτεί στη γειτονική χώρα να χρησιμοποιεί το όνομα Μακεδονία είναι και ανιστόρητο και άδικο και ανήθικο. Εμάς δεν μας ενδιαφέρουν τα κατορθώματα του Μεγάλου Αλεξάνδρου και προφανώς και ο γειτονικός εθνικισμός γίνεται επίσης γελοίος με τις περικεφαλαίες και τα αγάλματα, είναι όμως ξεκάθαρο ότι στην περίπτωση αυτή ο ελληνικός εθνικισμός είναι ο κυρίαρχος και ο επιθετικός.

Η αντίθεση του κινήματος και του κάθε σκεπτόμενου ανθρώπου στα συλλαλητήρια και σε όλη την εθνικιστική ρητορεία απ' όπου κι αν προέρχεται είναι κεφαλαιώδης διότι αυτή η αντίθεση παίζεται καθημερινά στο δημόσιο χώρο και στις συνειδήσεις και όσο περνούν οι μέρες δηλητηριάζεται με πολύ τοξικό δηλητήριο μια κοινωνία που πλήττεται, όχι απο τη Δημοκρατία της Μακεδονίας αλλά από την πολιτική που άσκησαν πολλά χρόνια τώρα όλοι αυτοί που ηγεμονεύουν στα συλλαλητήρια, απόγονοι πολλοί από αυτούς αγνών... πατριωτών... γερμανοτσολιάδων και των ιδεών τους, για να μην ξεχνάμε. Όσοι συμμετείχαν στα συλλαλητήρια ή δεν έχουν καθαρή θέση κατά αυτών, ανεξάρτητα από τις προθέσεις τους, ενισχύουν τους σχεδιασμούς των οργανωτών τους, δηλαδή της εθνικιστικής Δεξιάς και της Ακροδεξιάς.

Λυπούμαστε ιδιαίτερα για τη στάση οργανώσεων της Αριστεράς που, είτε με πρωτόγονο αντισυριζισμό είτε με αντιιμπεριαλιστικές φλυαρίες —χωρίς άλλο περιεχόμενο— για το ρόλο του ΝΑΤΟ και των Αμερικάνων, αποφεύγουν την ουσία του ζητήματος. Και επειδή πολλά ακούσαμε αυτές τις μέρες, αυτό που έχουμε να πούμε είναι ότι η Ελλάδα ήταν και παραμένει ακόμα και σήμερα, παρ' όλα τα μνημόνια και την εξάρτησή της από ΔΝΤ και ΕΕ, μια αναπτυγμένη καπιταλιστική χώρα, ισχυρότατο μέλος του ΝΑΤΟ, το πιο ισχυρό στα Βαλκάνια, με φιλοαμερικανική πολιτική, αμερικανικές βάσεις, και με σφιχτούς εναγκαλισμούς με το Ισραήλ και άλλους δυνατούς εταίρους. Προφανώς το ΝΑΤΟ επιθυμεί τη δική του ισχύ και σταθερότητα στην περιοχή διότι υπάρχουν πιέσεις και από Αλβανία, Βουλγαρία, Ρωσία αλλά και στη Μέση Ανατολή. Γι' αυτόν το λόγο θέλει μια Μακεδονία στο ΝΑΤΟ. Η Ελλάδα όμως έχει γενικά το ρόλο του αφεντικού στα Βαλκάνια. Η διείσδυση του ελληνικού κεφαλαίου είναι μεγάλη στη γειτονική χώρα: Εκτός των τραπεζών και των επιχειρήσεων, τα Ελληνικά Πετρέλαια κατέχουν το 75% στην

Το πρόβλημα που είναι ευρύτερα γνωστό ως «το ζήτημα της ονομασίας» υπάρχει εδώ και περίπου 27 χρόνια. Σε όλα αυτά τα χρόνια αποτέλεσε ένα από τα πιο κρίσιμα σημεία γύρω από το οποίο στήθηκαν πολλά πολιτικά προγράμματα των κυβερνήσεων και των δύο χωρών. Παράλληλα, η προσέγγιση του θέματος ήταν σε πολλές περιπτώσεις καθοριστική για τη διασφάλιση πολιτικής σταθερότητας για τις κυρίαρχες ελίτ. Εξαιτίας της θέσης που κατέχει το ζήτημα βρισκόμαστε αντιμέτωποι με λαϊκιστικές πολιτικές διατυπώσεις και αυθαίρετες απλοποιήσεις τόσο εκτός πραγματικότητας όλα αυτά τα χρόνια, που παραμόρφωσαν τον τρόπο που οι κάτοικοι των δύο χωρών βλέπουν ο ένας τον άλλο. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, συμπεραίνουμε ότι το θέμα αυτό δεν μπορεί να αγνοείται πλέον από τη ριζοσπαστική Αριστερά και ότι πρέπει να αρχίσουμε να διαμορφώνουμε μια κοινή προσέγγισή του. Αφού συμφωνήσουμε σε αυτό, θα πρέπει να διερευνήσουμε και τις συνέπειες που θα υπάρξουν και στις δύο χώρες σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο.

Φαίνεται ότι μέχρι τώρα το πρόβλημα αποτελούσε παραπέτασμα πίσω από το οποίο, τουλάχιστον στη Μακεδονία, έπαιζαν τα παιχνίδια τους οι νεοφιλελεύθερες κυβερνήσεις. Δηλαδή, ενώ όλες κρατούσαν συγκεκριμένη στάση απέναντι στο θέμα και δρούσαν για την επίλυσή του —συμβάλλοντας στην άνοδο του εθνικισμού, του σοβινισμού και της ξενοφοβίας—, παράλληλα όλες έκαναν το ίδιο πράγμα: νεοφιλελεύθερες

χτες και σήμερα

αγορά καυσίμων της Δ.τ.Μ, και μόλις πρόσφατα η ΔΕΗ εξαγόρασε την πρώτη εταιρεία ηλεκτρικής ενέργειας...

Συλλογικότητες και άτομα που συμμετέχουν στο ανταγωνιστικό κίνημα δυστυχώς έμμεσα ή άμεσα ξέπλυναν τα εθνικιστικά συλλαλητήρια της Θεσσαλονίκης και της Αθήνας, είτε βαφτίζοντάς τα αντιμνημονιακά και αντικυβερνητικά είτε βλέποντας εκεί τον αγνό λαό που δεν πρέπει να τον αφήσουν μόνο είτε κοιτώντας τον εθνικισμό των άλλων... Το σίγουρο είναι ότι πρόσφεραν τις χειρότερες υπηρεσίες σε μια στιγμή που πρέπει να υπάρξει ένα ανάχωμα στην αναβίωση εθνικιστικών τάσεων και στη συσπείρωση ακροδεξιών συμμοριών ή νέων φασιστικών μορφωμάτων.

Το ελληνικό κράτος με την πολιτική του έχει απαγορεύσει το δικαίωμα του αυτοπροσδιορισμού σε ένα γειτονικό λαό. Θέλει το ίδιο να του υπαγορεύσει όνομα και συνείδηση. Και πάνω που διαφαινόταν συμβιβασμός για την ονοματολογία εφευρέθηκε άλλο εμπόδιο.

Ο υποτιθέμενος αλυτρωτισμός της γείτονος που υποτίθεται ότι αποδεικνύεται από το Σύνταγμά τους, σε δυο σημεία, εκεί που μιλάει για μακεδονικό έθνος και γλώσσα και εκεί που μιλάει για το ενδιαφέρον τους για τους ομογενείς τους, ότι δηλαδή περιλαμβάνουν όλα τα Συντάγματα χωρών, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας. Ως μείζον πατριωτικό επιχείρημα χρησιμοποιούν το επιχείρημα ότι η γειτονική χώρα θα εγείρει ζήτημα ύπαρξης μακεδονικής μειονότητας στην Ελλάδα. Το ζήτημα είναι ότι μειονότητα υπάρχει στην Ελλάδα ανεξάρτητα αν είναι ή όχι αναγνωρισμένη και ανεξάρτητα αν οι ίδιοι επιδιώκουν τη συγκρότησή τους σε μειονότητα. Το ότι υπάρχει αποδεικνύεται από τις πολυετείς διώξεις και απαγορεύσεις κάθε πολιτιστικής τους δραστηριότητας, της ομιλίας της γλώσσας κ.λπ. Στην ελληνική Μακεδονία υπάρχουν δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι που στην καθημερινότητά τους μιλάνε στη μακεδονική γλώσσα, τα γνωστά ντόπια, και πολλοί από αυτούς αισθάνονται εθνικά Μακεδόνες. Ό, τι συμβαίνει με όλες τις μειονότητες —και τις ελληνικές— όπου Γης. Η Ελλάδα λοιπόν οφείλει να σεβαστεί όλα τα δικαιώματα των εθνικά μακεδόνων ελλήνων πολιτών που ζουν εδώ, όπως ακριβώς απαιτεί να συμβαίνει, και συμβαίνει, με την ελληνική μειονότητα στην Αλβανία. Οφείλει να αποκαταστήσει την τραγική και με πολιτικές σκοπιμότητες αδικία απέναντι στους ανθρώπους που ανήκαν στη μακεδονική μειονότητα και που πολέμησαν με τον Δημοκρατικό Στρατό και αναγκάστηκαν να φύγουν μετά το 1949. Το ελληνικό κράτος τους αφαίρεσε τις ιθαγένειες μη επιτρέποντάς τους να επιστρέψουν ποτέ (ως μη Έλληνες το γένος), μια μεροληπτική και ρατσιστική διάκριση λόγω εθνοτικής καταγωγής, μια εκδικητικότητα που συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Ο συμβιβασμός που επιχειρείται αυτή την περίοδο πρέπει να τελειώσει με όρους σεβασμού. Κάθε παράταση ή ναυάγιο των συνομιλιών θα ενισχύσει τον εθνικιστικό/ακροδεξιό πόλο. Οποιαδήποτε υποταγή στα εθνικιστικά παραληρήματα θα απογειώσει διάφορες συμμορίες και θα δημιουργήσει ασφυκτικό κλίμα στο κοινωνικό πεδίο.

Στο Δίκτυο για τα Πολιτικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, παρότι δεν θεωρούμε ότι υπάρχει ζήτημα ονόματος, θεωρούμε τον συμβιβασμό ευπρόσδεκτο.

Η ελληνική κυβέρνηση είναι υποχρεωμένη στα μέτρα εμπιστοσύνης να συμπεριλάβει τουλάχιστον το δικαίωμα της επιστροφής των «αλλογενών» μακεδόνων πολιτικών προσφύγων του 1949 και των οικογενειών τους, τη δυνατότητα ελεύθερης χρήσης και εκμάθησης της μακεδονικής γλώσσας, την κατάργηση της βίζας και την ελεύθερη πρόσβαση στην Ελλάδα, την αναγνώριση όλων των δικαιωμάτων καθώς και την απρόσκοπτη κυκλοφορία εντύπων.

Τα εθνικιστικά και πολεμοκάπηλα σχέδια δεν τα γεννούν τα ονόματα, οι γλώσσες και ο πολιτισμός — αντίθετα, τα γεννούν οι εθνικισμοί, η επιθετικότητα και οι απαγορεύσεις.

Κυριακή Κλοκίτη

Το κείμενο αποτελεί περίληψη της εισήγησης που έγινε στις 9 Φεβρουαρίου με τίτλο «Η Δημοκρατία της Μακεδονίας έχει όνομα» από το Δίκτυο, τη Δικτύωση, την ΟΝΡΑ «Ανασύνθεση», την ΑΚ και το Ροσινάντε.

Το ζήτημα της ονομασίας

οικονομικές μεταρρυθμίσεις. Με άλλα λόγια, χρησιμοποιούσαν το ζήτημα για αντιπερισπασμό ενώ μετατόπιζαν την οικονομία προς την ιδιωτικοποίηση και την απορύθμιση.

Επομένως, πρέπει να αντιληφθούμε ότι το θέμα αυτό αποτελεί εμπόδιο για την Αριστερά και καταφύγιο για τις κυρίαρχες ελίτ. Αυτό σημαίνει ότι η Αριστερά και στις δύο χώρες πρέπει να διαμορφώσει δική της θέση για το ζήτημα και την ίδια στιγμή να περάσει στην επίθεση απέναντι σε αυτό που διατηρεί το πρόβλημα εδώ και 27 χρόνια: τα συμφέροντα των κυρίαρχων ελίτ και των δύο κρατών.

Σήμερα αντιμετωπίζουμε μια καινούργια κατάσταση όπου, αν διαμορφώσουμε την κατάλληλη κοινωνική δέσμευση, νέες πιθανές λύσεις θα αναδυθούν. Τι συμβαίνει τώρα; Το ενδιαφέρον του παγκόσμιου κεφαλαίου μετατοπίζει τη στρατηγική του. Σύμφωνα με τους τελευταίους γεωπολιτικούς υπολογισμούς δυτικών συμφερόντων φαίνεται ότι η οικονομική ζώνη ασφαλείας της σφαίρας επιρροής τους πρέπει να επεκταθεί. Αυτό σημαίνει ότι η διεθνής κοινότητα της Δύσης ασκεί άμεση (στη Μακεδονία με την υποστήριξη της αλλαγής κυβέρνησης) και έμμεση πίεση ώστε να ξεπεραστούν τα ζητήματα που εμποδίζουν τα συμφέροντά της και να επιτύχει την πλήρη ενσωμάτωση της περιοχής στη σφαίρα επιρροής της.

Ίσως για πρώτη φορά σε όλα αυτά τα χρόνια οι λαϊκιστικής ταυτότητας πολιτικές των κυρίαρχων ελίτ και στις δύο χώρες βρίσκονται σε κρίση επειδή συγκρούονται με τα συμφέροντα του διεθνούς κεφαλαίου. Έως τώρα μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι η αντιπολίτευση, με τον τρόπο που έχει ενεργήσει, έχει αποδυναμωθεί σε σχέση με το παρελθόν. Η πίεση από τη διεθνή κοινότητα γίνεται αντιληπτή και μέσω των ενεργειών της νεοεκλεγείσας σοσιαλδημοκρατικής κυβέρνησης της Μακεδονίας. Παρ' όλο που εκλέχτηκαν αυστηρά στη βάση των υποσχέσεων για οικονομικές και πολιτικές μεταρρυθμίσεις —και παρά την επείγουσα ανάγκη γι' αυτές—, ξοδεύουν όλη τους την ενέργεια στην επίλυση προβλημάτων σαν κι αυτό (όπως η συμφωνία με τη Βουλγαρία) που η Μακεδονία αντιμετωπίζει από την αρχή της ανεξαρτησίας της.

Η νέα κατάσταση που έχει διαμορφωθεί στην περιοχή μπορεί να μας οδηγήσει σε κάποια συμπεράσματα; Κατά τη γνώμη μου, η Αριστερά και στις δύο χώρες πρέπει να κρατήσει ενεργό στάση απέναντι στο ζήτημα αυτό. Κατ' αρχάς πρέπει να αξιοποιήσουμε την εξωτερική πίεση που ασκείται στις κυβερνήσεις μας για να λυθεί το πρόβλημα, το οποίο αποτελεί οχυρό για τις κυρίαρχες ελίτ και στις δύο χώρες. Στη συνέχεια, να επεξεργαστούμε μια λύση που θα είναι μακροπρόθεσμη και που θα ξεπεράσει τα εμπόδια της επικοινωνίας μεταξύ των δύο εθνών. Και τέλος, πρέπει να επιμείνουμε στην αυξημένη συνεργασία της Αριστεράς και των δύο κρατών ώστε να διαμορφώσουμε κοινή πολιτική στρατηγική που θα σταθεί ενάντια σε κάθε πολιτική που συστηματικά φτωχοποιεί την εργατική τάξη. Οφείλουμε να αρχίσουμε να χτίζουμε μια τοπική εναλλακτική στη νεοφιλελεύθερη πολιτική της κυρίαρχης τάξης που στηρίζεται από το διεθνές κεφάλαιο. Για να συνοψίσω, ο καλύτερος τρόπος για να αντιμετωπίσουμε αυτό το ζήτημα —και όποιο άλλο ζήτημα σαν αυτό— είναι η ενδυνάμωση της συνεργασίας μας και η αξιοποίηση της εξωτερικής πίεσης που ασκείται στις κυβερνήσεις μας αυτή την περίοδο ώστε να καταλήξουμε σε μια κοινή λύση που θα νομιμοποιήσει τη συνεργασία μας στην κυρίαρχη πολιτική. Διαφορετικά, αν μείνουμε απαθείς σε αυτή τη διαδικασία, θα βρεθούμε πάλι στο περιθώριο και θα παραμείνουμε σχολιαστές των διαδικασιών που εξελίσσονται μπροστά μας και που δεν είναι, σε καμία περίπτωση, υπέρ της εργατικής τάξης.

Στέφαν Βίντικοβ
μακεδόνας ακτιβιστής

Θα παύσωμεν να ομιλώμεν το τρισκατάρατον ξενικόν ιδίωμα...

ΜΟΥΓΚΟ
Η μάνα μου δεν ξέρει ελληνικά, καμιά
γλώσσα του κόσμου δεν μιλεί – όταν βροντάω
το καριοφύλι χαίρεται, όταν παίρνω
θλιβερό σκοπό μοιρολογάει ξεριζώνοντας
τρίχα τρίχα τ' άσπρα της μαλλιά...

Μάρκος Μέσκος (ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙ, 1963)

Από τα δεκατρία μου και μετά έζησα με τους γονείς μου. Τότε ήταν (δεκαετία 1970) που παλινόστησαν από τη Γερμανία. Στον απογευματινό καφέ η μάνα μου με τις γειτόνισσες χρησιμοποιούσαν, εκτός από τα ελληνικά, τα μακεδονικά και τα βλάχικα. Μερικές φορές κάθε πρότασή τους ήταν σε διαφορετική γλώσσα ανάλογα με τις ανάγκες για την επικοινωνία, την απόχρωση που θέλανε να έχει ο λόγος τους ή το περιστατικό που αφηγούνταν.

Εκείνα τα χρόνια ήμουν μαθητής γυμνασίου. Το υπουργείο Παιδείας (και θρησκευμάτων βεβαίως) εξέδιδε και διένειμε στα σχολεία το περιοδικό *Νέα Γενιά*. Αναλύσεις και άρθρα που ανέπτυσσαν τις εθνικιστικές αντιλήψεις στην εκπαίδευση και τον πολιτισμό.

Ζυμωμένος από τη *Νέα Γενιά* έκανα παρατηρήσεις στη μάνα μου και στις γειτόνισσες για την πολυγλωσσία τους και ζητούσα την αποκλειστική χρήση της ελληνικής γλώσσας. Οι γειτόνισσες δεν μου δίνανε σημασία και σχολιάζανε στη μάνα μου:

-Βάγια, γκραικομάνος μας βγήκε ο γιος σου!

Εγώ δεν καταλάβαινα τίποτα, θύμωνα περισσότερο και αποχωρούσα ηττημένος.

Κάπου τότε η γιαγιά μου η Βελίκα (Πασχαλίνα), έχοντας κάποιο σοβαρό πρόβλημα υγείας, επισκέφθηκε τον αγροτικό γιατρό. Κατόπιν ήρθε αγχωμένη στο σπίτι μας επειδή δεν κατάλαβε πλήρως τη γνωμάτευση και τις οδηγίες του γιατρού. Η δύσμοιρη είχε δεύτερη γλώσσα τα ελληνικά και η κατανόησή τους ήταν περιορισμένη, η δε ανάγνωση των συνταγών αδύνατη. Η απουσία της μάνας μου επέτεινε το άγχος της. Η άλλη μου γιαγιά (ελληνόφωνη και αλβανόφωνη μετανάστρια από την περιοχή της Κορυτσάς το '45) προσπάθησε να της εξηγήσει τις οδηγίες αλλά τα αποτελέσματα ήταν πενιχρά. Μόνο αργότερα, όταν συνομίλησε με τη μάνα μου στα μακεδονικά, μπόρεσε να οργανώσει τις σκέψεις της και να ηρεμήσει λιγάκι.

Περάσανε δυο τρεις δεκαετίες, οι γριές αφήσανε τα χρόνια για μας και ο πλούτος της πολυγλωσσίας χάθηκε από το σπίτι και τη γειτονιά. Η καταστολή (και όχι μόνο) είχε κάνει τη δουλειά της αποτελεσματικά. Με την έκδοση της *Απαγορευμένης γλώσσας* έδωσα το βιβλίο στη μάνα μου. Όταν το διάβασε συμπέρανε συγκλονισμένη:

-Δηλαδή εγώ δεν είμαι Ελληνίδα;

-Δεν πάει έτσι, μάνα. Έχεις μακεδονική εθνοτική καταγωγή. Η συνείδησή σου ως πολίτης της Ελλάδας χτίζεται καθημερινά πάνω στις σχέσεις σου με το κράτος και τους ανθρώπους, μέσα από τους αγώνες για τη δημοκρατία και την κοινωνική απελευθέρωση.

Η απαγόρευση της μακεδονικής γλώσσας τυράννησε πολυποίκιλα τους έλληνες μακεδόνες. Η πολιτική του βίαιου εξελληνισμού τους και η εξαφάνιση της μακεδονικής γλώσσας περιλάμβανε και το απίθανο γεγονός της ορκωμοσίας κατοίκων ολόκληρων χωριών, «ότι θα παύσωμεν να ομιλώμεν το τρισκατάρατον ξενικόν ιδίωμα το οποίον ουδεμία σχέσιν έχει με την Ελληνικωτάτην καταγωγήν μας και θα ομιλώμεν εφεξής άπαντες την ένδοξον Ελληνικήν μας γλώσσαν» (Κοινότης Ατραπού, 1/8/1959, βλ. Τ. Κωστόπουλος, *Η απαγορευμένη γλώσσα*, Αθήνα 2000, σ. 239). Σύμφωνα με τις μαρτυρίες των κατοίκων, «ήρθε ο στρατός και πήγαινε από σπίτι σε σπίτι για να συγκεντρώσει τους κατοίκους στην πλατεία».

Η μάνα μου μετά τη συγκλονιστική της εμπειρία (ανάγνωση της *Απαγορευμένης γλώσσας*) επανέφερε στη μνήμη της πολλές ιστορίες του παρελθόντος.

Στη δεκαετία του 1950 η προγιαγιά μου η Μίλκα έβγαινε στο χαγιάτι του σπιτιού και καλούσε τα μέλη της οικογένειας για φαγητό. Ήταν μονόγλωσση μακεδονόφωνη. Με τις φωνές της εξέθετε την οικογένεια σε κίνδυνο, μιας και η χρήση της μακεδονικής γλώσσας επέσειε οικονομικές ποινές και διοικητικές κυρώσεις. Έτρεχαν αμέσως να μαζέψουν τη γιαγιά μέσα στο σπίτι.

Όμως τελικά δεν μπόρεσαν να αποφύγουν την οικονομική εξόντωση. Επιβλήθηκε πρόστιμο 500 δραχμών για τη χρήση της γλώσσας, όταν ένας από τους ρουφιάνους του χωριού κάρφωσε στον τοπικό σταθμό της χωροφυλακής το εξής: Το προηγούμενο βράδυ περνώντας από το δρόμο άκουσε ότι μέσα στο σπίτι μιλούσανε τα «ντόπια». Ο παππούς μου, ο Μήτας, για να πληρώσει το πρόστιμο θα αναγκαζόταν να πουλήσει το ζευγάρι των βοδιών που χρησιμοποιούσε για τα οργώματα και τις άλλες αγροτικές εργασίες. Την επόμενη μέρα το πρωί ξύπνησε με τα μαλλιά του να έχουν ασπρίσει! Για πολλά χρόνια έζευε στο αλέτρι την αγελάδα και το γαϊδουράκι. Το υνί του αλετριού απλώς έξυνε τη γη. Δεν την έσκαβε βαθιά. Η σοδειά χρόνο με το χρόνο λιγόστευε. Η έλλειψη του ψωμιού ήταν παραπάνω από αισθητή. Η πείνα της προηγούμενης δεκαετίας, της Κατοχής, που είχε επιβληθεί μέσω των επιτάξεων των σοδειών από τους γερμανούς ναζί και τους βούλγαρους φασίστες, επέστρεψε στο σπίτι ξανά μέσω της κρατικής καταστολής από τους έλληνες εθνικιστές.

-Φωτιά να πέσει να τους κάψει, γιε μου!

-Μην το λες αυτό μάνα. Εδώ είναι Βαλκάνια, δεν είναι παίξε γέλασε!

Κώστας Μπόρτσης

«Δελτίο Θυέλλης»

Περιοδική έκδοση
του Δικτύου για τα Πολιτικά
και Κοινωνικά Δικαιώματα

Υπεύθυνος:
Θοδωρής Φέστας

Βόλος: Ιωλκού 33,
τηλ.: 24210-30335

Θεσσαλονίκη:
Ερμού 23 & Ελ. Βενιζέλου,
τηλ./φαξ: 2310-265 346

Αθήνα:
Τσαμαδού 13,
τηλ.: 210-38 13 928
φαξ: 210-38 40 390

e-mail: diktio@diktio.org,
http://diktio.org

ΕΤΟΣ ΕΝΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Μια καταπληκτική ιστορία του Βίκτορ Σερζ

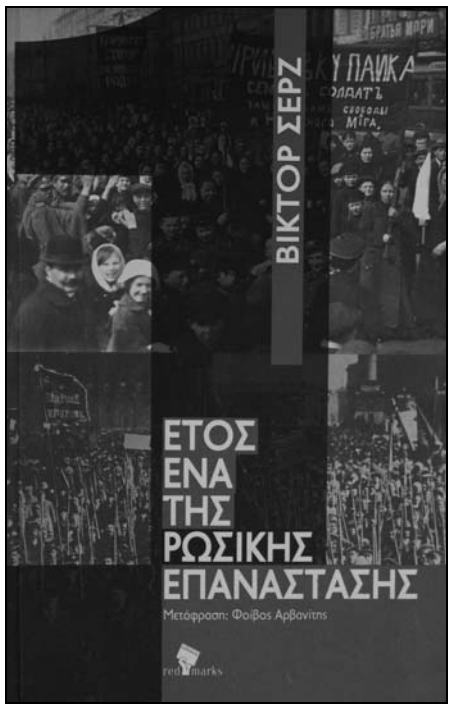

Ο συγγραφέας των *Αναμνήσεων ενός Επαναστάτη*, της *Υπόθεσης του συντρόφου Τουλάγεφ* και άλλων σπουδαίων βιβλίων με το *Έτος Ένα* μας προσφέρει μια μοναδική πολιτική μαρτυρία για τον πρώτο χρόνο της επανάστασης που συγκλόνισε τον κόσμο, θέτοντας και απαντώντας ερωτήματα που συγκλονίζουν —και διχάζουν— το ανατρεπτικό κίνημα επί έναν αιώνα: Πώς φτάσαμε στη Ρώσικη Επανάσταση; Ήταν επανάσταση ή πραξικόπημα; Ποια η έκταση της λευκής αντεπανάστασης και τα διεθνή στηρίγματά της; Πόσο αναγκαία για την επιβίωση της επανάστασης υπήρξε η Συνθήκη του Μπρεστ Λιτόφσκ, η «ταπεινωτική ειρήνη» με τη Γερμανία; Πώς αντιλαμβανόταν ο Λένιν τη δικτατορία του προλεταριάτου και την κόκκινη τρομοκρατία, πώς, επί των ημερών του, τα πράγματα έφτασαν στην παντοκρατορία της Τσεκά, στην ταύτιση κόμματος και κράτους και στο έγκλημα της Κροστάνδης; Τελικά, ο Στάλιν ήταν φυσικός συνεχιστής του Λένιν και ο ολοκληρωτισμός αναπόφευκτη εξέλιξη της επανάστασης;

Στις 415 μεγάλες σελίδες του βιβλίου του (εκδόσεις red marks, μετάφραση Φοίβος Αρβανίτης) ο Σερζ απαντάει σε αυτά και πολλά ακόμα ερωτήματα με ακριβείς περιγραφές, δίχως όμως παρωπίδες και λειάνσεις, και κυρίως θέτει καινούργια καταλυτικής ιδεολογικής σημασίας, ιδιαίτερα στον επίλογο του 1947. Και αυτό γιατί ο Βίκτορ Λβόβιτς Κίμπαλτσιτς, παιδί ρώσων φυγάδων ναρόντνικων στο Βέλγιο, εκτός από το λαμπρό μυαλό του, δεν είναι νεοφώτιστος όταν φτάνει στην επαναστατημένη Ρωσία. Ήδη από την πρώιμη νεότητά του συμμετείχε ενεργά στο αναρχικό κίνημα, μάλιστα η κριτική σχέση του με γάλλους μηδενιστές (ανάμεσά τους ο επαναστάτης ληστής Ζιλ Μπονό) του στοίχισε πενταετή φυλάκιση. Όταν βγήκε πήγε στην Ισπανία, όπου έγραφε στην αναρχοσυνδικαλιστική εφημερίδα *Γη και Ελευθερία* με το ψευδώνυμο Βίκτορ Σερζ.

Ο μπολσεβίκος πλέον Σερζ, λοιπόν, μας μυεί στο σύμπαν της επανάστασης που είχε αρχίσει πολύ πριν από τον Οκτώβριο του 1917, ερήμην των Μπολσεβίκων, οι οποίοι όμως ήταν αυτοί που επιδίωκαν πραγματικά την ολοκλήρωσή της, μας φωτίζει όλο το τοπίο της κοινωνικής αυτενέργειας πριν, κατά και μετά την επανάσταση και των κοσμογονικών μέτρων των Μπολσεβίκων, μας περικυκλώνει με εικόνες και γνώσεις για τη λευκή τρομοκρατία, την ανταρσία των γιούνκερ, την προέλαση των Κοζάκων στην Πετρούπολη, το λιμό, την τσεχοσλοβακική επέμβαση, τη σφαγή των σοβιέτ στη Φινλανδία, αλλά και τις ολέθριες συνέπειες της ήττας της γερμανικής επανάστασης, την αντιπαράθεση για τη Συνθήκη του Μπρεστ Λιτόφσκ, τη δημιουργία και τη νικηφόρα αντεπίθεση του Κόκκινου Στρατού υπό την ηγεσία του Τρότσκι, το ρόλο του ενθουσιασμού και της κινητοποίησης εκατομμυρίων ανθρώπων για την υπεράσπιση μιας επανάστασης, στην οποία ακόμα πίστευαν.

Ταυτόχρονα, ο επαναστάτης Σερζ επισημαίνει την —και από τον Λένιν— εργαλειακή χρήση των σοβιέτ, την εύλογη, πλην όμως επικίνδυνη επιμονή των μπολσεβίκων στην μονοκομματική κυβέρνηση, την υπερβολικά αυστηρή στάση τους απέναντι στη —συχνά ένοπλη— δράση των αναρχικών και των αριστερών εσέρων και στηλιτεύει την καταστολή της εξέγερσης της Κροστάνδης: «...Τα σφάλματα και οι αστοχίες της εξουσίας περιέχονται σε μικρογραφία στην Κροστάνδη του 1921. Οι ναύτες ξεσηκώθηκαν για τον απλό λόγο ότι ο Καλίνιν, πρόεδρος της Εκτελεστικής Επιτροπής των Σοβιέτ, αρνήθηκε βάναυσα να τους ακούσει. Η αντιπροσωπία τους αντί να γίνει αδελφικά δεκτή στην Πετρούπολη για διαπραγματεύσεις συνελήφθη από την Τσεκά. Ήταν η πρώτη φορά που ο Τύπος έγραφε απροσχημάτιστα ψεύδη, λέγοντας ότι αρχηγός στην Κροστάνδη ήταν ένας Λευκός στρατηγός, ο Κοζλόφσκι. Η μεσολάβηση που προτάθηκε από εξέχοντες και καλοπροαίρετους αμερικανούς αναρχικούς, την Έμα Γκόλντμαν και τον Αλεξάντερ Μπέρκμαν, απορρίφθηκε. Τα κανόνια ήχησαν σε μια αδελφοκτόνα μάχη και στη συνέχεια η Τσεκά τουφέκισε τους αιχμαλώτους της...».

Είναι, λοιπόν, ο Στάλιν αληθινός συνεχιστής του Λένιν; Με αντίθετη άποψη ο Σερζ σχολιάζει ειρωνικά στον επίλογο του 1947: «Είναι αυτονόητο ότι ένας πατροκτόνος δεν παύει να είναι ο βιολογικός συνεχιστής του πατέρα του...». Και δίνει έναν εξαιρετικό ορισμό στο σταλινικό ολοκληρωτισμό: «Ο ολοκληρωτισμός, όπως εγκαθιδρύθηκε στην ΕΣΣΔ, στο Τρίτο Ράιχ και με ατελείς και αναιμικές απομιμήσεις στη φασιστική Ιταλία και αλλού, είναι ένα καθεστώς που χαρακτηρίζεται από τη δεσποτική εκμετάλλευση της εργασίας, τη ''συλλογικοποίηση'' της παραγωγής, το γραφειοκρατικό και αστυνομικό (ή μάλλον τρομοκρατικό) μονοπώλιο της εξουσίας, την υποδούλωση του φρονήματος και της σκέψης, το μύθο του αρχηγού-συμβόλου. Ένα τέτοιο καθεστώς τείνει αναγκαστικά προς την επέκταση, δηλαδή τον κατακτητικό πόλεμο».

Όμως, ο Σερζ, που πέθανε πάμπτωχος στο Μεξικό και μην έχοντας εθνικότητα κηδεύτηκε ως «Ισπανός δημοκράτης», δεν περιορίζεται στον απολογισμό της επανάστασης, αλλά στον επίλογο/πολιτική διαθήκη του διευκρινίζει: «...Με αυτή την έννοια, η προλεταριακή επανάσταση δεν είναι πλέον, στα δικά μου μάτια, ο στόχος μας: η επανάσταση που θέλουμε να υπηρετήσουμε δεν μπορεί να είναι παρά σοσιαλιστική με την ανθρωπιστική έννοια του όρου και για την ακρίβεια *σοσιαλίζουσα*, που υλοποιείται με δημοκρατικά και ελευθεριακά μέσα...». Συγχαρητήρια στις εκδόσεις red marks και για αυτό το βιβλίο!

Νίκος Γιαννόπουλος

Επικίνδυνη και αντικοινωνική είναι η δικαστική μαφία και η Αντιτρομοκρατική

Όσοι και όσες βρεθήκαμε τον περασμένο Οκτώβρη στην αίθουσα του Εφετείου που απέρριψε το αίτημα αναστολής έκτισης ποινής της Ηριάννας και του Περικλή, νιώσαμε την οργή όχι μόνο για την ίδια την έκβαση του αιτήματος αλλά και για την αναλγησία και τον κυνισμό με τον οποίο απευθυνόταν η έδρα, γι' αυτόν τον ξερό και απογυμνωμένο λόγο της δικαστικής εξουσίας, για τα καταφανή ψέματα που κατασκευάζουν την εν λόγω υπόθεση ως σκευωρία. Η οργή αυτή, που εκφράζει συνολικά τον κινηματικό χώρο και ένα πλειοψηφικό κομμάτι της κοινωνίας, καλείται να γίνει ανυπακοή και διεκδίκηση για να πάρουμε τελικά την Ηριάννα και τον Περικλή πίσω.

Προκειμένου να κατανοήσουμε τα διακυβεύματα και τις προκείμενες αυτού του αγώνα θα πρέπει να αναζητήσουμε αυτά τα στοιχεία που δίνουν εμβληματικό χαρακτήρα στην υπόθεση, τόσο από την πλευρά του κράτους όσο και από αυτή του ανταγωνιστικού κινήματος. Ένα από τα στοιχεία που έχει καταφέρει να ευαισθητοποιήσει και να κινητοποιήσει πλατιά κοινωνικά κομμάτια στην υπεράσπιση της Ηριάννας και του Περικλή είναι τα καταφανή ψεύδη που χρησιμοποιούνται προκειμένου να στηριχτεί η άδικη καταδίκη τους. Σ' αυτό το στοιχείο του παράλογου εμπερικλείεται η ισχύς της εξουσίας για την οποία αρκούν οι μυθοπλασίες της Αντιτρομοκρατικής και μια δουλοπρεπής δικαστική αρχή για να στερήσει από δυο νέους ανθρώπους την ελευθερία τους. Το στοιχείο αυτό ευθυγραμμίζεται με τη γενική αρχή καταστολής των κοινωνικών αγώνων, την ποινικοποίηση των κοινοτήτων αγώνα, την ανάγκη για γενικευμένη διάχυση του φόβου και πειθάρχηση της κοινωνίας προκειμένου οι πολιτικές όξυνσης των κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων να γίνονται ανεκτές. Σε μια περίοδο, λοιπόν, έντασης της επίθεσης και ύφεσης των αντιστάσεων το επίδικο τοποθετείται στην πρόληψη και την αποτροπή αγώνων.

Ένα ακόμα στοιχείο είναι το γεγονός πως μιλάμε για δύο πολιτικούς κρατούμενους με βαρύτατες ποινές παρά το γεγονός ότι δεν αποτελούν περιπτώσεις ανθρώπων που έχουν κάνει το πέρασμα στην ένοπλη αντιπαράθεση με το κράτος και το κεφάλαιο και άρα είναι έτοιμοι να αναλάβουν και την ευθύνη αυτής. Μιλάμε για δυο νέους ανθρώπους που παλεύουν για να ζήσουν με αξιοπρέπεια, που επιλέγουν την αλληλεγγύη και την ισότητα ως αρχές της ζωής τους, σε μια εποχή που ο ατομικισμός και η μισαλλοδοξία κερδίζουν έδαφος. Είναι άνθρωποι της ριζοσπαστικής αμφισβήτησης που αρνούνται να συμβιβαστούν με την αδικία και την ασχήμια που συναντάμε στην καθημερινότητά μας. Η Ηριάννα και ο Περικλής, με λίγα λόγια, είναι μία και ένας από εμας που συναντιόμαστε σε κοινωνικούς αγώνες, σε εγχειρήματα και ανταγωνιστικά μοντέλα κοινωνικής οργάνωσης, που μοιραζόμαστε κοινές ανησυχίες και όνειρα για το μέλλον. Υπό αυτό το πρίσμα είμαστε όλες και όλοι οιονεί ένοχες και ένοχοι γι' αυτή μας τη στάση.

Η παραδοχή αυτή, βέβαια, παύει να είναι αφαιρετική αν τη σκεφτούμε σε σχέση με τα εργαλεία που μεταχειρίζεται το κράτος για να κατασκευάσει τη συγκεκριμένη σκευωρία. Η ποινικοποίηση των κοινωνικών σχέσεων και η χρήση του DNA ενισχύονται ως ενοχοποιητικά μέσα σε βαθμό που μπορούμε να φανταστούμε μια δυστοπική περιγραφή του μέλλοντος. Και προφανώς ο τρομονόμος παρέχει το χώρο και την ελευθερία από πλευράς πολιτικής εξουσίας στη δικαστική, προκειμένου να ολοκληρώνεται η κρατική πολιτική της καταστολής.

Στο δρόμο, λοιπόν, προς την εκδίκαση των εφέσεων της Ηριάννας και του Περικλή τον Μάρτη, καλούμαστε να λάβουμε όλα τα παραπάνω υπόψη ώστε να την ιεραρχήσουμε ψηλά. Παράλληλα με το αίτημα για την αποκατάσταση του δικαίου και την απελευθέρωσή τους, καλούμαστε να διαμορφώσουμε ένα πλαίσιο αμφισβήτησης της αντιτρομοκρατικής πολιτικής, των διατάξεων και των βραχιόνων της. Καλούμαστε να θέσουμε την κατάργηση του τρομονόμου στο δημόσιο διάλογο και να διαμορφώσουμε κοινωνικό αίτημα που, ενάντια στην εντεινόμενη τρομοϋστερία, να αναγκάσει την κυβέρνηση να τον ακυρώσει. Στο μονοπώλιο της βίας ενός κράτους σε διαρκή έκτακτη ανάγκη, που επιδίδεται στο κυνήγι του εσωτερικού εχθρού, να αντιτάξουμε τη μαχητικότητα για ελευθερίες και ελευθερία.

Πιο μακροπρόθεσμα, όλο το εύρος του ανταγωνιστικού κινήματος καλείται να συνεργαστεί για την ανάπτυξη κινηματικών διεργασιών ικανών να εμπλέξουν την κοινωνία και να διαμορφώσουν τους όρους για μαζικές και ανατρεπτικές αντιστάσεις. Η μεγάλη κοινωνική πλειοψηφία δεν αρκεί να πειστεί για το δίκιο των αγώνων, αλλά όντας συμμέτοχη σε αυτούς να ανακαλύψει τη δική της ισχύ απέναντι στην ισχύ του άδικου και του παράλογου που διαμορφώνουν κράτος και κεφάλαιο. Έτσι, η αθώωση της Ηριάννας και του Περικλή και η επιστροφή στις ζωές τους, πέρα από το συγκεκριμένο αίτημα είναι ένας ακόμα σταθμός στην πορεία για χειραφέτηση και δικαιοσύνη στις ζωές όλων μας.

Αλέξανδρος Τζήμας

Στο κατώφλι της κρίσης

Στις 31 Μαΐου του 2013, στα Εξάρχεια, καμία 300 μέτρα από την καρδιά του «γαλατικού χωριού» ο Γιαΐλα Μπουλουτ, πρόσφυγας σε αναμονή αναγνώρισης, απάγεται και μεταφέρεται μέσα σε λίγες ώρες στην Τουρκία.

Το αυτοκίνητο της απαγωγής, είχε πινακίδα που χρησιμοποιούσαν αυτοκίνητα των κρατικών υπηρεσιών.

Σύμφωνα με ένα δημοσίευμα, που δεν διαψεύσθηκε, λίγο μετά την επίσκεψη του Ερντογάν στην Ελλάδα, η απαγωγή ήταν εκδήλωση καλής θέλησης, στο πλαίσιο μιας συμφωνίας συνεργασίας των μυστικών υπηρεσιών Ελλάδας, ΗΠΑ και Τουρκίας για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Δυο μήνες αργότερα, ένα πογκρόμ εξαπολύθηκε εναντίον των μελών της Επιτροπής Αλληλεγγύης στους πολιτικούς κρατούμενους στην Τουρκία. Γραφεία και σπίτια λεηλατήθηκαν, όλο το έντυπο και ψηφιακό υλικό κατασχέθηκε και μια δεκαπεντάδα αντιφασίστες- αγωνιστές προφυλακίστηκαν με κατηγορίες για σύσταση τρομοκρατικής οργάνωσης και άλλα συναφή (για να αθωωθούν στην πλειοψηφία τους μετά πολλούς μήνες προφυλάκισης).

Αρχές Νοέμβρη που πέρασε, λίγο πριν την επίσκεψη Ερντογάν, το σκηνικό επαναλαμβάνεται. Εννέα τούρκοι και κούρδοι συλλαμβάνονται σε μαζικές επιχειρήσεις της Αντιτρομοκρατικής, με θορυβώδεις εισβολές σε σπίτια, πολιορκητικούς κριούς, κουκούλες, πολυβόλα και άγριους ξυλοδαρμούς, δημοσίευση στοιχείων και φωτογραφιών για να επιδειχθεί η αποτελεσματικότητα των επιχειρήσεων. Επιχειρήσεων που γίνονται ενάντια σε γνωστούς αγωνιστές, με δημόσια παρουσία, που βρίσκονται έτσι κι αλλιώς συνεχώς κάτω από τη στενή επιτήρηση των διωκτικών υπηρεσιών. Τα δελτία ειδήσεων φρικιούν, όμως τα ευρήματα είναι πενιχρά, ένα παιδαριώδες σκαρίφημα ανασύρεται ως σχέδιο τρομοκρατικής επίθεσης στον Ερντογάν. «Δώρο» στο γείτονα, πριν την επίσκεψή του, μια άτυχη εμπειρία αποτυχημένης εξωτερικής πολιτικής.

Η Τουρκία υπέβαλε αμέσως μια σειρά από νέα αιτήματα έκδοσης.

Εδώ και μια δεκαπενταετία και πλέον η ΕΕ, ανταποκρινόμενη στις πιέσεις της Τουρκίας ενέταξε στις τρομοκρατικές, οργανώσεις όπως το DHKPG και το PKK, και σέρνει στα δικαστήρια τα μέλη των επιτροπών αλληλεγγύης με αιτήματα έκδοσης και με κατηγορίες για συμμετοχή σε τρομοκρατική οργάνωση και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, για δράσεις όπως η συγκέντρωση χρημάτων για τους κρατούμενους, η οργάνωση συνεδρίων, ακόμη και η συμμετοχή στην πορείες της Πρωτομαγιάς.

Στην Ελλάδα, αντίθετα, μια ισχυρή παράδοση αλληλεγγύης αγκάλιασε τους πρόσφυγες από την Τουρκία εδώ και δεκαετίες και επέβαλε μια άλλη αντιμετώπιση. Και μπορεί τα δικαστήρια να μην κινούνται με τα ίδια αισθήματα διεθνικής αλληλεγγύης και φιλίας των λαών, ωστόσο, ακολουθώντας τη δική τους παράδοση, απέρριψαν μέχρι σήμερα συστηματικά τα αιτήματα έκδοσης της Τουρκίας και αμφισβήτησαν τα στοιχεία τους, κρίνοντας σταθερά ότι υποκρύπτουν πολιτικές διώξεις, υπενθυμίζοντας ότι η Τουρκία εγκαλείται διεθνώς για παραβιάσεις δικαιωμάτων και δεν εξασφαλίζει τα εχέγγυα μιας δίκαιης δίκης, εξοργίζοντας την τουρκική διωκτική μανία.

Μέσα στη δύσκολη συγκυρία, στη δίνη της κρίσης βρέθηκαν και οι 8 τούρκοι στρατιωτικοί. Η κυβέρνηση αυτή τη φορά βρέθηκε αντιμέτωπη με το καυτό ζήτημα, σε μια στιγμή που τα γεωπολιτικά συμφέροντα που συγκρούονται στην περιοχή μας ρίχνουν στη μάχη κάθε φορά και έναν καινούργιο παράγοντα, από το προσφυγικό και την εγκληματική συμφωνία ΕΕ-Τουρκίας (με την Ελλάδα κρίσιμο αφανή εταίρο να ικετεύει για την εφαρμογή της), μέχρι την στρατηγική της έντασης στο Αιγαίο (με την χώρα μας αντίθετα να λεονταρίζει ανεύθυνα διά στόματος θεσμικών και πολιτικών παραγόντων), με τις μηχανές του πολέμου να εξασκούνται ανήλεα πάνω σε άμαχους, λίγο πιο κάτω από την πόρτα μας, και τους ενεργειακούς κολοσσούς να συνωστίζονται στα ανοιχτά της Κύπρου, επιτείνοντας την κρίση, διχάζοντας για μια φορά ακόμη τους λαούς της περιοχής και απειλώντας τους.

Η στάση των δικαστηρίων έμεινε κι αυτή τη φορά σταθερή στη γραμμή της απόρριψης του αιτήματος έκδοσης.

Και μπορεί ο πρωθυπουργός να δήλωσε περήφανα στον Ερντογάν ότι το θέμα θα κρίνει η ελληνική Δικαιοσύνη, όμως η κρίση της δεν ικανοποίησε. Και ο Γ. Μουζάλας στάλθηκε νύχτα να προσβάλει την απόφαση των ίδιων των οργάνων του (επιτροπων ασύλου), το κράτος εναντίον του κράτους δηλαδη μεταφέροντας το ζήτημα σε ένα άλλο δικαστήριο, που φαίνεται να είναι πιο ευήκοο στα ζητήματα «δημοσίου συμφέροντος» και στις πολιτικές σκοπιμότητες που το επικαλούνται.

Το Συμβούλιο της Επικρατείας καλείται να ανατρέψει, στις συνέπειες της, την κρίση του Άρειου Πάγου και να βγάλει τα κάστανα από τη φωτιά.

Στην περίπτωση των 8 στρατιωτικών, το κίνημα αλληλεγγύης δεν προέταξε τα στήθη του. Δεν αποτελεί ζήτημα που αφορά το διεθνισμό και τη φιλία των λαών. Έχουν, άλλωστε, σε υποστήριξή τους ένα μεγάλο κομμάτι του δικαιωματικού χώρου, καθηγητές, θεσμικά σώματα και αχρωμάτιστες μη κυβερνητικές οργανώσεις, που ενώνουν τις δυνάμεις τους, προσφέροντας μια υπεράσπιση που μεταφέρει τη δικαστική διαδικασία σε άλλα επίπεδα.

Ωστόσο, μπορεί οι 8 στρατιωτικοί να μην κινούν την συμπάθεια ενός κινήματος με στόφα σταθερά αντιμιλιταριστική, όμως η κρίση για την υπόθεσή τους μας αφορά.

Το πολιτικό μέγεθος είναι απειλητικό, η κυβέρνηση δεν φαίνεται να ξέρει τι θέλει και το κόστος μιας απόφασης που θα ανταποκριθεί σ' αυτή την αμηχανία θα είναι βαρύ για εμάς και όσα υπερασπιζόμαστε, τόσο στη δικαιικη όσο και την πολιτική της διάσταση, ακυρώνοντας κατακτήσεις πολλών δεκαετιών.

Γιάννα Κούρτοβικ

Δ Ε Λ Τ Ι Ο Τ Α Υ Τ Ο Τ Η Τ Α Σ

- Αγωνιζόμαστε ενάντια στον καπιταλισμό, την εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, τη δικτατορία των αγορών και την εμπορευματοποίηση της ζωής μας, για μια κοινωνία ίσης ελευθερίας και ελεύθερης ισότητας, για την κοινωνική απελευθέρωση και τον κομμουνισμό.
- Αγωνιζόμαστε ενάντια στον εθνικισμό και το ρατσισμό, για την ενότητα των εργαζομένων πέρα από σύνορα και πατρίδες, ενάντια στον ιμπεριαλισμό και το μιλιταρισμό, στο πλευρό όλων των λαών και των κινημάτων που παλεύουν ενάντια στην κατοχή, για την εθνική αυτοδιάθεσή τους.
- Αγωνιζόμαστε ενάντια στις έμφυλες διακρίσεις, το σεξισμό, την ομοφοβία και την πατριαρχία, εμφορούμενες-οι από το φεμινιστικό «μια αναγκαία σύγκρουση για ένα κοινό μέλλον», για έναν κόσμο όπου ο προσωπικός αυτοκαθορισμός θα αποτελεί προϋπόθεση της συλλογικής ευτυχίας.
- Αγωνιζόμαστε ενάντια στη λεηλασία του περιβάλλοντος και τη νεοφιλελεύθερη αρπακτικότητα, για την εφαρμογή ενός διεθνούς σχεδίου ολιγαρκούς αφθονίας, ήπιων μορφών ενέργειας, ισόρροπης ανάπτυξης και διεθνούς αλληλεγγύης.
- Αγωνιζόμαστε για τα πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα με την οπτική τόσο της βελτίωσης της ζωής των κυριαρχούμενων τάξεων όσο και της διεύρυνσης των χώρων ελευθερίας των κοινωνικών αγώνων και κινημάτων.
- Αγωνιζόμαστε για την ανασύνθεση και την αντεπίθεση του κοινωνικού κινήματος, τη δημιουργία συγκρουσιακών ανατρεπτικών υποκειμένων, για μια Αριστερά αντικαπιταλιστική, διεθνιστική και ελευθεριακή.

Δύο χρόνια συμφωνίας ΕΕ - Τουρκίας και τα

Αν τα ψυχικά τραύματα ήταν εμφανή όπως είναι τα σωματικά, με τόσους ανθρώπους που έχουν τραυματίσει οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ίσως κάποιοι θα είχαμε ξεσηκωθεί για να αλλάξει η κατάσταση

Στις 18 Μαρτίου 2016 η ΕΕ υπογράφει μια ντροπιαστική και επικίνδυνη συμφωνία με την Τουρκία προκειμένου να κλείσει οριστικά τα ελληνοτουρκικά σύνορα του Αιγαίου. Παράλληλα το σφράγισμα των βαλκανικών διαδρομών και η δημιουργία των hotspot στα νησιά του Αιγαίου έχει αποτέλεσμα τον εγκλωβισμό χιλιάδων προσφύγων στην Ελλάδα, όπως και σε κάθε βαλκανική χώρα. Τα στρατιωτικοποιημένα σύνορα, οι φράχτες, η ενισχυμένη Frontex και οι πολλαπλοί έλεγχοι ακόμα και εντός της ΕΕ χωρών —αλλά και βαλκανικών χωρών— απαγορεύουν τη μετακίνηση των προσφύγων. Η «νέα» αντιμεταναστευτική πολιτική της ΕΕ εφαρμόζεται με βία και αγριότητα.

Ελλάδα: η τρίτη «ασφαλής» χώρα εντός της ΕΕ

Η συμφωνία της ΕΕ με την Τουρκία είναι μια ειδική συμφωνία που βρίσκεται σε συνεχόμενη διαπραγμάτευση και στοχεύει στο να σταματήσει τις μαζικές ροές προσφύγων. Όλοι το ξέρουμε, και οι αρχηγοί της ΕΕ ακόμα καλύτερα, ότι μια συμφωνία με μια χώρα σαν την Τουρκία με αρχηγό τον Ερντογάν δεν θα έχει πάντα την ίδια σταθερότητα και ισχύ, και κυρίως ότι είναι μια συμφωνία βασισμένη σε μια πολυεπίπεδη ανταλλακτική σχέση και ως τέτοια έχει πάντα το ρίσκο να καταρρεύσει ή να χαλαρώσει όταν δεν ικανοποιούνται τα αιτήματα της μιας ή και των δύο πλευρών. Όσον αφορά την Ελλάδα, η σύνδεση της οικονομικής κρίσης της χώρας με την «προσφυγική κρίση», η κωλοτούμπα της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ και στα δικαιώματα και προφανώς η μεγάλη και ιστορική χρηματοδότηση της «προσφυγικής κρίσης» της δίνουν το ρόλο μιας τρίτης «ασφαλούς» χώρας εντός της ΕΕ. Δηλαδή, όσοι πρόσφυγες καταφέρουν και περάσουν από την Τουρκία στην Ελλάδα θα εγκλωβιστούν στην Ελλάδα, θα στριμωχτούν σαν ζώα στα hotspot ή στα camp και θα επιστρέψουν με χρήματα της ΕΕ, είτε «εθελοντικά» στις χώρες προέλευσής τους με τους εκβιασμούς του ΔΟΜ είτε θα απελαθούν μέσω Frontex και ελληνικών αρχών στην Τουρκία. Η «αριστερή» κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝΕΛ δέχτηκε με χαρά τη συμφωνία με την Τουρκία και το ρόλο της ως συνοριοφύλακα της ΕΕ. Η εφαρμογή της λογικής, πολιτικής και πρακτικής του «βίου αβίωτου», που κάποτε ήταν ακροδεξιό παραλήρημα, σήμερα είναι η επίσημη συνταγή της ΕΕ στην Ελλάδα.

Το διπλό σύνορο του Αιγαίου και το απαρτχάιντ των νησιών

Η συμφωνία ΕΕ - Τουρκίας και το κλείσιμο των συνόρων είχαν ένα άλλο τραγικό αποτέλεσμα, τη δημιουργία ενός επιπλέον συνόρου εντός της Ελλάδας. Το σύνορο δηλαδή μεταξύ των νησιών του ανατολικού Αιγαίου με την υπόλοιπη Ελλάδα. Ένα σύνορο χαρακτηριστικό της εποχής. Η συμφωνία απαγορεύει στους πρόσφυγες να φύγουν από το νησί στο οποίο έχουν φτάσει. Σχεδόν δυο χρόνια τώρα (από τις 18 Μαρτίου του 2016 που υπεγράφη η συμφωνία) σε κάθε νησί του Αιγαίου έχουν εγκλωβιστεί χιλιάδες πρόσφυγες σε «ανοιχτές» φυλακές. Η Λέσβος, η Χίος, η Σάμος, η Λέρος και η Κως έχουν μετατραπεί σε απαρτχάιντ για τους πρόσφυγες πολέμου και τους μετανάστες. Ένας ολόκληρος ευρωπαϊκός μηχανισμός αποτροπής και διαχείρισης κρατάει «ζωντανή» την εικόνα της «προσφυγικής κρίσης». Δεκάδες, ίσως εκατοντάδες, ΜΚΟ με εκατομμύρια ευρώ ανέλαβαν να «διαχειριστούν» την ανθρώπινη απελπισία και τον πόνο των εγκλωβισμένων προσφύγων. Οι δήμαρχοι των νησιών και οι τοπικές αρχές χρησιμοποίησαν την κατάσταση για να πολιτευτούν ή αντιπολιτευτούν. Οι χειρισμοί της κυβέρνησης οδήγησαν την κατάσταση στο να βρουν ευκαιρία οι ακροδεξιές και μισαλλόδοξες αντιλήψεις να εκμεταλλευτούν και να δηλητηριάσουν την κοινωνία με ρατσισμό και ξενοφοβία.

Τα hotspot είναι τα σύγχρονα στρατόπεδα συγκέντρωσης

Με την υπογραφή της συμφωνίας ΕΕ — Τουρκίας δημιουργήθηκε σε κάθε νησί

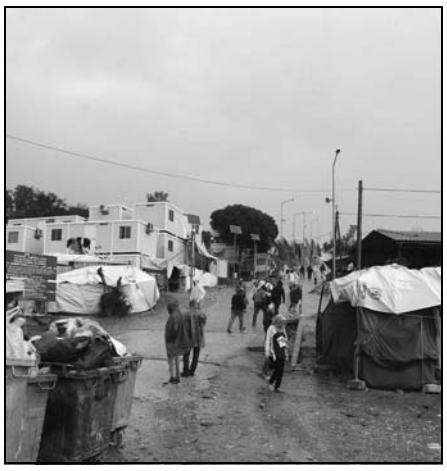

του ανατολικού Αιγαίου ένα στρατόπεδο συγκέντρωσης προσφύγων με την προκλητική ονομασία hotspot. Το hotspot της Μόριας στη Μυτιλήνη και η ΒΙΑΛ στη Χίο ή εκείνα στη Σάμο, τη Λέρο και την Κω είναι χαρακτηριστικά νέας μορφής στρατόπεδα συγκέντρωσης ανθρώπων σε καραντίνα.

Μετά το κλείσιμο του κέντρου κράτησης της Παγανής —ως αποτέλεσμα των κινητοποιήσεων του no border στη Λέσβο το 2009— η τότε κυβέρνηση έφτιαξε το νέο κέντρο κράτησης εντός της στρατιωτικής περιοχής της Μόριας. Η Μόρια είχε υποδομές και χωρητικότητα το πολύ για 1.000 άτομα τότε, ενώ το νερό, οι τουαλέτες, οι ντουζιέρες και η αποχέτευση ήταν μόνο για 800 άτομα. Από την αρχή της «προσφυγικής κρίσης» το 2015 η Μόρια μετατράπηκε σε κέντρο ελέγχου, καταγραφής, ταυτοποίησης και κράτησης των νεοεισερχόμενων προσφύγων. Σύντομα προστέθηκαν άλλες 1.000 θέσεις σε κοντέινερ, αλλά ο αριθμός των προσφύγων που περίμεναν να καταγραφούν όλο και αυξανόταν και έτσι οι σκηνές της Ύπατης Αρμοστείας και του Ελληνικού Στρατού έδιναν προσωρινή «λύση» για τους τράνζιτ πρόσφυγες. Μέχρι να υπογραφεί η συμφωνία, παρ' όλο που ο χώρος δεν είχε τη δυνατότητα «φιλοξενίας» των χιλιάδων προσφύγων, λόγω του προσωρινού της κατάστασης ακόμα και τα αντίσκηνα ήταν μια «λύση». Με το που υπογράφτηκε η συμφωνία η Μόρια έγινε στρατόπεδο συγκέντρωσης χιλιάδων εγκλωβισμένων προσφύγων. Η Μόρια με 2.000 θέσεις και με υποδομές για 800 έγινε χώρος να μείνουν σε άθλιες συνθήκες και απάνθρωπες καταστάσεις περίπου έξι με οκτώ χιλιάδες άνθρωποι. Τουλάχιστον τα 2/3 του πληθυσμού περνούν το

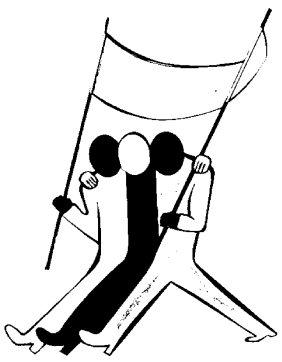

«αόρατα» τραύματα των εγκλωβισμένων προσφύγων

δεύτερο χειμώνα φέτος σε σκηνές ή αντίσκηνα. Η έλλειψη βασικών αναγκών είναι ένα από τα βασικά ζητήματα των εγκλωβισμένων προσφύγων στο hotspot της Μόριας, το φαγητό δεν τρώγεται και δεν φτάνει για όλους, το νερό υπάρχει μόνο δυο με τρεις ώρες το 24ωρο, οι τουαλέτες δεν είναι αρκετές και δεν είναι καθόλου ασφαλείς και προσβάσιμες σε γυναίκες και παιδιά, ντους σχεδόν δεν υπάρχουν και οι περισσότεροι πρόσφυγες δεν έχουν πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη. Η ασφάλεια, η ιδιωτικότητα, η ψυχική υγεία και η αξιοπρέπεια των προσφύγων βρίσκονται κάθε στιγμή σε κίνδυνο, ακόμα και από τις αρχές και τους διαχειριστές των hotspot. Η ίδια εικόνα επικρατεί σε κάθε νησί του Αιγαίου.

Οι άθλιες συνθήκες, η απελπισία του εγκλωβισμού, η έλλειψη προοπτικής για το μέλλον, ο κίνδυνος απέλασης πίσω στις εμπόλεμες χώρες ή στις «ασφαλείς» τρίτες χώρες και η βία της καταστολής και της κακομεταχείρισης των ελληνικών και ευρωπαϊκών αρχών και ΜΚΟ αποτελούν τα αόρατα τραύματα των προσφύγων που τα βιώνουν καθημερινά. Ίσως το 1/3 του εγκλωβισμένου κόσμου στα νησιά υποφέρει από ψυχολογικά προβλήματα που έχουν υποστεί κάτω από άθλιες συνθήκες. Αν μιλήσεις με κόσμο, ένας στους δύο ενήλικες μπορεί να κοιμηθεί τα βράδια με υπνωτικά, ψυχιατρικά φάρμακα που πια πωλούνται και μαύρα. Ανήλικα ασυνόδευτα παιδιά πλέον έχουν προβλήματα εξάρτησης από τα ναρκωτικά ή το αλκοόλ. Ο μέσος όρος των αποπειρών αυτοκτονίας σε κάθε hotspot υπολογίζεται γύρω στα πέντε περιστατικά το μήνα. Άνθρωποι και νέα παιδιά που ήταν ψυχικά υγιείς, μετά από δύο χρόνια αναμονής, τιμωρίας και εγκλωβισμού, έχουν πλέον

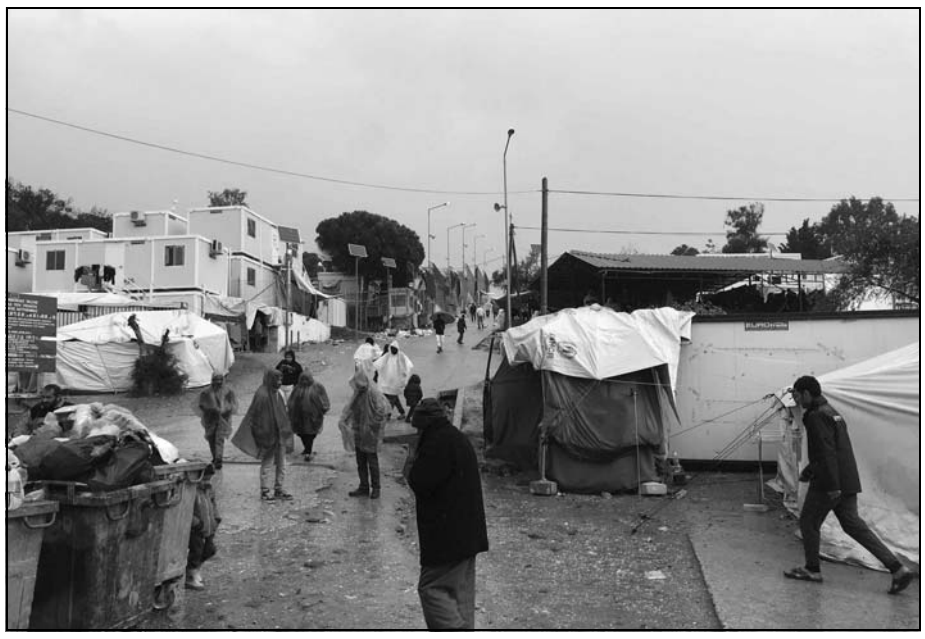

απελπιστεί και περπατάνε σαν χαμένοι στους δρόμους των νησιών και μιλάνε μόνοι τους. Μια κατάσταση έκτακτης ανθρωπιστικής κρίσης που όχι μόνο «μονιμοποιείται», αλλά όλο και περισσότερο «νομιμοποιείται».

Ποια είναι τα καθήκοντα του αντιρατσιστικού κινήματος; Τι πρέπει να κάνουμε;

Το απαρτχάιντ των νησιών και του εγκλωβισμού των προσφύγων στα hotspot σε άθλιες συνθήκες πρέπει να το αντιπαλέψουμε σε πανελλαδικό και πανευρωπαϊκό επίπεδο. Ο αγώνας των προσφύγων για ελεύθερη μετακίνηση και αξιοπρέπεια είναι και ο δικός μας αγώνας και μας αφορά. Γι' αυτό και στις 17 Μάρτη (δυο χρόνια από τη συμφωνία ΕΕ και Τουρκίας) είναι μια καλή ευκαιρία να ενώσουμε τη φωνή μας με τις πρωτοβουλίες αλληλεγγύης στα νησιά και να ζητήσουμε την ακύρωση της συμφωνίας και τον απεγκλωβισμό των χιλιάδων προσφύγων. Την ίδια ημέρα σε διάφορες χώρες της Ευρώπης τα κινήματα θα ζητήσουν την ακύρωση κάθε βρόμικης και επικίνδυνης συμφωνίας της Ευρώπης με διάφορες τρίτες «ασφαλείς» χώρες, όπως π.χ. η Λιβύη, το Αφγανιστάν, το Μαρόκο κ.λπ.

Στην Αθήνα συμμετέχουμε και καλούμε στη διεθνή ημέρα κατά του ρατσισμού, του φασισμού, του πολέμου και της φτώχειας το Σάββατο 17/3/18 στις 3 μ.μ. στην Ομόνοια.

Νασίμ Λομανί

Άδεια με... δόντια στον Δ. Κουφοντίνα

Τελικά, με επτά χρόνια καθυστέρηση, τον Νοέμβριο, ο Δημήτρης Κουφοντίνας πήρε άδεια εξόδου από τη φυλακή. Βέβαια, μόνο για δύο μέρες, με απαγόρευση μετακίνησης εκτός της περιοχής κατοικίας του και παρουσίαση το μεσημέρι και το βράδυ στο αστυνομικό τμήμα Νέας Μάκρης.

Οπωσδήποτε, παρ' όλη τη συρρίκνωση όσων προβλέπονται για την άδεια εξόδου, αυτό αποτελεί θετική εξέλιξη, που, σε μεγάλο βαθμό, οφείλεται στην επιμονή του ίδιου, της συνηγόρου του και της οικογένειάς του καθώς και στην πίεση του χώρου αλληλεγγύης.

Ωστόσο, η επανάληψη της άδειας τον Φεβρουάριο με ίδιους –και αυστηρότερους– όρους και η διελκυστίνδα που προηγήθηκε της χορήγησής της, δημιουργούν υποψίες ότι επιχειρείται να παγιωθεί μια άδεια-χαρτζιλίκι, που κινείται στη σφαίρα της εξαίρεσης δικαιωμάτων και συνεχίζει την πολιτική ομηρία του Δημήτρη Κουφοντίνα.

Οι αντιδράσεις της Νέας Δημοκρατίας και της οικογένειας Μπακογιάννη, πολλών τηλεοπτικών ΜΜΕ, της αμερικανικής και βρετανικής πρεσβείας, εν πολλοίς αναμενόμενες, καθώς και οι πιθανές παρασκηνιακές πιέσεις στην κυβέρνηση δεν μπορούν πλέον να αποτελούν άλλοθι για τη συνέχιση τέτοιων ακραίων διακρίσεων σε βάρος του πολιτικού κρατούμενου.

Πλήρης άδεια εξόδου από τη φυλακή στον Δημήτρη Κουφοντίνα!

Ν.Γ.

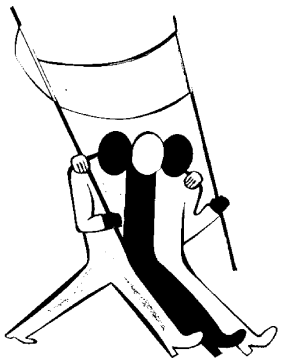

Σύλλογος Ροτζάβα:

Η αλληλεγγύη στο στόχαστρο του Ερντογάν

Συνέντευξη με τη Νεσλιχάν Γκιουνέρ και τον Αλί Ντερσίν

Το αποτυχημένο πραξικόπημα του Ιουλίου του 2016 έδωσε την αφορμή στο καθεστώς Ερντογάν να εξαπολύσει πογκρόμ εναντίον των πολιτικών αντιπάλων του. Όπως ήταν αναμενόμενο, το κουρδικό κίνημα πλήρωσε βαρύ φόρο στο νέο κύμα καταστολής. Οι δολοφονημένοι έφτασαν τους 1.500, οι συλληφθέντες τους 10.000, η «αυτοδιοίκηση» των κουρδικών περιοχών καταργήθηκε βίαια και διαλύθηκαν οι εκπληκτικές δομές αλληλεγγύης στους πρόσφυγες από τη Συρία. Γι' αυτή τη μεγάλη εμπειρία της αλληλεγγύης καθώς και για την καταστολή που τη χτύπησε, μιλήσαμε με δύο Κούρδους αγωνιστές που τους τελευταίους μήνες έχουν αναζητήσει καταφύγιο στην Ελλάδα και μένουν στο Χώρο Φιλοξενίας Προσφύγων City Plaza. Πρόκειται για την υπεύθυνη του Συλλόγου Ροτζάβα **Νεσλιχάν Γκιουνέρ** και τον συνδικαλιστή της KESK **Αλί Ντερσίν**.

Τι ακριβώς είναι ο Σύλλογος Ροτζάβα;

Ο Σύλλογος Ροτζάβα ιδρύθηκε με το ξέσπασμα του εμφυλίου στη Συρία. Η τουρκική κυβέρνηση άνοιξε στρατόπεδα προσφύγων μόνο για όσους ήταν φίλα προσκείμενοι στο ISIS και την Αλ Νούσρα. Στα στρατόπεδα αυτά μάλιστα παρεχόταν και στρατιωτική εκπαίδευση. Δηλαδή οργανώνονταν εκεί και επέστρεφαν στη Συρία για να επιτεθούν στο Κομπάνι. Καταλάβαμε λοιπόν την ανάγκη των προσφύγων που δεν μπορούσαν να πάνε στα στρατόπεδα της τουρκικής κυβέρνησης. Γιατί σε αυτά τα στρατόπεδα ήταν εκείνοι που τους σκότωναν, τους έκοβαν τα κεφάλια, τους βίαζαν. Ξεκινήσαμε λοιπόν γύρω στα 100 άτομα από πολλές οργανώσεις και δημιουργήσαμε τον Σύλλογο Ροτζάβα. Το πλαίσιο μας ήταν ότι Άραβες, Κούρδοι, Αρμένιοι, Αλεβίτες, Γεζίντι δεν έχουμε καμία διαφορά, αρκεί να βρισκόμαστε από τη μεριά της δημοκρατίας. Η πλειονότητα βέβαια των προσφύγων που υποδεχτήκαμε ήταν Κούρδοι, ιδιαίτερα μετά το Κομπάνι.

Πώς έδρασε ο Σύλλογος;

Με επίκεντρο το Ντιάρμπακιρ ανοίξαμε παραρτήματα του Συλλόγου σε 26 πόλεις. Αρχικά στέλναμε βοήθεια μέσα στη Συρία. Η τουρκική κυβέρνηση έβαζε συνεχώς προσκόμματα, σε σημείο που τρόφιμα καταστρέφονταν λόγω της πολυήμερης αναμονής των φορτηγών στα σύνορα. Επίσης δεν ήταν λίγες οι φορές που μας χτύπησε η αστυνομία και συλληφθήκαμε. Επιπλέον, παρείχαμε και ιατρική περίθαλψη στους τραυματίες πρόσφυγες, περίθαλψη που τους αρνιόταν το κράτος. Οι τραυματίες του ISIS φιλοξενούνταν φυσικά στα κρατικά νοσοκομεία. Για την περίθαλψη των προσφύγων έχουν καταδικαστεί βουλευτές του HDP. Όταν άρχισε η επίθεση του ISIS στο Σενγκάλ, η δράση μας ριζοσπαστικοποιήθηκε. Μέσα σε μια βδομάδα 27.000 άτομα πέρασαν στο Σιρνάκ της Τουρκίας και σε άλλους δήμους που έλεγχε το HDP. Σε έξι δήμους που έλεγχε το HDP στήσαμε μεγάλα στρατόπεδα προσφύγων. Όταν ξεκίνησε η επίθεση στο Κομπάνι, φιλοξενήσαμε 100.000 πρόσφυγες.

Δηλαδή οι δομές του Συλλόγου φιλοξένησαν συνολικά 130.000 άτομα;

Ακριβώς.

Το τουρκικό κράτος χρηματοδότησε αυτά τα στρατόπεδα;

Όχι. Τα στρατόπεδα στήθηκαν από το Σύλλογο Ροτζάβα, την Τοπική Αυτοδιοίκηση του HDP, τα συνδικάτα όπως η KESK, τους ιατρικούς συλλόγους, τις αριστερές και κουρδικές οργανώσεις. Χιλιάδες άνθρωποι μάζευαν πράγματα για τους πρόσφυγες. Κάθε οργάνωση που συμμετείχε είχε συγκεκριμένο πλάνο να καλύψει. Επίσης συλλογικά καλύπτονταν τα οργανωτικά καθήκοντα. Στην Κωνσταντινούπολη υπήρχαν τέσσερις αποθήκες όπου μαζεύαμε 130 τόνους τροφίμων τη βδομάδα. Δεν δώσαμε μόνο βοήθεια στους πρόσφυγες, αλλά δημιουργήσαμε ένα ολόκληρο σύστημα δικαιωμάτων, αλληλεγγύης, συναδέλφωσης των λαών. Την πολιτική παιδεία που απέκτησαν οι πρόσφυγες θα την κρατήσουν και όταν γυρίσουν σπίτια τους. Το βασικότερο ίσως ήταν το ότι κέρδισαν ξανά την αξιοπρέπειά τους.

Η καταστολή που ακολούθησε το πραξικόπημα στράφηκε και εναντίον του Συλλόγου Ροτζάβα;

Το κράτος διέλυσε όλα τα στρατόπεδα που είχαμε στήσει. Ο Σύλλογος Ροτζάβα τέθηκε εκτός νόμου με προεδρικό διάταγμα. Ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος του παραρτήματος της Κωνσταντινούπολης είναι στη φυλακή. Η επίθεση του στρατού στις κουρδικές πόλεις όπου ίσχυε το σύστημα της αυτοδιοίκησης ισοπέδωσε ολόκληρες γειτονιές. Ό, τι έκανε το ISIS στο Κομπάνι, το έκανε το τουρκικό κράτος στις κουρδικές πόλεις. Βέβαια η αντίσταση ήταν τόσο ισχυρή που σε μερικές περιοχές ο στρατός έκανε τρεις μήνες να μπει, παρά το ότι δεν υπήρχε ούτε τροφή ούτε νερό.

Στις επιθέσεις του στρατού σκοτώθηκαν 1.500 άτομα. Οι συλληφθέντες από το κουρδικό κίνημα φτάνουν τις 10.000. Το HDP έλεγχε 103 δήμους. Παύθηκαν όλοι οι δήμαρχοί μας και συνελήφθησαν σχεδόν όλοι. Από τους 59 βουλευτές του HDP, έξω είναι μόνο οι 20. Το σύστημα της «αυτοδιοίκησης», που είχε ξεκινήσει το 2005, καταργήθηκε.

Αν συλληφθείτε στην Τουρκία τι ποινές αντιμετωπίζετε;

Έχω έξι δίκες. Στη μία αντιμετωπίζω 35 χρόνια, στην άλλη 15. Δεν χρειάζεται να είσαι μέλος της υποτιθέμενης «τρομοκρατικής» οργάνωσης». Αν κριθεί ότι «αντικειμενικά» βοηθάς ή προβάλλεις την οργάνωση, τότε καταδικάζεσαι. Έχουν συλληφθεί άτομα επειδή συμμετείχαν σε μια διαδήλωση ή γιατί έκαναν ρεπορτάζ. Εγώ διώκομαι για συμμετοχή στην Ένωση Κοινοτήτων Κουρδιστάν – KCK. Οι κατηγορούμενοι αυτής της υπόθεσης φτάνουν τις 10.000.

Μπορούμε λοιπόν να πούμε ότι η Τουρκία είναι μια δικτατορία όπου απλώς λειτουργεί ένα κοινοβούλιο;

Μάλλον η έννοια της δικτατορίας είναι ελαφριά γι' αυτό που συμβαίνει τώρα στην Τουρκία. Έχουμε ζήσει πολλούς προέδρους. Πρώτη φορά όμως πρόεδρος βγαίνει καθημερινά στην τηλεόραση προτρέποντας να δολοφονείται κόσμος, χωρίς να διαχωρίζει γυναίκες και παιδιά.

Τη συνέντευξη πήρε ο Γιάννης Αλμπάνης

Ποτέ ξανά ένα Μεξικό χωρίς εμάς

Μπορεί να μην κατάφερε τελικά η Μαριτσούι, ή αλλιώς Μαρία ντε Χεσούς Πατρίσιο, να συγκεντρώσει τις 866.000 υπογραφές που χρειαζόταν προκειμένου να είναι υποψήφια στις εκλογές του Ιουλίου στο Μεξικό, όμως το εγχείρημά της έχει αναμφίβολα τη δική του ξεχωριστή σημασία. Η προσπάθειά της ξεκίνησε μετά την απόφαση που πήραν τον Οκτώβριο το Εθνικό Συνέδριο των Αυτοχθόνων και ο Στρατός των Ζαπατίστας για την Εθνική Απελευθέρωση (EZLN) να τους εκπροσωπήσει, και που με το κείμενό τους με τίτλο «Να σειστεί το κέντρο της Γης» κάλεσαν τη μεξικανική κοινωνία να τη στηρίξει για να γίνει η πρώτη ιθαγενής γυναίκα που θα διεκδικήσει την προεδρία της χώρας. Κατά γενική ομολογία η προσπάθειά της ήταν αντικειμενικά δύσκολη, όχι μόνο επειδή η ίδια αρνήθηκε την κρατική χρηματοδότηση, αλλά κυρίως επειδή χρειαζόταν ένα ελάχιστο πλαφόν υπογραφών στις 17 από τις 32 επαρχίες με τη χρήση ενός ψηφιακού εργαλείου που η Μαριτσούι το χαρακτήρισε ελιτίστικο, αφού δεν σχεδιάστηκε για τους φτωχούς και πολλοί δεν γνώριζαν καν για την τεχνολογία του tablet και του smartphone, ενώ σε αρκετές περιοχές αυτοχθόνων δεν υπάρχει κινητό τηλέφωνο. Η εκστρατεία της έγινε μέσα σε συνθήκες ακραίας κοινωνικής πόλωσης, που αντικειμενικά διευκολύνουν τις υποψηφιότητες που στηρίζονται σε πελατειακά δίκτυα, ενώ η ίδια έγινε επανειλημμένα στόχος επιθέσεων από διάφορους κρατικούς και παρακρατικούς τραμπούκους. Παράλληλα, είχε να αντιμετωπίσει και διάφορους αριστερούς, που της επιτέθηκαν με το επιχείρημα ότι η υποψηφιότητά της θα στερήσει ψήφους από το (κατ' αυτούς αριστερό) MORENA και θα δυσκολέψει την πιθανότητα της πολιτικής αλλαγής. Στις επιθέσεις αυτές η Μαριτσούι απάντησε ότι παρόλο που το σύνθημα «όλα τα κόμματα και όλοι οι υποψήφιοι είναι οι ίδιοι» δεν αντιστοιχεί στην πραγματικότητα, η υποψηφιότητά της ξεπερνά το δίπολο Αριστερά - Δεξιά, αφού στόχος της δεν είναι η όποια εξουσία αλλά το να ακουστεί η φωνή των «εκτός των τειχών», και μίλησε για μια χειραφετητική κοινωνική αλλαγή που θα ανοίξει νέους ορίζοντες πέρα από τα αδιέξοδα της παραδοσιακής Αριστεράς (σημ: το πρόγραμμα του MORENA δεν έχει τίποτα το σοσιαλιστικό, και το ίδιο αντιπροσωπεύει κυρίως την μικροαστική επιθυμία της ηγεσίας του για μια «δίκαιη ανάπτυξη» μέσα στον καπιταλισμό). Μιλώντας για την απόφαση των Ζαπατίστας να συμμετέχουν για πρώτη φορά σε εκλογές, μετά από τα 23 χρόνια άρνησής τους για να μην απορροφηθούν από την «λογική του κράτους», και η οποία (απόφαση) δέχτηκε ποικίλες κριτικές και δικαίως γεννάει το ερώτημα για το αν άλλαξαν την στρατηγική τους, θεωρώ ότι είναι σημαντικό, προκειμένου να την ερμηνεύσουμε, να σταθούμε στα χαρακτηριστικά της υποψηφιότητας της Μαριτσούι. Η εκστρατεία της μπορεί να χαρακτηριστεί, με πολιτικούς όρους, ως μια προσπάθεια διεύρυνσης του κοινωνικού εδάφους, μια ροή κομμουνιστικοποίησης που κινήθηκε ενάντια σε όλους τους θεσμικούς ορισμούς, ένα βήμα για να δοθεί μια κοινή ώθηση μακριά από απογοητεύσεις, αυταπάτες και διαμεσολαβήσεις. Η ίδια από την πρώτη στιγμή είχε πει ότι η υποψηφιότητά της ήταν συμβολική, και ότι η πρότασή της ήταν κυρίως οργανωτική, μια προσπάθεια για να οικοδομηθεί το νέο «από τα κάτω», ένας τρόπος για να ενισχυθεί η αυτονομία της κάθε κοινότητας, και ένα μήνυμα ότι ένας άλλος τρόπος διακυβέρνησης είναι εφικτός. Η υποψηφιότητά της ήταν άρνηση και δημιουργία μαζί, αποτέλεσε τη συνέχεια της διαδικασίας που ξεκίνησε το 1994 και του «ya basta» που νικάει το φόβο, και

περπάτησε στα χνάρια του «ρωτώντας βαδίζουμε» και της «Άλλης καμπάνιας» που ακολούθησε την 6η Διακήρυξη της Ζούγκλα Λακαντόνα. Πάνω στα ερείπια που αφήνουν τριγύρω ο καπιταλισμός και η πατριαρχία, απέναντι στην αχαλίνωτη βία, την πολιτική διαφθορά και τις τεράστιες οικονομικές/κοινωνικές ανισότητες, κοιτώντας την κατεστραμμένη από την εξόρυξη και την παράνομη υλοτόμηση γη, και οργισμένη από την καταστολή, τις δολοφονίες και τις εξαφανίσεις, η Μαριτσούι φώναξε ότι «έφτασε η στιγμή των ανθρώπων» και κάλεσε να εκφραστεί και παραπέρα «η οργή της αξιοπρέπειας». Μίλησε για τις ελάχιστες διαφορές που υπάρχουν μεταξύ του κράτους και του οργανωμένου εγκλήματος, τόνισε ότι στην πραγματικότητα είναι μέρη του ίδιου προβλήματος, αφού κυβέρνηση, στρατός, αστυνομία και ναρκοκαρτέλ προσπαθούν για την εκμετάλλευση του φυσικού πλούτου και θέλουν να τρομάξουν αυτούς που αντιτίθενται στα καπιταλιστικά έργα, και στάθηκε στην ανάγκη να ανακτηθεί η συλλογική ελπίδα απέναντι στην βαρβαρότητα, και στο σπίρτο που θα διαλύσει το σκοτάδι και την αδράνεια. Παράλληλα, η υποψηφιότητά της ήταν και ένα πρώτο βήμα για την αντιμετώπιση της υποεκπροσώπησης των αυτοχθόνων στην πολιτική, αφού παρόλο που το 21, 5% του πληθυσμού αυτοπροσδιορίζονται ως ιθαγενείς, από την ανεξαρτησία και μετά το Μεξικό είχε μόνο έναν αυτόχθονα πρόεδρο, τον Μπενίτο Χουάρες το 1858. Όμως δεν απευθύνθηκε αποκλειστικά στους αυτόχθονες, αλλά και σε όσες-ους δεν εκπροσωπούνται από την κυρίαρχη θεσμική πολιτική, σε εκείνους-ες που η «λογική» των κυρίαρχων τους πετάει απέξω, σε αυτές-ούς που θέλουν να ανατρέψουν το σύστημα όχι από άποψη αλλά από ανάγκη και που η κραυγή τους «ποτέ ξανά ένα Μεξικό χωρίς εμάς» δίνει το σήμα της ανυπακοής στους «από κάτω» για να ξαναπιάσουν το νήμα της αντίστασης από εκεί που το άφησαν.

Δημήτρης Γκιβίσης

Ο Μεγάλος Συνασπισμός στη Γερμανία

Η κάθοδος του SPD (Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα Γερμανίας)

Από τις 7/2 είναι γεγονός: Θα υπάρξει τρίτη έκδοση ενός Μεγάλου Συνασπισμού μεταξύ των «λαϊκών κομμάτων» CDU/CSU (Χριστιανοδημοκρατική Ένωση και Χριστιανοκοινωνική Ένωση – μόνο στη Βαυαρία) και SPD υπό την ηγεσία της Μέρκελ. Οι διαπραγματευόμενοι εταίροι αυτό συμφώνησαν πριν από λίγο καιρό.

Ο Μεγάλος Συνασπισμός («groko», αντιστοιχεί σε «ΜεΣυν») υπήρξε στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία πριν από τη Μέρκελ μόνο μία φορά και αυτό πριν από αρκετά χρόνια. Για μια νομοθετική περίοδο, ο Κουρτ Γκέοργκ Κίζινγκερ (CDU, αλλά στο 3ο Ράιχ ναζί) κυβέρνησε με τον Βίλι Μπραντ ως αναπληρωτή. Η θητεία του διήρκεσε από το 1966 έως το 1969 και επομένως συμπίπτει με την περίοδο του ανανεωτικού κινήματος του '68. Το 1969, ο Βίλι Μπραντ έγινε καγκελάριος σε συνασπισμό με τη φιλελεύθερη FDP. Την εποχή εκείνη, στο πλαίσιο του κινήματος του '68, το SPD επωφελήθηκε από το ΜεΣυν. Σήμερα συμβαίνει το αντίθετο. Όταν ο πρώτος ΜεΣυν συγκροτήθηκε υπό τη Μέρκελ το 2005, το SPD είχε ακόμα ένα εκλογικό αποτέλεσμα του 34, 2%. Το 2017 ήταν μόνο 20, 5%.

Το 1976, το SPD είχε περισσότερα από ένα εκατομμύριο μέλη. Από τότε ξεκίνησε ο κατήφορος. Από την επανένωση το 1990, ο αριθμός των μελών του μειωνόταν συνεχώς και τώρα το SPD έχει 450.000 μέλη (υπήρχαν δύο μικρά κύματα εισόδου στο SPD, δηλαδή εξαιρέσεις από αυτή την τάση – η μια ήταν πριν από ένα περίπου χρόνο, όταν ο Σουλτς έγινε πρόεδρος, και η άλλη τις τελευταίες μέρες).

Η κατάσταση τώρα

Στην πραγματικότητα, δεν μπορούμε πλέον να μιλάμε για Μεγάλο Συνασπισμό. Πρώτον, το SPD δεν είναι πια λαϊκό κόμμα και, δεύτερον, «μεγάλος» συνασπισμός σημαίνει επίσης ότι υπάρχει μόνο μια πολύ αδύναμη αντιπολίτευση, επειδή σχεδόν όλοι οι βουλευτές είναι μέρος της κυβέρνησης. Αυτό συνέβη στον πρώτο ΜεΣυν το 1966. Υπήρξε μόνο ένα σχετικά μικρό κόμμα ως αντιπολίτευση. Σήμερα έχουμε το διπλάσιο αριθμό κομμάτων (έξι) στο κοινοβούλιο. Η κρίση της αντιπροσώπευσης διασφαλίζει τη διαφοροποίηση του τοπίου των κομμάτων και εξαφανίζεται η έννοια των «λαϊκών» κομμάτων. Εάν επρόκειτο να υπάρξουν εκλογές αυτή τη στιγμή, θα ήταν ζήτημα αν ο ΜεΣυν περνούσε.

Το ότι στο SPD τα στρατόπεδα είναι τόσο επιθετικά το ένα απέναντι στο άλλο, είναι μια νέα ποιότητα. Μια απόφαση μελών έγινε και το 2013 σχετικά με τη συμμετοχή στον δεύτερο ΜεΣυν, το πρώτο υπό τη Μέρκελ. Μια εκστρατεία από την άλλη πλευρά και σε τέτοια μορφή τότε δεν υπήρχε.

Και στο επίπεδο στελεχών το SPD είναι εντελώς χωρισμένο. Το συνέδριο του κόμματος πρόσφατα το έδειξε σαφώς. Μόνο το 56% των αντιπροσώπων του συνεδρίου ενέκριναν την έναρξη των διαπραγματεύσεων συνασπισμού και μόνο υπό ορισμένες συνθήκες. Έτσι δεν είναι δύσκολο να υποψιαστεί κανείς ότι και η μάζα των μελών είναι χωρισμένη.

Η πολιτική του ΜεΣυν

Ο ΜεΣυν υπό τη Μέρκελ δεν έχει όραμα, δεν έχει πρόγραμμα ανανέωσης. Ποτέ δεν το είχε. Ο Χέλμουτ Κολ είχε την «πνευματική - ηθική αλλαγή», την οποία δήθεν χρειάστηκε η χώρα, η κοκκινοπράσινη κυβέρνηση του Γκέρχαρντ Σρέντερ είχε το νέο «τρίτο δρόμο» της σοσιαλδημοκρατίας. Η Μέρκελ δεν έχει κανένα τέτοιο πράγμα. Ο προηγούμενος ΜεΣυν έχει επιταχύνει σημαντικά τη συμφωνία ΕΕ-Τουρκίας, καθώς και την επιβολή πολιτικών λιτότητας σε ευρωπαϊκό επίπεδο και τον εκβιασμό της Ελλάδας. Από το «Καλοκαίρι της Μετανάστευσης», στο οποίο η Μέρκελ ήθελε να προχωρήσει μια ευρωπαϊκή λύση και, συνεπώς, αποτέλεσε τον αντίθετο πόλο σε χώρες όπως η Ουγγαρία και η Πολωνία, το δίκαιο ασύλου αυστηροποιήθηκε ακόμα περισσότερο (τα λεγόμενα πακέτα ασύλου I και II). Το καλοκαίρι της μετανάστευσης ακολουθήθηκε σχεδόν αμέσως από την εντατικοποίηση των μηχανισμών απέλασης.

Επίσης, η αυξανόμενη δύναμη των ακροδεξιών λαϊκιστών της AfD έχει να κάνει με το Καλοκαίρι της Μετανάστευσης και την κινητοποίηση εθνικιστικών και ρατσιστικών αντανακλαστικών άμυνας, αλλά βεβαίως και με την αποσύνδεση του SPD από κοινωνικά θέματα, όπως έγινε παραδειγματικά στις αρχές της δεκαετίας του 2000 με την εφαρμογή των νεοφιλελεύθερων μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας (νόμοι Hartz4).

Προοπτικές μιας νέας έκδοσης

Τα καλά νέα για την Ελλάδα: ο Σόιμπλε δεν θα είναι υπουργός Οικονομικών. Το κακό είναι ότι θα πάρει τη θέση ο Όλαφ Σολτς, πρώην δήμαρχος του Αμβούργου. Όπως φάνηκε στο Αμβούργο κατά τη διάρκεια των διαδηλώσεων του NoG20 πέρσι το καλοκαίρι, είναι αυταρχικός χαρακτήρας. Επιπλέον, ήταν ήδη υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων στον πρώτο ΜεΣυν. Δεν αναμένεται να εγκαταλείψει την πορεία του Σόιμπλε.

Ο Χορστ Σιχόφερ γίνεται υπουργός Εσωτερικών. Ο πρώην πρωθυπουργός της Βαυαρίας είναι σκληροπυρηνικός και θέλει να πολεμήσει την AfD με το «κλείσιμο της δεξιάς πτέρυγας». Το υπουργείο Εσωτερικών περιλαμβάνει τώρα και τον τομέα Heimat (Πατρίδες). Έτσι όλα ταιριάζουν. Ο ΜεΣυν θα συνεχίσει την παλιά του πολιτική. Σε λίγα σημεία συμφωνήθηκαν μικρές βελτιώσεις. Ο αριθμός των συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου θα πρέπει να περιορίζεται στο σημερινό επίπεδο. Σύμφωνα με το συνδικάτο ver.di (η αντίστοιχη ΑΔΕΔΥ), λείπουν 70.000 εργαζόμενοι σε νοσοκομεία και 40.000 σε (νοσηλευτικά) ιδρύματα στον τομέα της περίθαλψης. Ο νέος ΜεΣυν συμφώνησε να δημιουργήσει μόνο 8.000 νέες θέσεις εργασίας.

Επίσης, σε θέματα εξωτερικής πολιτικής, για παράδειγμα όσον αφορά την Τουρκία, δεν υπάρχει λόγος να υποθέσουμε ότι θα υπάρξει οποιαδήποτε αλλαγή πολιτικής.

Το ίδιο ισχύει και για το περιβαλλοντικό, π.χ. αν τα βρόμικα πετρελαιοκίνητα οχήματα (diesel) θα έχουν απαγορευτικά κίνησης στις πόλεις ή π.χ. για την «έξοδο από τον άνθρακα». Θα μπορούσαμε να συνεχίσουμε τα παραδείγματα.

Η νέα έκδοση του ΜεΣυν θα είναι μια συνέχεια συν σε λίγα σημεία ένα προσεκτικό γύρισμα στις βίδες. Το ότι με έναν υπουργό Εσωτερικών όπως τον Σιχόφερ μπορεί να έρθει και μια πιο επιθετική πολιτική ενάντια στη ριζοσπαστική Αριστερά, κατά τη διάρκεια μιας επέκτασης της καταπολέμησης του εξτρεμισμού, είναι επίσης πολύ πιθανό.

Αυτή η συνέχεια πιθανότατα θα φέρει και στην AfD μια ακόμα πιο ανοδική πορεία. Η απαισιόδοξη πρόγνωση είναι ότι θα υπάρξει μια πολιτική κατάσταση στη Γερμανία όπως στην Αυστρία, όπου το ακροδεξιό κόμμα ξεπερνά τη σοσιαλδημοκρατία και οι συντηρητικοί σχηματίζουν συνασπισμό μαζί του. Το επόμενο βήμα για την επέκταση ισχύος της AfD είναι ήδη το 2019. Τότε θα έχουμε εκλογές (μεταξύ άλλων) στα κρατίδια της Σαξονίας και της Θουριγγίας. Στις γενικές (ομοσπονδιακές) εκλογές, η AfD κέρδισε στη Σαξονία 25, 4% και στη Θουριγγία 22, 7% και έτσι ήταν και στις δύο περιπτώσεις η δεύτερη ισχυρότερη δύναμη σε αυτά τα ανατολικά γερμανικά κρατίδια μετά τη CDU.

Ντάλιελ Κνοπ

Μέλος της Παρεμβασιακής Αριστεράς

Μετάφραση από τα γερμανικά:

Άχιμ Ρολχόιζερ